

Tilinpäätös 2020

Kunnanhallitus 30.3.2021 § 90

Tarkastuslautakunta 27.4.2021 § 19

Kunnanvaltuusto 29.6.2021 § 34

Sisällys

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	5
1 TOIMINTAKERTOMUS	7
1.1 Kunnan hallinto	7
1.2 Valtakunnallinen talouden kehitys	9
1.3 Kunnan toiminnan ja talouden tarkastelu	11
1.3.1 Kunnan väestön ja työllisyyden kehitys	11
1.3.2 Kunnan talous vuonna 2020	13
1.3.3 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	18
1.3.4 Kunnan henkilöstö.....	18
1.3.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä kunnan muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	18
1.3.6 Ympäristöasiat	19
1.3.7 Muut ei-taloudelliset asiat	19
1.4 Kunnanhallituksen selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	19
1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	20
1.5.1 Tuloslaskelma 2020 ja sen tunnusluvut.....	20
1.5.2 Rahoituslaskelma 2020 ja sen tunnusluvut.....	22
1.6 Rahoitusasema ja sen muutokset	24
1.6.1 Tase 2020 ja sen tunnusluvut.....	25
1.7 Kokonaistulot ja -menot 2020	26
1.8 Kuntakonsernin toiminta ja talous	27
1.8.1 Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt	27
1.8.2 Konsernille asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	29
1.8.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	32
1.8.4 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	33
1.8.5 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	33
1.8.6 Konsernin tuloslaskelma 2020 ja sen tunnusluvut.....	35
1.8.7 Konsernin rahoituslaskelma 2020 ja sen tunnusluvut.....	36
1.8.8 Konsernitase 2020 ja sen tunnusluvut	37
1.9 Tilikauden tuloksen käsittely	39
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	39
2.1 Strategian seuranta.....	39
2.2 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	41
2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	66

2.4	Investointien toteutuminen	68
2.5	Yhteenveto käyttötalousosan, tuloslaskelmaosan, rahoitusosan ja investointiosan toteutumisesta	71
3	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	72
3.1	Tuloslaskelma.....	72
3.2	Tase.....	73
3.3	Rahoituslaskelma.....	75
3.4	Konsernituloslaskelma.....	76
3.5	Konsernitase	77
3.6	Konsernirahoituslaskelma	79
4	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT.....	80
4.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	80
4.1.1	Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	80
4.1.2	Konsernitiilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	80
4.2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	81
4.3	Tasetta koskevat liitetiedot	84
4.3.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	84
4.3.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	87
4.4	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	89
4.5	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	90
5	PÄLKÄNEEN VESIHUOLTOLAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS.....	92
5.1	Toimintakertomus.....	92
5.1.1	Hallinto ja organisaatio.....	92
5.1.2	Olellaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa	93
5.1.3	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	95
5.1.4	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä vesilaitoksen muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista.....	95
5.1.5	Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä	96
5.1.6	Esitys tilikauden 2020 tuloksen käsittelystä	96
5.2	Talousarvion toteutuminen	97
5.2.1	Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	97
5.3	Tilinpäätöslaskelmat.....	99
5.3.1	Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma	99
5.3.2	Vesihuoltolaitoksen tase	100
5.3.3	Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma	101

5.4	Vesihuoltolaitoksen liitetiedot	102
5.4.1	Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	102
5.4.2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	102
5.4.3	Tasetta koskevat liitetiedot	102
5.4.4	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	104
5.4.5	Henkilöstöä ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot	104
6	PÄLKÄNEEN KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	105
7	LUETTELOT JA SELVITYKSET	106

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Takana päin on merkillinen vuosi 2020, joka elettiin vahvasti maailmanlaajuisen koronakriisin varjossa. Monelle ennalta kokematon oli tilanne, jossa Suomi eli useita kuukausia lainsäädännöllisestikin poikkeusoloissa. Kansalaisten perusoikeuksiin kajottiin ja muun muassa kokoontumisvapautta rajattiin. Maaliskuussa 2020 työpaikoilla siirryttiin etätyöhön ja kouluissa alkoi etäopetus käytännössä yhdessä yössä. Kunnan toimielimetkin siirtyivät kokoustamaan etäyhteyksillä. Monia kunnan palveluja jouduttiin sulkemaan, tilaisuuksia peruuttamaan ja toimintoja keskeyttämään. Tämän kaiken tavoitteena oli hidastaa koronaviruksen leviämistä ja suojella ihmisiä tartunnoilta. Koronatilanne pysyikin Pälkäneellä ja koko Pirkanmaalla pääasiassa hyvin rauhallisena. Pälkäneellä välttyttiin isoilta tartuntaryppäiltä vuoden 2020 aikana ja yksittäisiä tartuntoja todettiin vain muutamia.

Pälkäne selvisi koronakriisin hoidosta ja haasteista vuoden 2020 aikana pääosin mallikkaasti. Tästä on kiittäminen venymään joutunutta osaavaa ja sitoutunutta henkilöstöä, monenlaisissa paineissa työskennellyttä esimiesjoukkoa sekä aktiivisia luottamushenkilöitä. Kiitoksen ansaitsevat myös kaikki pälkäneläiset. Pälkäneellä on kannettu vastuuta itsestä ja lähimmäisistä yhdessä, apua tarvinneita on autettu sekä annettuja suosituksia on noudatettu kiittävästi. Yhteisö on näyttänyt voimansa.

Suomi kesti vuoden 2020 pelättyä paremmin. Bruttokansantuote laski kansantalouden tilinpidon tarkentuneiden ennakkotietojen mukaan 2,8 prosenttia. Eurostatin mukaan euroalueen bruttokansantuote supistui viime vuonna 6,6 prosenttia, joten Suomi pärjäsi hyvin bruttokansantuotteiden kansainvälisessä vertailussa. Julkisen talouden alijäämä kasvoi yli kymmenellä miljardilla, joka aiheuttaa taloudelle suuria haasteita tulevina vuosina. Valtionhallinnon alijäämäksi muodostui 13,4 miljardia euroa, kun se edellisenä vuonna oli 2,7 miljardia euroa. Tämä piti sisällään mm. 1,5 miljardin euron tuotantotukipalkkioiden kasvun yrityssectorille. Lisäksi valtionhallinto osallistui paikallishallinnon koronapandemiasta koituihin kustannuksiin.

Merkillinen oli Pälkäneen talousvuosikin. Talousarviossa ennakoitu 1,4 miljoonan euron negatiivinen tulos muuttui 1,98 miljoonan euron positiiviseksi tulokseksi. Kun kunnalla on vielä muutaman vuoden ajan kirjanpidossaan käytössään laskennallista poistoeron vähennystä, jonka määrä vuonna 2020 oli noin 690.000 euroa, vuoden 2020 ylijäämäksi muodostui 2,67 milj. euroa. Kunnan toimintatuotot toteutuivat 105 %:sti, mutta olivat silti 7 % vähemmän kuin vuonna 2019. Toimintakulut laskivat vuodesta 2019 n. 125.000 euroa ja toimintakate heikkeni 0,55 %. Jotta talouden kehityksestä ei muodostu epärealistista kuvaa, on tärkeä ymmärtää mistä poikkeuksellisista eristä vuoden 2020 tulos muodostui. Suurimpana tekijänä ovat valtion koronaepidemian vuoksi toteuttamat toimet. Valtionosuuksia saatiin 2,465 milj. euroa ennakoitua enemmän. Lisäksi kuntien yhteisövero-osuutta korotettiin vuodeksi 2020 10 %-yksiköllä, jonka muutos tuotti n. 68.000 euroa. Yhteisöveroprosentin muutoksesta huolimatta verotulot kokonaisuudessaan jäivät lähes 300.000 euroa talousarviossa ennakoitua määräästä. Koronasta aiheutui myös erikoissairaanhoidon kustannusten toteutuminen budjetoitua pienempinä. Kiireetöntä hoitoa jouduttiin ajamaan alas, minkä vuoksi sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannukset toteutuivat 613.000 euroa ennakoitua pienempinä, josta erikoissairaanhoidon osuus oli 557.000 euroa. Seurauksena tästä toimenpiteestä sairaanhoitopiirille kertyi alijäämää, jonka kunnat joutuvat kattamaan myöhemmin. Lisäksi siirretyt hoidot ja tutkimukset toteutuvat myöhemmin ja näkyvät silloin lisääntyvinä kustannuksina kuntalaskutuksessa niin perussairaanhoidon kuin erikoissairaanhoidonkin osalta.

Vuonna 2021 työnsä aloittavan valtuuston on hyvä muistaa poikkeukselliset syyt hyvään tulokseen. Poikkeusvuodesta huolimatta kunnan talouden tasapainottamistarpeet eivät ole poistuneet. Talouden haasteet jatkuvat kuluvana vuonna 2021 ja tästä eteenpäin. Väestön väheneminen, syntyvyyden laskeminen ja väestörakenne sekä palvelutarpeen muuttuminen tulee ottaa huomioon talouden ja toiminnan suunnittelussa yhä paremmin. Uudelle valtuustolle tullaan esittämään talouden tasapainotussuunnitelman tekemistä.

Pirkanmaalla jatkunut hyvä väestökehitys ei ole ulottunut Pälkäneelle asti vaan väkiluku on laskenut jo kymmenkunta vuotta. Väestön väheneminen ja kunnan väestörakenne vaikuttavat kunnan talouteen, palvelutarpeeseen ja toimintoihin. Asukkaat ovat kunnan tärkein voimavara. Vaikka Pälkäne ei ole pystynyt aikaansaamaan vetovoimaista muuttoa kuntaan, vuosi 2020 osoittaa, että pitovoima oli poikkeusoloissa

kuitenkin vahva; kunnan väkiluku laski ennakkotietojen mukaan neljällä asukkaalla. Vuosikymmenen jatkunut tosiasia väestön vähenemisestä kahden bussilastillisen verran vuodessa muuttui yhdeksi henkilöautolliseksi. Aika näyttää oliko kyse yksittäisestä poikkeusvuodesta vai saadaanko trendi kääntymään ja asukasluvun lasku hidastumaan sekä käännettyä nousuun. Tämän pitää olla kunnan ykköstavoitteita.

Kunnan tytäryhtiö Pälkäneen Valokuitu Oy jatkoi kuituverkkorunkoreitin ja liittymien rakentamista. Samalla yhtiössä käytiin perusteellisesti läpi yhtiön tekeminen, toiminta sekä linjattiin sitä uudelleen rakentamisaikaisen toiminnan turvaamiseksi. Valokuitu mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman työn, yritystoiminnan ja asiointin, jonka arvo vuonna 2020 tuli erityisesti testatuksi. Investoinneista toteutui Kostian koulun sisäilmaremontti, joka paitsi korjaa koulun sisäilman terveelliseksi sekä henkilöstölle että oppilaille, antaa myös aikaa suunnitella kunnan koulurakennusratkaisuja. Tommolan asuntoalueen alueen infrastruktuurirakentamista jatkettiin ja suoritettiin vesihuoltoon tärkeitä korjaustoimenpiteitä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistamista koskevat linjaukset valmistuivat kesäkuussa ja eduskunta sai massiivisen lakipaketin käsiteltäväkseen joulukuussa. Myös Pälkäne antoi lausunnon uudistuksesta, perusviestinään se, että uudistusta tulee viedä eteenpäin, vaikka sen kokonaisvaikutuksia on vaikea hahmottaa. Toteutuessaan uudistus kutistaa Pälkäneen talouden noin puoleen. Esitetyn mallin mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu siirretään pääosin maakuntajakoa noudattavien hyvinvointialueiden tehtäväksi. Vastuu palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta on ensisijaisesti julkisella sektorilla, mutta hyvinvointialue voi tarpeen vaatiessa hankkia palveluja myös yksityisiltä palvelutuottajilta. Eduskunnan on tarkoitus päättää uudistuksen toteuttamisesta kesäkuussa 2021 ja hyvinvointialueiden toiminta käynnistyy vuoden 2023 alussa.

Vuosi 2020 oli merkillinen myös henkilöstön näkökulmasta. Pälkäneen johtoryhmä toimi poikkeuksellisella miehityksellä niin, että suuren osan vuotta vain yksi johtoryhmän jäsen toimi omassa tehtävässään, muut olivat sijaisia. Joulukuussa päädyttiin kunnanjohtajan johtamissopimuksen mukaiseen ratkaisuun. Vuosi 2020 testasi kriisivalmiutta, muutoskykyä ja yhteistyökykyä, se pakotti uusiutumaan, priorisoimaan tehtäviä ja muuttamaan totuttuja toimintatapoja. Etätyöstä tuli luonteva osa normaalia työntekoa ja vuorovaikutus siirtyi verkkoon, osin pysyvästi. Hyvinvointiyhteiskunnan toimivuus mitataan erityisesti kriiseissä. Epävarmasta ja osin pelottavastakin vuodesta selvitettiin Suomessa ja Pälkäneellä hyvin. Ihmisten perusturvallisuudesta ja perustarpeista kyettiin huolehtimaan ja yhteiskunnan toimivuudesta pidettiin huolta. Meillä on erinomainen pälkäneläisten porukka, johon lukeutuvat niin kunnan henkilöstö, luottamushenkilöt, yrittäjät, yhdistysten ja yhteisöjen aktiiviset toimijat kuin kaikki kuntalaisetkin. Kaikkien yhteisten ponnistelujen ja hyvän yhteistyön ansiosta selviydyimme vuodesta 2020 entistä vahvempina. Kiitos!

Anitta Hietaniemi

kunnanjohtaja, v.t.

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Kunnan hallinto

Kunnan ylin päättävä toimielin on kunnanvaltuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Pälkäneen kunnanvaltuustoon kuuluu 27 valtuutettua. Kuntavaalit järjestettiin huhtikuussa 2017 ja uusi kunnanvaltuusto ja muut uudet luottamushenkilöt aloittivat tehtävässään 1.6.2017.

Luottamushenkilöorganisaatio

vuonna 2020

Valtuusto

27 jäsentä

KOK 11, KESK 7, SDP 6, VIHR 2, VAS 1 (vaalitulokset)

Valtuuston puheenjohtajisto:

Puheenjohtaja Mirva Kittilä (KESK),

1. varapuheenjohtaja Erkki Hyöki (KOK, 7.6.2020 alkaen SIT.)

2. varapuheenjohtaja Pauliina Jaakkola (SDP)

Kunnanhallitus

9 jäsentä

Kunnanhallituksen puheenjohtajisto:

Puheenjohtaja Eero Laesterä 11.6.2020 asti (KOK), Pertti Salminen 12.6.2020 alkaen (KOK)

1. varapuheenjohtaja Ahola Jyrki (KESK)

2. varapuheenjohtaja Aho Maria (SDP)

Lautakunnat

sivistyslautakunta (9 jäsentä)

tekninen lautakunta (9)

tarkastuslautakunta (7)

keskusvaalilautakunta (5)

elinvoimalautakunta (9)

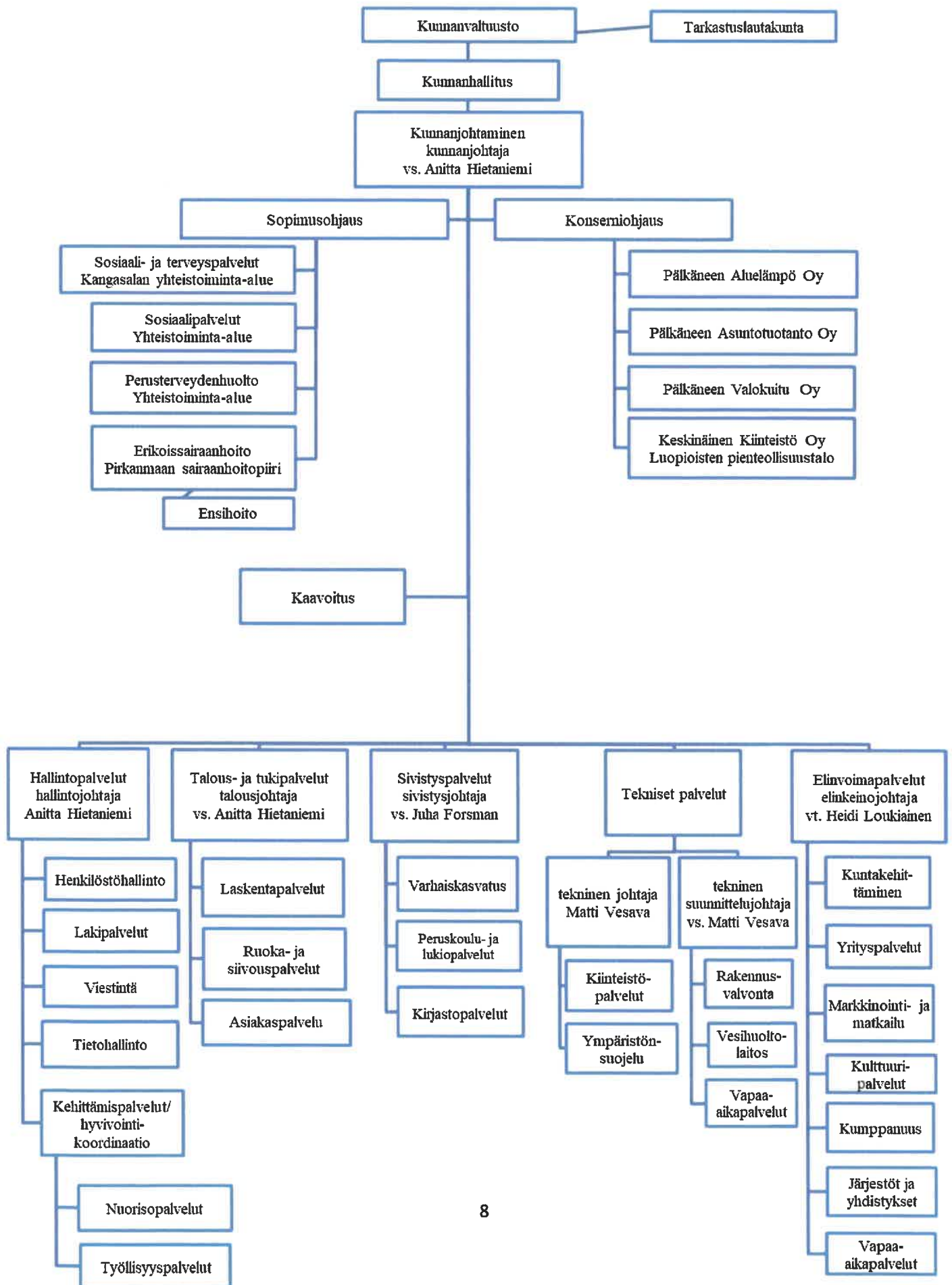
rakennus- ja ympäristöjaosto (5 jäsentä)

Kunnanhallituksen esittelijä: kunnanjohtaja Jussi Teittinen

Pöytäkirjanpitäjä: hallintojohtaja Anitta Hietaniemi

Kunnan hallinto-organisaatio 31.12.2020

1.2 Valtakunnallinen talouden kehitys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan bruttokansantuote supistui 2,8 % vuonna 2020. Koronapandemiasta johtuneet rajoitustoimet näkyivät etenkin toisen vuosineljänneksen pudotuksessa, kun bruttokansantuote romahti 4,3 prosenttia edellisen neljänneksen tasolta. Loppuvuoden aikana bruttokansantuote kasvoi mutta ei saavuttanut pandemiaa edeltänyttä tasoaan. (Tilastokeskus, 4. Vuosineljännes 2020.)

Valtiovarainministeriö arvioi BKT:n kasvavan 2,5 % vuonna 2021. Ennuste perustuu oletukselle, että covid-19-epidemiaan liittyvien tautitapausten ilmaantuvuus painetaan voimakkailla rajoituksilla matalalle tasolle vuoden vaihteen aikana, mikä hidastaa talouskasvua. Kotimaassa palveluiden kysyntä pysyy edelleen heikkona ja ulkomaankauppa kärsii pandemian jatkumisesta. Talouden toipumien alkaa pandemian aiheuttaman epävarmuuden poistuessa vuoden 2021 kuluessa. Vuoden 2021 loppua kohden kiihtyvä kasvu nostaa myös vuoden 2022 talouskasvua. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,0 % v. 2022 ja 1,4 % v. 2023. Julkisen talouden alijäämä pysyy suurena v. 2021, kun vuoden alkupuolelle jatkuvan epidemian hoito ja sen vaikutuksia lieventävät tukitoimet pitävät julkiset menot korkealla tasolla. Tulojen ja menojen välinen epätasapaino pysyy niin suurena, että julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen näyttää jatkavan kasvuaan koko 2020-luvun alkupuoliskon ajan. (Taloudellinen katsaus, VM, 85/2020.)

Epidemian kiihtyminen ja sen hillitsemiseksi käyttöön otetut rajoitukset ovat pysäyttäneet talouden elpymisen, joka pääsi jo hyvään vauhtiin kesän ja alkusyksyn aikana. On kuitenkin perusteita olettaa, että kesää kohti kuljettaessa epidemia alkaa laantua, kun rokotettujen osuus väestöstä kasvaa riittävästi. Samaan aikaan epidemian luontainen kausivaihtelu, joka laannutti tautia viime kesänä ja kiihdyttää nyt, alkaa hillitä epidemiaa. Epidemia on ollut poikkeuksellista aikaa taloudessa ja yhteiskunnassa. Valtio on kannatellut yrityksiä ja työllisyyttä ja tukenut kuntia mittavilla toimilla, joille ei ole enää perustetta epidemian jälkeen. (Taloudellinen katsaus, VM, 85/2020.)

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisiä oli vuoden 2020 joulukuussa 74 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Työllisyysaste eli työllisten osuus 15–64-vuotiaista oli joulukuussa 2020 70,7 prosenttia, kun se vuotta aiemmin oli 73,0 prosenttia. Työllisyysasteen trendiluku oli 71,8 prosenttia. Työttömiä oli 48 000 enemmän kuin vuoden 2019 joulukuussa ja työttömyysaste oli 7,8 prosenttia, kun se vuotta aiemmin oli 6,0 prosenttia.

Maailman bruttokansantuotteen ennustetaan laskeneen 4,6 % vuonna 2020 ja euroalueella laskun ennustetaan olleen peräti 6,6 %. Maailmantalouden arvioidaan kasvavan 4,7 % v. 2021 ja 3,8 % v. 2022. Euroalueelle kasvua ennustetaan 4,5 % v. 2021 ja 3,1 % v. 2022. Maailmantalous elpyy covid-19-pandemian aiheuttamasta syvästä taantumasta vuoden 2021 kuluessa. Elpyminen painottuu vuoden jälkipuoliskolle. Uusien rajoitustoimien käyttöönotto vähentää etenkin palvelujen kysyntää sekä tarjontaa ja kääntää työllisyyden uudelleen laskuun. Vuonna 2020 työllisyys supistuu 1,5 %, mutta enää 0,3 % v. 2021.

Suomen talous- ja työllisyyskehitys näyttävät selvinneen vuodesta 2020 monia muita maita lievemmin vaurioin. Julkinen velka kasvaa vajaasta 60 prosentista 69 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen v. 2020. Vuonna 2021 velkasuhteen kasvu hidastuu, kun epidemia väistyy ja talouden kasvu elpyy. Julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino sekä väestön ikääntymisestä aiheutuva menojen automaattinen kasvu ylläpitävät kuitenkin velkasuhteen kasvua myös tulevina vuosina. Julkisen velkasuhteen arvioidaan olevan 75 % v. 2025. (Taloudellinen katsaus, VM, 85/2020.)

Manner-Suomen kuntien ilmoittamien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien vuoden 2020 yhteenlaskettu vuosikate kasvoi 2,2 miljardilla eurolla vuodesta 2019. Vuosikatteen selvää parantumista selittää erityisesti valtionosuuksien ja verotulojen voimakas kasvu. Myös tulos kasvoi voimakkaasti, yhteensä 1,7 miljardiin euroon. Ulkoiset toimintakulut kasvoivat edellisen vuoden tilinpäätöksiin verrattuna 1,7 prosenttia. Toimintatuottojen arvioitiin vähenevän 3,8 prosenttia. Toimintakuluja kunnilla oli yhteensä 38,5 miljardia euroa, ja toimintatuottoja 6,9 miljardia euroa. Toimintakate heikkeni 3,1 prosentilla -31,3 miljardiin euroon. (Tilastokeskus, Kuntatalous neljännesvuosittain, 2020, 4. vuosineljännes.)

Valtionosuuksia kunnat saivat vuonna 2020 omien arvioidensa mukaan yhteensä 11,0 miljardia euroa, mikä on 2,4 miljardia eli 27,2 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Verotulot kasvoivat 0,9 miljardilla eurolla eli 4,0 prosentilla 23,8 miljardiin euroon. Vuosikate yli kaksinkertaistui edellisestä vuodesta 4,0 miljardiin euroon. Manner-Suomen kunnista kahdella oli tilinpäätösarviossa negatiivinen vuosikate. Edellisen vuoden toteutuneissa tilinpäätöksissä negatiivinen vuosikate oli 65 kunnalla. Kuntien yhteenlaskettu tulos kasvoi -0,2 miljardista eurosta 1,7 miljardiin euroon. (Tilastokeskus, Kuntatalous neljännesvuosittain, 2020, 4. vuosineljännes.)

Vuosikatteen vahvistuivat kaikissa kuntakokoryhmissä ja ylittivät poistot, eikä syömävelkaa jouduttu ottamaan juuri lainkaan. Keskellä erityisen epävarmaa vuotta sekä kuntien että kuntayhtymien bruttoinvestoinnit kasvoivat ennätyslukemiin. Vahvan tulokehityksen vuoksi toiminnan ja investointien rahavirta vahvistui vuoden 2019 ennätysheikosta lukemasta, mutta jäi yhä noin puoli miljardia euroa pakkasen puolelle. Positiivista oli kuitenkin se, että noin 1,5 miljardin euron lisävelanotto otettiin osittain varmuuden vuoksi, sillä kuntien ja kuntayhtymien rahavarat kasvoivat vastaavalla summalla. (Kuntaliitto, pääekonomistin palsta 19.2.2021.)

Koronavuosi näkyi kuntien taloudessa hyvin voimakkaasti, vaikka koronan täsmällisiä vaikutuksia talouteen on hyvin vaikeaa eritellä. Koronapandemia ei ole myöskään ohi, joten pandemian aikaansaamia taloudellisia vaikutuksia on hyvin hankalaa vielä tarkastella. Kuitenkin esimerkiksi kuntien myynti-, maksu- ja muut toimintatuotot pienenevät vuonna 2020 noin puolella miljardilla eurolla. Korona on pienentänyt sairaanhoitopiirien jäsenkuntalaskutuksia. Maltillinen kulukehitys kertoo, että koronavuoden tapahtumista on syntynyt kuntiin muiden vaikutusten ohella myös säästöjä. Erityisesti näitä säästöjä näyttää syntyneen pienimmissä kuntakokoryhmissä, joissa toimintakulut jopa vähenivät. Toisaalta ainakin terveystaloudessa palvelujen käyttöä on siirtynyt myöhemmäksi ja hoitojonot ovat pidentyneet. Vahvaan verokertymään vuonna 2020 vaikutti kaksi poikkeustekijää. Vuositulorajaan perustuva verokorttiuudistuksen käyttöönotto vuonna 2019 ja kuntien koronatukena päätetty yhteisöveron jako-osuuskorotus. Ilman näitä kahta tekijää kuntien verotulot olisivat kasvaneet vuonna 2020 vain noin 0,5 prosentin tahtia. Se, että kuntien verotulojen kehitys ilman edellä mainittuja poikkeustekijöitä olisi pysynyt koronavuonna kuitenkin plussalla, johtuu ansiotulojen, erityisesti eläkkeet ja työttömyysetuudet, kokonaismäärän kasvusta vuonna 2020. Kuntien valtionosuudet nousivat 11 miljardiin euroon vuonna 2020. Nousu on ennätysmäisen iso kunta-valtio-suhteessa. Valtionosuuksia kasvattivat erityisesti valtion lisätalousarvioissa kunnille myönnetty koronatuot, mutta niitä lisäsivät myös valtionosuuksien lakisääteiset tarkistukset, Sanna Marinin hallituksen kuntien laajeneviin tehtäviin myönnetty valtionosuuspäätökset ja kiky-sopimuksen lomarahasäästöön pohjautuneen valtionosuusleikkauksen päätyminen. (Kuntaliitto, pääekonomistin palsta 19.2.2021.)

Manner-Suomen kuntien lainakanta oli tilinpäätösarvioiden mukaan vuoden 2020 lopussa yhteensä 19,1 miljardia euroa. Kasvua edellisen vuoden toteutuneista tilinpäätöksistä oli 3,8 prosenttia. Lainakanta asukasta kohden oli 3 478 euroa. Kuntien yhteenlasketut investointimenot kasvoivat

edellisestä vuodesta 4,6 prosenttia 4,2 miljardiin euroon. (Tilastokeskus, Kuntatalous neljännesvuosittain, 2020, 4. vuosineljännes.)

1.3 Kunnan toiminnan ja talouden tarkastelu

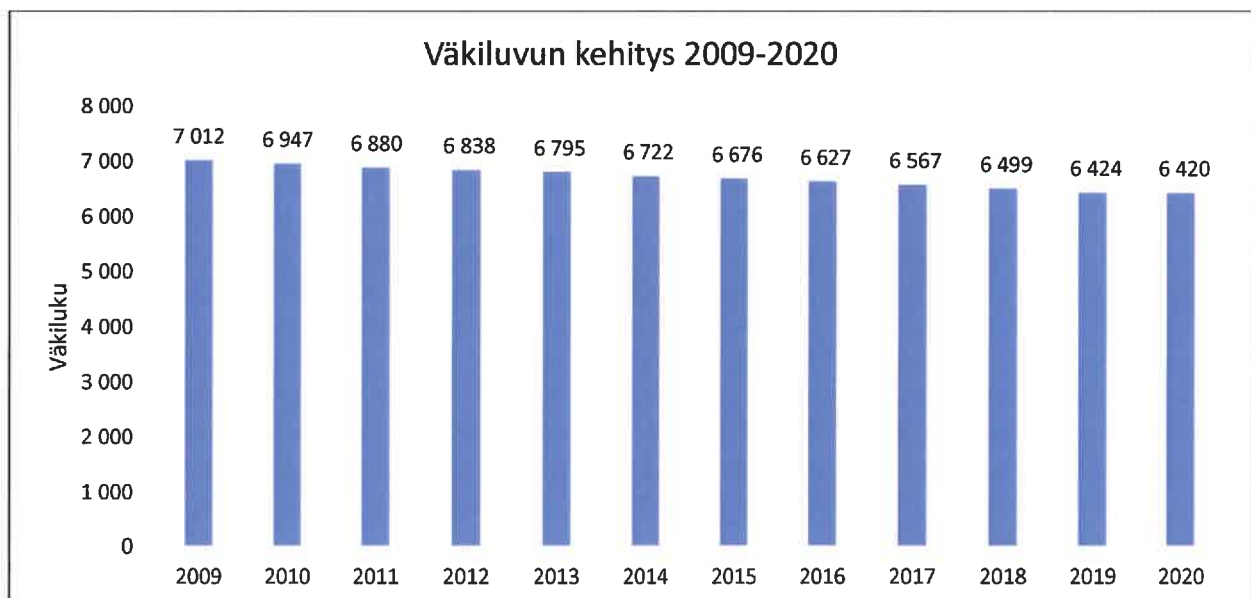
Luopioisten ja Pälkäneen kunnat lakkautettiin 31.12.2006 ja uusi Pälkäneen kunta aloitti toimintansa 1.1.2007. Vuosi 2019 oli uuden Pälkäneen kunnan 13. toimintavuosi.

1.3.1 Kunnan väestön ja työllisyyden kehitys

Pälkäneen kunnan väestökehitys oli vuosina 2007 – 2010 positiivinen ja parhaimmillaan asukasluku kävi vuonna 2009 yli 7 000 asukkaan rajan. Vuodesta 2010 lähtien Pälkäneen kunnan asukasluku on kuitenkin laskenut.

Pirkanmaan väkiluku on kasvanut hyvin voimakkaasti 2000-luvun kuluessa. Väestönkasvun odotetaan jatkuvan, joskin maltillisemmin kuin 2000-luvun alussa. Pirkanmaalla suurin väestönkasvuun vaikuttanut tekijä on ollut maassamuutto. Puolen miljoonan asukkaan rajapyykin Pirkanmaa ylitti vuonna 2013. Vuoden 2019 lopussa Pirkanmaalla oli asukkaita 517 666 (vuoden 2018 lopussa 515 095). Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Pirkanmaan väkiluku olisi ollut vuoden 2020 lopussa 521 147 asukasta eli väkiluku olisi kasvanut vuoden aikana 3 481 henkilöllä. Pirkanmaan suhteellinen väkiluvun kasvu oli 0,67 %, ollen siten kolmanneksi suurinta Suomen maakunnista. Pirkanmaalla asuu 9,4 prosenttia maan koko väestöstä. Väestönkasvu on keskittynyt etenkin Tampereen seutukunnalle ja keskittymisen odotetaan jatkuvan. Sen sijaan maakunnan reuna-alueet ovat kärsineet negatiivisesta väestönkehityksestä. Väestörakenne muuttuu eritoten ikääntymisen myötä. (Pirkanmaan liitto, Tilastokeskus.)

Pälkäneen väkiluku jatkoi laskemistaan edellisestä vuodesta. Pälkäneläisiä oli 31.12.2020 Facta-kuntarekisterin Väestö-järjestelmän mukaan 6 420. Alla olevissa tarkemmissa väestötaulukoissa on käytetty Factan tietoja.

Taulukko: Pälkäneen kunnan väestökehitys 2009 – 2020, Facta-kuntarekisteri

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Muutos
2014	3 368	3 354	6 722	- 73
2015	3 337	3 339	6 676	- 46
2016	3 315	3 312	6 627	-49
2017	3 288	3 280	6 567	-60
2018	3 257	3 242	6 499	-68
2019	3 227	3 197	6 424	-75
2020	3 218	3 202	6 420	-4

Taulukko: Pälkäneen kunnan väestökehitys 2014 – 2020, Facta-kuntarekisteri

Ikäluokka	31.12.2020
0 – 6 v.	354
7 – 16 v.	731
17 – 64 v.	3 442
65 – 74 v.	1 040
75 - 100+	853
Yhteensä	6 420

Taulukko: Pälkäneen kunnan väestön ikärakenne 2020, Facta-kuntarekisteri

ALUE	31.12.2020
Sappee	2
Puutikkala	69
Kuohijoki	42
Lammi	19
Salmentaka	209
Raikku	78
Kaivanto	27
Pälkäne	3 352
Iltasmäki	398
Laitikkala	199
Aitoo	528
Luopioinen	774
Rautajärvi	350
Kyynärö	169
Valkeakoski	61
Muu	143
PÄLKÄNE	6 420

Taulukko: Pälkäneen kunnan väestön rakenne alueittain 2020, Facta-kuntarekisteri

Työttömyys

Työttömien työnhakijoiden lukumäärä oli Pirkanmaalla vuoden 2020 joulukuussa kasvanut 35,5 prosenttia verrattuna vuoden 2019 joulukuuhun. Pirkanmaalla työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa 2020 13,4 prosenttia (9,9 prosenttia vuonna 2019). Pirkanmaalla työttömyys kasvoi vuodesta 2019 kaikissa kunnissa. Työttömyysaste oli alhaisin Juupajoella, Vesilahdella ja Ylöjärvellä. Avointen työpaikkojen määrä oli kuitenkin kasvanut Pirkanmaalla 17,8 prosenttia vertailtaessa vuosien 2019 ja 2020 joulukuuta. Koko maan työttömyysaste joulukuussa 2020 oli 13,6 prosenttia.

Työttömät työnhakijat							Uudet avoimet työpaikat		
Työvoima	Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (%)	Joulukuu 2020	Joulukuu 2019	Muutos Joulukuu 2020 - Joulukuu 2019	Miehet	Naiset	Joulukuu 2020	Joulukuu 2019	Muutos Joulukuu 2020 - Joulukuu 2019
244 976	13,4	32 857	24 253	8 604	19 067	13 790	5 752	4 880	872

Taulukko: Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat TE-toimistossa Pirkanmaalla

Pälkäneellä työttömyys kasvoi vuoden 2019 joulukuusta (8,4 prosenttia) vuoden 2020 joulukuuhun (10,6 prosenttia). Työttömyys kasvoi 23,2 prosenttia. Tämä oli kuitenkin Pirkanmaan kunnista neljänneksi vähiten, sillä työttömyys kasvoi keskimäärin peräti 35,5 prosenttia. Nuorisotyöttömyys (alle 25-v) kasvoi viidellä nuorella ja heitä oli 28 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien osalta kasvua oli 21 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömiä oli yhteensä 80 henkilöä.

Työttömät työnhakijat							Avoimet työpaikat		
Työvoima	Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (%)	Joulukuu 2020	Joulukuu 2019	Muutos Joulukuu 2020 - Joulukuu 2019	Miehet	Naiset	Joulukuu 2020	Joulukuu 2019	Muutos Joulukuu 2020 - Joulukuu 2019
2 815	10,6	297	241	56	127	170	19	51	-32

Taulukko: Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat TE-toimistossa Pälkäneellä joulukuun 2019 lopussa.

1.3.2 Kunnan talous vuonna 2020

Käyttötalous

Pälkäneen kunnanvaltuusto vahvisti 19.12.2019 § 49 vuoden 2020 talousarvion. Talousarviossa tilikauden tuloksen ennakoitiin olevan - 1 382 401 euroa tappiollinen ja 689 745 euron poistoeron vähennyksen jälkeen alijäämäksi arvioitiin - 692 656 euroa.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 17.12.2020 § 64 rakennusvalvonnan henkilöstökuluihin 35 000 euron ja palveluiden ostoihin 35 000 euron lisämäärärahan. Henkilöstömenoja ei oltu pystytty arvioimaan riittävällä tarkkuudella aiempien vuosien vaihtuvuuden ja ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden jäätyä pois asteittain. Lisämäärärahoja myönnettiin kunnanvaltuuston 17.12.2020 kokouksessa myös elinkeinopalveluille 55 000 euron edestä (§ 66) sekä teknisille palveluille 90 000 euron edestä (§ 65).

Kunnan tytäryhtiölle Pälkäneen Valokuidulle myönnettiin kunnanvaltuuston 12.11.2020 kokouksessa (§ 58) 460 000 euron lisämääräraha käytettäväksi yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman sijoitukseen turvaamaan yhtiön liiketoiminta. Kunnanvaltuuston kokouksessa 17.9.2020 (§ 37) 10 000 euron lisämääräraha puolestaan myönnettiin rakennusvalvonnan mittauslaitteiston hankkimiseksi. Samassa kokouksessa teknisille palveluille myönnettiin 200 000 euron lisämääräraha Kostian koulun korjauksen toteuttamista varten. Jo aiemmin Kostian koulun rakenteellisia korjaussuunnitelmia varten oltiin myönnetty 100 000 euron lisämääräraha (KV 11.6.2020 § 25).

11.6.2020 kunnanvaltuusto myönsi lisämäärärahoja (§ 26-28) myös 250 000 euroa Tommolalan alueen kunnallistekniikan rakentamiseen, 30 000 euroa vesitornin saneeraukseen ja 20 000 euroa Asunto Oy Rantakukkian kylpyhuoneremontteihin. Yhteensä lisämäärärahoja myönnettiin 1 285 000 euroa vuoden 2020 aikana.

Tilikauden 2020 tulos on 1 982 505,92 euroa ja 689 747,56 euron poistoeron vähennyksen jälkeen ylijäämäksi muodostui peräti 2 672 253,48 euroa. Vuoden 2020 poikkeuksellisen hyvä tulos selittyy valtion tukitoimenpiteillä koronakriisistä johtuen. Tukitoimenpiteiden ansiosta Pälkäneen valtionosuudet olivat lähes 2,5 miljoonaa euroa vuoden 2020 talousarviossa arvioitua suuremmat (18,73 milj. euroa TP2020 vs. 16,26 milj. euroa TA2020). Saman verran kasvua oli myös vuoden 2019 valtionosuuksiin nähden. Valtionosuuksien kasvu oli yli 15 prosenttia.

Kunnan verotulojen ennustaminen vuoden aikana oli erityisen haastavaa johtuen koronakriisin aiheuttamasta poikkeuksellisesta tilanteesta yrityksille, ihmisten työllisyydelle ja siten kunnan saamille yhteisö- ja kunnallisverotuloille. Kunnan verotulojen kehitys oli kaksijakoista. Verotulot olivat yhteensä 23,9 miljoonaa euroa, kun talousarviossa verotuloiksi arvioitiin 24,2 miljoonaa euroa. Verotulot toteutuivat kuitenkin lähes 0,5 miljoonaa euroa vuotta 2019 parempina. Kunnan tulovero jäi noin 175 000 euroa ja kiinteistövero noin 186 000 euroa talousarviosta. Kiinteistöverotuksessa siirryttiin vuonna 2020 niin sanottuun joustavaan kiinteistöverotuksen valmistumiseen, minkä vuoksi vuodelta 2020 siirtyi kiinteistöverotuottoja vuodelle 2021. Yhteisöveron tuotto toteutui 68 000 euroa talousarviota parempina. Tätä selittää kuntien väliaikainen yhteisövero-osuuden korotus 10 % - yksiköllä.

Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat 233 440 euroa budjetoitua tasoa korkeampina. Toimintatuotot toteutuivat 105,4 prosenttisesti. Sen sijaan vuoteen 2019 verrattuna toimintatuotot vähenivät noin 333 000 euroa eli - 6,84 prosenttia. Myyntituotot toteutuivat 104,9, maksutuotot 101,0, muut toimintatuotot 115,2 ja tuet sekä avustukset 85,0 prosenttisesti. Seuraavat yksittäiset erät toteutuivat budjetoitua korkeammalla tasolla ja edesauttoivat tuloksen muodostumista: metsän myynnin toteutuminen noin 303 000 euron edestä budjetoidun 250 000 euron sijaan, muiden myyntituottojen toteutuminen noin 633 000 euron edestä budjetoidun noin 595 000 euron edestä. Muut toimintatuotot toteutuivat noin 137 000 euroa talousarviota parempina. Tästä maan myynnin osuus oli noin 15 000 euroa, asunto-osakeyhtiön osakkeiden myynnin osuus noin 49 000 euroa ja muiden tuottojen noin 73 000 euroa. Erien osalta tulee huomioida, että tuotot vaihtelevat vuosittain.

Ulkoiset käyttötalouden toimintakulut toteutuivat 1 128 676 euroa alle muutetun talousarvion kulujen. Merkittävin ero oli palveluiden ostoissa, joiden määrä jäi peräti 813 672 euroa budjetoitua alemmaksi (toteumaprosentti 97,3). Palvelujen ostot kasvoivat melko maltillisesti edellisvuoteen verrattuna, kasvun ollessa noin 435 000 euroa eli 1,5 prosenttia. Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ostojen kustannukset toteutuivat noin 600 000 euroa talousarviota pienempinä. Kasvua vuoteen 2019 tuli kuitenkin noin 423 000 euroa (1,8 prosenttia), mitä voidaan pitää maltillisena tasona. Hoitojen lykkäytyminen esimerkiksi erikoissairaanhoidossa nostaa kuitenkin todennäköisesti tulevina vuosina sote-kustannuksia merkittävästi.

Henkilöstökulut jäivät niin ikään alle muutetun talousarvion, niiden toteutuessa noin 371 000 euroa muutettua talousarviota pienempänä. Toteumaprosentti henkilöstökulujen osalta oli 96,5. Henkilöstökulut olivat lähes 450 000 euroa 2019 vuotta pienemmät. Henkilöstökulujen toteutumiseen budjetoitua alemmalla tasolla ovat vaikuttaneet mm. tiettyjen virkojen ja tehtävien väliaikaiset täyttämättä olemiset henkilöiden vaihtuessa. Palkkakulujen budjettia alempi toteutuminen vaikutti myös henkilösivukulujen alempaan määrään. Aineet, tarvikkeet ja tavarat toteutuivat talousarvion mukaisesti siitäkkin huolimatta, että koronasta aiheutuvia tarvikekustannuksia kirjattiin pelkästään yhdelle kustannuspaikalle lähes 80 000 eurolla. Ilman tätä toteuma olisi siis ollut selvästi talousarviota pienempää.

Sisäiset toimintatuotot ja -kulut toteutuivat hieman budjetoitua korkeammalla tasolla. Sisäiset toimintatuotot ja -kulut olivat hieman alle 3,9 miljoonaa euroa eli noin 56 000 euroa yli talousarvion. Vuoteen 2019 verrattuna sisäiset tuotot ja kulut laskivat noin 7 prosenttia ja olivat noin 290 000 euroa

pienemmät. Sisäiset erät muodostuvat ict-palveluista, pääoma- ja hoitovuokrista, asiakaspalvelusta, monistuspalveluista, vesimaksuista sekä siivous- ja ruokapalveluista.

Rahoitustuottojen ja -kulujen toteumaksi muodostui 88 831 euroa, mikä oli noin 15 000 euroa edellisvuotta enemmän. Rahoitustuottoihin kirjattiin Pirkanmaan jätehuollolta saatu 113 386 euron osinko. Muita merkittäviä saatuja rahoitustuottoja oli Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä saatu 73 182 euron peruspääoman korko. Rahoitustuotot olivat yhteensä noin 205 000 euroa, kasvua edelliseen vuoteen 3 621 euroa. Rahoitustuotot toteutuivat peräti 121 600 euroa budjetoitua suurempina. Rahoituskulut olivat noin 116 500 euroa ja toteutuvat noin 33 000 euroa budjetoitua pienempinä. Rahoituskulut laskivat edellisvuodesta noin 11 400 euroa korkokulujen pienentymisestä johtuen.

Vuodelle 2020 ei oltu budjetoitu pitkäaikaisen lainan nostamista, eikä sitä myöskään jouduttu nostamaan. Myöskään lyhytaikaista lainaa ei jouduttu nostamaan maksuvalmiuden ja rahavarojen hyvästä kehityksestä johtuen. Rahavarojen hyvää tilannetta edesauttoi muun muassa valtion tukitoimenpiteet koronaviruspandemiaan liittyen, mikä näkyi valtionosuuksien lisäyksenä. Koronaviruspandemian vuoksi myös erikoissairaanhoitoa jouduttiin ajamaan alas keväällä, mikä osaltaan pienensi kuntien maksuja Pirkanmaan sairaanhoitopiirille. Lainamäärän pieneminen näkyi positiivisesti kunnan korkokuluissa.

Tilinpäätöksen 2017 yhteydessä kunnan poistoerojen kirjauskäytäntöä on muutettu siten, että poistoeroa on alettu purkaa täysimääräisesti koko suunnitelman mukaisen poiston verran. Kirjanpidolliset poistoerot perustuvat aiemmin tehtyihin investointivarauksiin, joilla katetaan pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenoa. Vuonna 2020 poistoeroa purettiin 689 748 euroa, mikä lisää tilikauden ylijäämää. Poistoeron positiivinen vaikutus yli-/alijäämään kuitenkin pienenee joka vuosi ja vuoteen 2019 verrattuna poistoeron vähennys oli jo 104 000 euroa vähemmän.

Investoinnit

Kunnan investointimenojen kokonaismäärä oli talousarviossa 3 092 000 euroa ja tulojen määrä 200 000 euroa. Lisäksi investoinneille myönnettiin lisämäärärahaa yhteensä 740 000 euroa vuoden aikana. Investointien toteumaksi muodostui menojen osalta 1 745 992 euroa ja tulojen osalta 318 896 euroa. Investointitulot toteutuivat siis noin 119 000 euroa yli talousarvion (159,4 prosenttisesti). Investointimenojen toteuma sen sijaan jäi 2 086 008 euroa muutetun talousarvion tasosta (toteuma-% 45,6).

Vuoden 2020 merkittävin investointi oli Tommolan alueen kunnallistekniikan rakentaminen sekä vesitornin saneeraus. Tommolan kunnallistekniikan vuoden 2020 investointimenot olivat noin 342 000 euroa. Vesitornin saneerauksen investointimenot olivat noin 235 000 euroa vuoden 2020 osalta. Vesihuoltolaitoksen toteutuneet investointimenot olivat yhteensä noin 431 000 euroa. Tästä putkistojen saneeraukseen meni noin 80 000 euroa ja Tommolaan noin 74 000 euroa.

Kunnanhallituksen investointimenot toteutuivat noin 559 000 euron suuruksina. Pälkäneen Valokuidun sijoitetun vapaan oman pääoman sijoitukseen haettiin 460 000 euron lisämääräraha. Investointimenojen toteutumisprosentti oli 45,6 prosenttia. Investointimenoista 96 501 euroa on kunnan tukiosuutta valokuituverkon rakentamiseen. Kunnanhallituksen alaisten maa- ja vesialueiden toimintatuottojen ja -kulujen erotus toteutui 34 396 euroa talousarviota parempana. Kunnanhallituksen alaisten osakkeiden ja osuuksien osalta investointituloa kertyi 184 500 euroa ja netto oli 182 232 euroa talousarviota parempi. Investointitulot toteutuivat kunnanhallituksen osalta 318 896 euron suuruksina. Kunnanhallituksen alaisten investointitulojen toteutumisprosentti oli 159,4. Investoinneissa atk- tai ruoka- ja siivouspalvelujen hankintoja ei toteutunut lainkaan. Tarpeet, joihin oli varauduttu, eivät realisoituneet vuoden aikana.

Teknisen lautakunnan alaisissa investoinneissa jäi toteuttamatta useita kohteita, suurimpana Pälkäneveden teollisuusalueen investointi. Peruskorjaushankkeissa jäi toteuttamatta suurimpina Lumpeennupun päiväkodin ja Mikkolan navetan lämmitysjärjestelmä. Kaavateiden

rakentamiskohteista jäi toteuttamatta suurimpina kohteina Lastenlinnan alue, Pukkivuoren katuvalaistuksen rakentaminen, Viherkostiala II sekä Vohlisaari. Peruskorjaushankkeiden investointimenot toteutuivat 33,5 prosenttisesti ja kaavateiden rakentamiskohteiden osalta 63,0 prosenttisesti.

Vesihuoltolaitoksen investointimenot toteutuivat 38,7 prosenttisesti. Vesihuoltolaitoksen osalta kokonaan toteutumatta jäivät muun muassa investointi Iltasmäen viemärointiin, Lastenlinnan teollisuusalueeseen, Sappeen rakennuskieltoalueen vesi- ja viemäriinjoon, Muikkutiehen, Salmentaan runkovesijohtolinjan jatkamiseen, Vohlisaaren vesi- ja viemäriinjoon, vesilinjojen automaatioon sekä Viherkostialan vesi- ja viemäriinjoon.

Rahoitus

Talousarvion mukaista lainannostotarvetta vuodelle 2020 ei ollut pitkäaikaisen lainan osalta. Lyhytaikaisen lainan nostoon oli varauduttu talousarviossa 2,0 miljoonan euron edestä, mutta tähänkään ei ollut tarvetta hyvän maksuvalmiuden johdosta. Tätä avitti valtion ylimääräisten valtionosuuksien lisäksi muun muassa investointimenojen talousarvion tasoa alhaisempi toteutuminen.

Tilinpäätöshetkellä kunnan lainojen määrä oli 9,5 miljoonaa euroa ja asukasta kohti laskettu velkamäärä oli 1 484 euroa/asukas. Vuoden 2019 lopussa kunnan lainamäärä oli 10,4 miljoonaa euroa ja velka per asukas oli 1 620 euroa. Tilastokeskuksen tietojen mukaan Manner-Suomen kuntien lainakanta oli tilinpäätösarvioiden mukaan vuoden 2020 lopussa asukasta kohden 3 478 euroa. Pirkanmaalla kuntien lainakanta (pois lukien Pälkäne) oli keskimäärin noin 3 072 euroa/asukas.

Poikkeamat talousarviosta

Pälkäneen kunnan talousarviossa valtuustoon nähden sitova taso on tuottojen ja kulujen erotus eli netto. Tuottojen ja kulujen erotuksesta käytetty nimitys on toimintakate. Prosentuaalisesti suurimmat poikkeamat toimintakatteessa ovat talous- ja tukipalveluissa, tarkastustoimessa, teknisissä palveluissa, maankäyttö ja kaavoituksessa sekä vesihuoltolaitoksella. Euromääräisesti suurimmat poikkeamat ovat sosiaali- ja terveystaloudissa, sivistyspalveluissa sekä talous- ja tukipalveluissa. Toimintakate toteutui talousarviota paremmin tarkastustoimessa, rakennusvalvonnassa ja ympäristönsuojelussa, maankäytössä ja kaavoituksessa, hallintopalveluissa, talous- ja tukipalveluissa, sivistyspalveluissa sekä sosiaali- ja terveystaloudissa. Toimintakate toteutui talousarviota huomattavasti paremmin teknisissä palveluissa, vesihuoltolaitoksessa ja elinvoimapalveluissa.

Toimintakate toteutui hallintopalveluissa noin 95-prosenttisesti ja talous- ja tukipalveluissa noin 34-prosenttisesti. Toimintakatteet olivat talousarviossa negatiivisia, joten toteumat olivat parempia talousarvioon nähden. Toimintakatteet toteutuivat noin 85 000 ja 319 000 euroa talousarviota parempina. Hallintopalveluissa saavutettiin säästöä erityisesti henkilöstökuluissa sekä palvelujen ostoissa, jotka toteutuivat noin 261 000 euroa budjetoitua pienempinä. Talous- ja tukipalveluissa henkilöstökulut jäivät lähes 146 000 euroa talousarviota pienemmiksi, minkä lisäksi palvelujen ostoissa sekä aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa säästettiin lähes 157 000 euroa.

Maankäytön ja kaavoituksen toimintakate toteutui noin 36 000 euroa alle budjetoitun eli toimintakate toteutui noin 74 prosenttisesti. Suurin syy toimintakateen alittamiseen oli palvelujen ostojen jääminen lähes 29 000 euroa talousarviossa arvioitua pienemmäksi. Myös henkilöstökulut jäivät noin 6 000 euroa alle budjetoitun, johtuen henkilövaihdoksesta kesken vuoden.

Elinvoimapalveluissa toimintakate toteutui 100,7-prosenttisesti eli toimintakate ylittyi 0,7 prosentilla. Ylitys on euroissa vajaat 8 000 euroa.

Vuoden 2020 talousarviokirjassa on maininta Pälkäneen kunnanvaltuuston 28.6.2018 tekemistä talouden tasapainotuspäätöksistä. Nämä tasapainotustoimenpiteet ovat toteutuneet seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla. Euromääräisiä säästövaikutuksia ei pystytä täysin toteamaan.

Rakennusvalvonnassa ja ympäristönsuojelussa toimintakatteen toteuma oli 93,7-prosenttia eli alittui noin 19 000 eurolla. Teknisten palveluiden toimintakate toteutui noin 67 prosenttisesti eli toimintakate jäi talousarvion tasosta noin 26 000 euroa (79 710 euroa MTA2020 vs. 53 575 euroa TP2020). Toimintatuottoja kertyi noin 196 000 euroa budjetoitua enemmän, mutta toimintakulujen ylitys oli noin 216 000 euroa. Vesihuoltolaitoksen toimintakatteen toteumaprosentti oli 81,1 eli se jäi niin ikään talousarvion tasosta. Vesihuoltolaitoksen poikkeama noin 132 000 euroa (700 597 euroa MTA2020 vs. 568 215 euroa TP2020). Vesihuoltolaitoksen toimintatuotot jäivät noin 61 000 euroa talousarviota pienemmiksi ja –kulut puolestaan olivat noin 72 000 euroa yli talousarvion. Talousarvion toimintakatteesta siis jäätiin sekä teknisten palveluiden että vesihuoltolaitoksen osalta, koska näiden toimintakate ei toteutunut 100 prosenttisesti ja niiden toimintakate oli talousarviossa positiivinen.

Sivistyspalveluiden toimintakate toteutui 96-prosenttisesti. Euromääräisesti toimintakate toteutui noin 452 000 euroa talousarviota paremmalla tasolla. Toimintatuotot ylittivät budjetoitua lähes 140 000 eurolla, mikä selittyy pääasiassa tukien ja avustusten sekä muiden toimintatuottojen toteutumisena noin 94 000 euroa budjetoitua suurempina. Henkilöstökulut toteutuivat suurin piirtein talousarvion tasolla. Sen sijaan palvelujen ostot olivat noin 260 000 euroa alle talousarvion.

Sosiaali- ja terveystalouden toimintakate oli 97,6 prosenttia eli kulut alittivat talousarvion 2,4 prosentilla. Alitus oli euromääräisesti noin 613 000 euroa.

Talouden tasapainotus

	Tavoite 2020	Toimenpiteen toteutuminen
Harhalan koulun lakkauttaminen	Noin 160 000 € / vuosi	Toteutunut osittain. Koulu lakkautettu 1.8.2020 alkaen (KV 11.6.2020, § 15), joten ei täysimääräistä säästöä vuodelle 2020.
Rautajärven koulun lakkauttaminen	Noin 180 000 € / vuosi	Ei toteutunut. Rautajärven koulusta arvioitiin kertyvän vuodelle 2020 säästöä noin 120 000 €. Säästöä ei syntynyt vuonna 2020, kun koulun lakkauttaminen siirtyi vuodelle 2021 (KV 11.6.2020, § 13).
Aitoon koulun lakkauttaminen	Noin 200 000 € / vuosi	Ei toteutunut. Aitoon koulua ei lakkauteta (KV 17.9.2020, § 39).
Keskuskeittiöratkaisu Harjutuulen kiinteistöön	Noin 120 000 € / vuosi	Ei toteutunut. Keskuskeittiöratkaisusta luovuttiin kiinteistön kalliiden muutos- ja korjauskustannusten vuoksi.

1.3.3 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuoden 2020 toimintaan vaikutti erittäin merkittävästi koronaepidemia, minkä vuoksi siirryttiin monin osin etätyöskentelyyn ja ajoittain etäopetukseen, rajoitettiin asiakaskontakteja, suljettiin tiloja ja toimintoja sekä tehtiin erilaisia tartuntavaaraa vähentäviä toimenpiteitä.

Työllisyyden kuntakokeilun sopimukset hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 17.12.2020 (§ 67). Harhalan koulu lakkautettiin 1.8.2020 alkaen (KV 11.6.2020, § 15), ja Rautajärven koulu päätettiin lakkauttaa 1.8.2021 alkaen (KV 11.6.2020, § 13). Kunnanvaltuusto päätti säilyttää Aitoon koulun (KV 17.9.2020, § 39). Kunnanhallitus päätti (30.6.2020 § 150) käynnistää ruoka- ja siivouspalveluiden toimintatapamuutoksen valmistelut. Toimintatapamuutoksella voitaisiin kompensoida Harjutuulen keskuskeittiön peruuntumisen johdosta toteutumatta jääneitä säästöjä.

1.3.4 Kunnan henkilöstö

Vuoden vaihteessa 31.12.2020 palkanmaksun piirissä eli konkreettisesti töissä oli 240 henkilöä. Voimassa olevien palvelussuhteiden kokonaisluvusta on vähennetty pitkät palkattomat poissaolot (vuorotteluvapaa, opintovapaa, kokonaan palkattomaksi mennyt pitkä sairausloma, kuntoutus, äitiysvapaa, vanhempainvapaa ja hoitovapaa sekä toisen tehtävän hoito samassa julkisyhteisössä). Voimassa olevia palvelussuhteita 31.12.2020 oli 250, joka oli 2 hlöä vähemmän kuin vuonna 2019 (252). Luku sisältää kaikki kyseisenä ajankohtana virka- ja työsuhteessa kuntaan olevat mukaan lukien työllistetyt ja oppisopimussuhteiset. Vakituksia työntekijöitä oli 201, joista naisia oli 158 ja miehiä 43. Määräaikaisia oli vuoden lopussa 49. Henkilöstön keski-ikä oli 47,2 vuotta.

	2020	2019
Henkilöstön määrä,	250	252
- vakituiset	201	208
- määräaikaiset	49	44
Keski-ikä	47,2	46,8
Sairauspoissaoloprosentti	6,18	5,45
Henkilöstökulut	10 314 625	10 763 353

Taulukko: Informatiiviset tunnusluvut

Henkilöstökulut vuonna 2020 olivat 10 314 625 euroa, joista palkat ja palkkiot olivat 8 248 478 euroa ja henkilösivukulut 2 402 078 euroa. Henkilöstökulut laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 448 728 euroa. Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut suhteessa maksun perustana olevaan palkkasummaan olivat keskimäärin 24,09 prosenttia, kun vuotta aiemmin osuus oli 24,28. Kuntatyönantajan keskimääräiset sosiaalivakuutusmaksut siis laskivat 0,19 prosenttiyksikköä.

Kunta laatii henkilöstöraportin, jossa esitetään yksityiskohtaisemmat tiedot henkilöstöön liittyvistä tunnusluvuista.

1.3.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä kunnan muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan haasteena on, että talous ei ole tasapainossa. Kunta on toteuttanut talouden tasapainotusohjelmia vuosina 2010-2013 ja 2014-2016. Vuosien 2017-2018 talousarviokirjoissa esitettiin vuosille 2017-2019 tasapainotustoimenpiteitä. Pälkäneen kunnanvaltuusto teki 28.6.2018

vuosia 2018-2020 koskevia tasapainotuspäätöksiä, joista kaksi sivistyspalveluita koskevaa päätöstä kumottiin kunnanvaltuuston kokouksessa 4.11.2018. Aitoon koulu päätettiin säilyttää kunnanvaltuuston kokouksessa 17.9.2020.

Pälkäneen kunnan vuosikate ei ole riittänyt kattamaan poistoja vuosina 2017-2019. Ilman ylimääräisiä valtionosuuksia kunnan vuosikate ei olisi riittänyt kattamaan kirjanpidon poistoja myöskään vuonna 2020. Vuoden 2021 selvästi alijäämäisen talousarvion perusteella tilanteeseen ei odoteta muutosta vuoden 2021 osalta ja taloussuunnitelmavuodet pitävät sisällään paljon epävarmuutta. Taloussuunnitelmavuosina 2022 ja 2023 vuosikate riittää ennusteen mukaan poistoihin, mutta taloussuunnitelmavuosille ei ole budjetoitu sote-kustannusten kasvua, mikä on käytännössä hyvin epätodennäköistä. Lisäksi meneillään oleva koronaviruspandemia saattaa aiheuttaa ongelmia muun muassa kunnan verotulokertymälle tulevaisuudessa. Kunnan aleneva väestömäärä johtaa siihen, että palveluiden maksajien lukumäärä vähenee. Kunnan laaja pinta-ala ja toisaalta vähenevä asukaslukumäärä aiheuttavat haasteen palveluverkolle. Kunnan tekemien merkittävien investointien kuten Kostia-areenan ja Roholan asuinalueen toivotaan tuovan rakentamiskustannusten ja poistojen lisäksi myös elinvoimaa ja uusia asukkaita houkuttelevaa vetovoimaa alueelle.

Merkittävin yksittäinen riski liittyy Pälkäneen Valokuidun lainojen takauksiin (noin 6 miljoonaa euroa). Isoja epävarmuustekijöitä liittyy myös suunniteltuun valtakunnalliseen sote-uudistukseen ja siihen liittyviin rahoitusratkaisuihin.

1.3.6 Ympäristöasiat

Vuoden 2020 aikana tehtiin ympäristölupapalvelollisten laitosten suunnitelmallista valvontaa ohjelman mukaisesti, mutta kaikkia tarkastuksia ei ehditty suorittamaan. Vuotta rasittivat muun muassa ympäristönsuojelusihteerin vaihtuminen, koronan aiheuttamat rajoitukset sekä pohjavesiä koskevat hankkeet. Vuoden 2020 aikana päivitettiin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2020-2024, jossa tehtiin muutoksia muun muassa lupalaitosten valvontaluokkiin ja niiden tarkastusväleihin.

Ympäristönsuojelu on ollut vuonna 2020 mukana Etelä-Pirkanmaan ilmasto-ohjelman työryhmässä ja ilmasto-ohjelma ja resurssiviisauden tiekartta 2020-2030 tulee kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi kevään 2021 aikana.

Kiinteistöjen omistajat olivat edelleen aktiivisia jätevesiasioissa ja myös jätevesiin liittyvää neuvontaa tehtiin paljon. Yksityistieavustushakemusten käsittely on suuri työllistäjä keväällä ja sen johdosta tehdään myös neuvontaa. Järvissä tehtiin tarkkailujakson aikana melko vähän sinilevähavaintoja. Virallisten uimarantojen vesiä tarkkailtiin normaalisti vuositarkkailun mukaan.

1.3.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Kunta huomioi toiminnassaan korruption ja lahjonnan torjunnan sekä ihmisoikeusasiat.

1.4 Kunnanhallituksen selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista.

Kunnan hallintosäännön 92 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja yhteensovittamisesta. Hallintosäännön 94 §:n mukaan kunnanjohtaja sekä toimialojen johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Kunnanhallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 22.11.2010 osana kokonaisuutta, joka sisältää sisäisen valvonnan, hanketoiminnan sekä laskutus- ja perintäohjeen. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 18.12.2014 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja vuonna 2015 toteutettiin koko kunnan riskienarviointimenettely, jossa määritettiin merkityksellisimmät riskikohteet ja asetettiin tavoitteet riskien vähentämiseksi.

1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitus rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa, miten kunnan rahoitus on riittänyt tilikaudella.

Tunnuslukujen laskentaperusteet on esitetty kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta (2019).

1.5.1 Tuloslaskelma 2020 ja sen tunnusluvut

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettaviin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Tuloslaskelma (ulkoiset, 1 000 €) ja tunnusluvut

	2020 1000 €	2019 1000 €
Toimintatuotot	4 550	4 884
Toimintakulut	-42 613	-42 738
Toimintakate	-38 063	-37 853
Verotulot	23 877	23 392
Valtionosuudet	18 725	16 264
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1	2
Muut rahoitustulot	204	199
Korkokulut	-113	-125
Muut rahoituskulut	-4	-3
Vuosikate	4 629	1 877
Poistot ja arvonalentumiset	-2 646	-2 551
Tilikauden tulos	1 983	-674
Tilinpäätössiirrot	690	794
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 672	119

Toimintakate eli toimintatuottojen ja –kulujen erotus ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate heikkeni vuosien 2020 ja 2019 välillä noin 209 000 euroa, mikä tekee 0,6 prosenttia. Toimintakateen heikkenemiseen vaikutti suurimpana tekijänä toimintatuottojen pientyminen 333 921 eurolla (-6,84 prosenttia). Metsän myyntituotot vähenivät noin 37 000 eurolla, maa-aineisten myyntitulot noin 23 000 eurolla, sotilasvammalain mukaiset korvaukset valtiolta noin 89 000 eurolla ja kotikuntakorvaukset noin 32 000 eurolla. Toimintakulut sen sijaan pienenevät 124 555 euroa ja 0,3 prosenttia.

Sosiaali- ja terveystalouden kustannukset kasvoivat noin 420 000 eurolla edeltävään vuoteen nähden. Toimintakuluista vuoteen 2019 nähden laskivat henkilöstökulut (n. 449 000 eurolla), avustukset (n. 72 000 eurolla) ja muut toimintakulut (n. 43 000 eurolla). Palvelujen ostot kasvoivat puolestaan vajaalla 435 000 eurolla.

Verotulot kasvoivat vajaaseen 23,9 miljoonaan euroon vuoden 2019 23,4 miljoonasta eurosta. Verotulojen kasvu oli siis 485 000 euroa ja 2,1 prosenttia. Verotulot jäivät kuitenkin 292 817 euroa pienemmäksi talousarvioon nähden, vaikka kuntien yhteisövero-osuutta korotettiin väliaikaisesti 10-prosenttiyksiköllä. Toisaalta kiinteistöveron osalta siirryttiin vuoden 2020 aikana niin sanottuun joustavaan valmistumiseen. Tästä johtuen osa vuodelle 2020 kuuluvasta kiinteistöverosta tilitetään vasta vuoden 2021 puolella. Verotulojen kehityksen seuraaminen oli poikkeuksellisen haastavaa johtuen koronasta, vuoden 2019 alussa voimaan tulleesta verokorttiuudistuksesta ja tuolloin käyttöön otetun tulorekisterin ongelmista, sekä kiinteistöverotuksessa joustavaan valmistumiseen siirtymisestä. Toisaalta kunnille kuuluvia verotuloja jäi saamatta vuonna 2019 ja osa niistä maksettiin kunnille vasta vuonna 2020. Verokorttiuudistuksessa poistettiin kokonaan sivutuloverokortit sekä kuukausittaiset tulorajat, minkä vuoksi tulorajat eivät ylity kuukausitasolla, vaan vasta mahdollisesti loppuvuodesta.

Valtionosuudet kasvoivat vuoden takaisesta lähes 2,5 miljoonalla eurolla, ollen 18 725 369 euroa. Valtionosuudet ylittivät talousarvion valtionosuudet niin ikään vajaalla 2,5 miljoonalla. Valtio tuki kuntia voimakkaasti koronapandemian vuoksi, mikä näkyi valtionosuuksien suurena kasvuna. Rahoitustuotot ja –kulut olivat yhteensä 88 831 euroa eli noin 15 000 euroa vuotta 2019 suuremmat.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikate parani peräti 2 752 058 eurolla ollen 4 628 837 euroa (1 876 779 euroa v. 2019). Kunnan poistosuunnitelman muuttuminen on vuodesta 2015 alkaen johtanut siihen, että vuosikate ei ole riittänyt kattamaan kunnan poistosuunnitelman mukaisia poistoja, lukuun ottamatta vuotta 2020. Tämä kuitenkin selittyy juuri ylimääräisillä valtionosuuksilla ja määräaikaisella yhteisövero-osuuden korotuksella. Tilinpäätössiirroissa poistoeroa purettiin enimmäismäärä, joka kyseisenä vuonna voidaan purkaa.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Kunnan tilikauden tulos on 1 982 505,92 euroa ja tilikauden ylijäämä puolestaan 689 747,56 euron poistoeron muutoksen jälkeen 2 672 253,48 euroa.

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
	2020	2019
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	10,7	11,4
Vuosikate/Poistot, %	175	74
Vuosikate, euroa/ asukas	721	292
Asukasmäärä	6 420	6 436

Toimintatuotot/toimintakulut, % -tunnusluvun arvoon vaikuttavat kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen, liikelaitostaminen ja oppilaitosten ylläpitäminen ja oheiset tekijät selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate/poistot, % -tunnuslukua tulkitaan siten, että jos tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen riittävän. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet, liittymismaksut ja rahoitusosuudet.

Vuosikate euroa/asukas -tunnuslukua käytetään yleisesti tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei kuitenkaan voida asettaa.

1.5.2 Rahoituslaskelma 2020 ja sen tunnusluvut

Rahoituslaskelmassa esitetään kunnan tilikaudenaikaiset rahan lähteet ja niiden käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kunnan rahavaroihin eli sitä, miten kunnan rahavarat muuttuvat toiminnan johdosta tilikauden aikana. Tuloslaskelman ja taseen tavoin rahoituslaskelmassa esitetään ainoastaan kirjanpidon erät, jotka ovat syntyneet liiketapahtumista kunnan ja kuntaan kuulumattomien toimijoiden välillä.

Toiminnan rahavirta, tulorahoitus, kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Se kertoo siitä, kuinka paljon varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja rahoituksellisen aseman muutokseen.

Investointien rahavirta kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytetyn ja niiden myynnistä saadun rahan vaikutusta rahavaroihin.

Rahoituksen rahavirta kuvaa niitä rahavirtoja, jotka on tarvittu varsinaisen toiminnan ja investointien rahoittamiseksi sekä rahoitusaseman muuttamiseksi tilikauden aikana.

Rahoituslaskelma (1 000 €) ja tunnusluvut

	2020 1000 €	2019 1000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 629	1 877
Tulorahoituksen korjaukset	-149	-271
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 746	-2 817
Käyttöomaisuuden myynnit	319	348
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 053	-864
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-897	-1 049
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 625	-2 188
Rahoituksen rahavirta	728	-3 237
Rahavarojen muutos	3 781	-4 101
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	4 928	1 147
Rahavarat 1.1.	1 147	5 248
	3 781	-4 101

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
	2020	2019
Investointien tulorahoitus, %	265,1	66,6
Laskennallinen lainanhoitokate	3,6	1,4
Kassan riittävyys, pv	39,6	9,0
Asukasmäärä	6 420	6 436

Rahoituslaskelman välitulos **toiminnan ja investointien rahavirta** itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Pälkäneen kunnan investointimenot olivat vuonna 2020 noin 1,1 miljoonaa euroa vuotta 2019 pienemmät ja peräti noin 3,1 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuoden 2018 investointimenot. Aikaisemmille vuosille kohdistui poikkeuksellisen suuria investointeja, kuten Kostia-areena ja Roholan alue. Investointien tulorahoitusprosentti nousi edellisen vuoden 66,6:sta prosentista peräti 265,1:een prosenttiin. Nousua selittää vuosikatteen vahvistuminen

johtuen muun muassa ylimääräisistä valtionosuuksista sekä investointien pienentyminen vuodesta 2019.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja. Lainanhoitokate muodostui hyväksi vuonna 2020 ja pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja korot saatiin maksettua tulorahoituksella, eikä lainaa tarvinnut nostaa lisää.

Kassan riittävyys-tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassastamaksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Kassastamaksuina käytetään kuukauden kassastamaksuja ja päiväkertoimena 30 pv. Kassan riittävyys parani huomattavasti vuodesta 2019 ja oli hyvällä tasolla vuoden 2020 lopussa.

1.6 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tunnuslukujen laskentaperusteet on esitetty kirjanpitolausituksen kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta (2019).

1.6.1 Tase 2020 ja sen tunnusluvut

Tase (1 000 €) ja tunnusluvut

VASTAAVAA	2020 1000 €	2019 1000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT	42 031	43 102
I Aineettomat hyödykkeet	105	148
2. Tietokoneohjelmistot	1	7
3. Muut pitkävaikutteiset menot	105	141
II Aineelliset hyödykkeet	34 602	35 941
1. Maa- ja vesialueet	5 213	5 232
2. Rakennukset	16 588	18 006
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 661	9 198
4. Koneet ja kalusto	132	165
6. Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	2 009	3 340
III Sijoitukset	7 324	7 012
1. Osakkeet ja osuudet	7 093	6 781
3. Muut lainasaamiset	192	192
4. Muut saamiset	40	40
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	386	428
2. Lahjoitusrahastojen varat	386	428
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 882	2 387
II Saamiset	954	1 240
Lyhytaikaiset saamiset	954	1 240
1. Myyntisaamiset	339	427
2. Lainasaamiset	30	8
3. Muut saamiset	246	210
4. Siirtosaamiset	339	594
IV Rahat ja pankkisaamiset	4 928	1 147
VASTAAVAA YHTEENSÄ	48 300	45 917
VASTATTAVAA	2020 1 000 €	2019 1 000 €
A OMA PÄÄOMA	27 159	24 487
I Peruspääoma	15 061	15 061
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	9 426	9 306
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	2 672	119
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 990	3 680
1. Poistoero	2 990	3 680
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	588	589
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	588	589
E VIERAS PÄÄOMA	17 563	17 161
I Pitkäaikainen	12 333	13 133
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 583	9 463
3. Lainat julkisyhteisöiltä	47	64
7. Muut velat	3 703	3 606
II Lyhytaikainen	5 230	4 028
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	880	880
3. Lainat julkisyhteisöiltä	17	17
5. Saadut ennakot	102	144
6. Ostovelat	2 494	1 293
7. Muut velat	277	203
8. Siirtovelat	1 458	1 491
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	48 300	45 917

TASEEN TUNNUSLUVUT:	2020	2019
Omavaraisuusaste, %	62,6	61,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	37,0	38,2
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	12 098	9 426
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 884	1 465
Lainakanta 31.12., 1000€	9 527	10 424
Lainakanta 31.12., €/asukas	1 484	1 620
Lainasaamiset, 1000€	192	192
Asukasmäärä	6 420	6 436

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta. 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Kunnan lainamäärä laski 1 049 000 eurolla pitkäaikaisten lainojen vähennyksen seurauksena. Uutta pitkäaikaista lainaa tilikaudella 2020 ei nostettu.

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.7 Kokonaistulot ja -menot 2020

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo- ja meno –käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Kokonaistulot ja -menot (1 000 €) 2020

TULOT	1000 €	MENOT	1000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	4 550	Toimintakulut	42 613
Verotulot	23 877	- Valmistus omaan käyttöön	
Valtionosuudet	18 725	Korkokulut	113
Korkotuotot	1	Muut rahoituskulut	4
Muut rahoitustuotot	204	Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		Pakollisten varausten muutos	-15
- Pysyvien vastaavien		- Pakollisten varausten lis. (+), väh. (-)	0
hyödykkeiden luovutusvoitot	-164	- Pysyvien vastaavien	15
		hyödykkeiden luovutustappiot	
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	Investointimenot	1 746
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	319	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Pitkäaikaisten lainojen vähennys	897
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		Kokonaismenot yhteensä	45 357
Kokonaistulot yhteensä	47 513		
Kokonaistulot - Kokonaismenot	2 156		
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 625		
Rahavarojen muutos	3 781		

1.8 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Hallintosäännön mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja, hallintojohtaja ja talousjohtaja. Kunnanhallitus vastaa hallintosäännön mukaan mm. omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle. Omistajaohjauksella tarkoitetaan kuntalain 46 §:n mukaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan

1.8.1 Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt

Pälkäneen kunta		
Tytäryhtiöt	Kuntayhtymät	Osakkuusyhtiöt
Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	Luopioisten vesihuolto Oy
Pälkäneen Aluelämpö Oy	Valkeakosken seudun	As Oy Rantakukkia
Pälkäneen Valokuitu Oy	koulutuskuntayhtymä	As Oy Luopioisten Retkitie
Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten	Pirkanmaan liitto	As Oy Aitoonrivi
pienteollisuustalo	Koulutuskuntayhtymä Tavastia	As Oy Luopioisten Retkipirtti
		As Oy Kyläkantola
		As Oy Tiilivakki
		As Oy Luopioisten Kokinrivi

Kunnalla on lisäksi sääntöihin perustuva määräysvalta Pälkäneen Tauko osuuskunnassa, joka on rekisteröity elokuussa 2018 ja aloittanut toimintansa syyskuussa 2018.

Yhdistely konsernitilinpäätökseen		
	Yhdistelty	Ei yhdistelty
Tytäryhtiöt		
Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	x	
Pälkäneen Aluelämpö Oy	x	
Pälkäneen Valokuitu Oy	x	
Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo	x	
Kuntayhtymät		
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	x	
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	x	
Pirkanmaan liitto	x	
Koulutuskeskus Tavastia	x	
Osakkuusyhtiöt		
Luopioisten vesihuolto Oy	x	
As Oy Rantakukkia		x
As Oy Luopioisten Retkitie		x
As Oy Aitoonrivi		x
As Oy Luopioisten Retkipirtti		x
As Oy Kyläkantola		x
As Oy Tiilivakki		x
As Oy Luopioisten Kokinrivi		x
Sääntöihin perustuva määräysvalta		
Pälkäneen Tauko osuuskunta		x

Osakkuusyhteisöistä (omistus vähintään 20 %, mutta alle 50 %) on jätetty yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen asunto-osakeyhtiöt, koska niiden merkitys on riittävän vähäinen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Pälkäneen Tauko osuuskunta on jätetty yhdistelemättä konserniin samoilla perusteilla.

1.8.2 Konsernille asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy

Yhtiön toimialana on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja sekä tässä tarkoituksessa omistaa ja hallita kiinteistöjä Pälkäneen kunnassa.

Tytäryhtiö: Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari	2019	2020	2020
Käyttöaste % (Vuokratuotot maksimivuokratuotosta)	84,92 %	Taloudellinen ka 93 %	
Yhtiö tulorahoitus riittää kattamaan rahoituskulut ja vuosittaiset vuokra-asuntojen peruskorjauskulut	Kiinteistön ylläpidon kustannukset toteutuivat budjetin tasolla. Korjauskustannuksissa näkyvät purku-urakat joita osin rahoitetaan ARAn purkuavustuksella (maksuun v. 2020) ja Rajalantie 3 rikkoutuneen pohjaviemärin korjaus, joka rahoitettiin 54.000 euron lainalla. Ei kunnan avustuksia.	Käyttömenot toteutuvat budjetin mukaisesti. Ei kunnan avustuksia. Rajalantie 3 maalämmön toteutus lisälaina 125.000 €.	Yhtiö otti lisälainaa Rajalantie 3 maalämmön toteuttamiselle.
Jatkuvuussuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen	Asuntokannan optimointia toteutettiin purkamalla huonokuntoisimmat kiinteistöt. Pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmaa täsmennettiin ja toteutettiin.	Korjaussuunnitelman toteuttaminen	Energiatohokkuutta parannettiin. Asuntoja remontoitiin asukasvaihtojen yhteydessä.
Kiinteistökannan vähentäminen siten, että 1) kanta vastaa väestön muuttoliikkeen ja ikäjakauman muutoksiin ja että 2) uudistuotanto olisi mahdollista	Päätökset purettavista kiinteistöistä toteutettiin, korjaussuunnitelmassa on otettu huomioon asuntotyyppien ja kiinteistön varustetason muutostarpeita.	Asuntokannan optimointi; Pälkäneentien kerrostalojen peruskorjaussuunnitelussa huomioidaan huoneistojakauman päivittäminen.	Kiinteistökantaa ei vähennetty tilikauden 2020 aikana.
Selvityksen tekeminen kiinteistöjen energiatehokkuuden lisäämiseksi	Korjaussuunnittelun täsmentämisessä on otettu huomioon lämmitysmuodoista tehdyt selvitykset.	Aluelämpöön liittymisen selvitys, Rajalantie 3 maalämmityksen toteuttaminen.	Aluelämpöön liittyminen Uutanantie 6 ja maalämmön toteuttaminen alkoi.
Yleisesti saatavilla olevan vuosikertomuksen laatiminen	Yhtiön toimintakertomus on osana tilinpäätöstä.		Yhtiön toimintakertomus on osana tilinpäätöstä.
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu	Hallituksen pj ja yhtiön toimitusjohtaja kävivät keskustelun kunnanjohtajan kanssa 8.5.2019. Yhtiön edustajat osallistuivat kunnanhallituksen kokoukseen 23.5.2019, kokouksessa esiteltiin yhtiön tilannetta ja		Yhtiön hallinto siirtyi kesken vuoden KiinteistöTahkolalle ja kehityskeskustelua ei käyty tilikaudella 2020.
Yhtiön tunnusluvut	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Liikevaihto	1 251 842	1 323 939	1 275 911
Liiketoiminnan muut tuotot			734
Materiaalit ja palvelut	-1 167 380	-1 026 916	-1 015 737
Henkilöstökulut	5 915	-2 013	-2 227
Poistot ja arvonalentumiset	-130 572	-129 676	-115 374
Liiketoiminnan muut kulut			
Liikevoitto (-tappio)	-51 716	165 334	143 309
Rahoitustuotot ja -kulut	-9 524	-13 433	-7 490
Tilinpäätössiirrot	61 263	-151 901	
Tuloverot	0		
Tilikauden voitto/tappio	23	0	135 819
Lainat rahoituslaitoksilta	935 089	916 107	994 542
Lainat kunnalta	91 648	91 648	91 648
Omavaraisuusaste, %	20 %	65 %	28 %
Tot. vuokra/m ² keskimäärin	9,73	9,90	10
Lainavastuut, euroa/asm ²	111	91	102

Pälkäneen Aluelämpö Oy

Yhtiön toimialana on lämmön kehittäminen ja hankkiminen sekä jakelu liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti kohtuullista hintatasoa noudattaen. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä.

Tytäryhtiö: Pälkäneen Aluelämpö Oy	Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari	2019	2020	2020
Kaukolämmön myynti MWh/vuosi	7 491	7 700	7 147
Kaukolämpöt. hyötysuhde (myyty/tuotettu MWh)	84 %	84 %	83 %
Kaukolämmön kokonaishinta €/MWh	112	110	111
Yhtiö kattaa liiketoimintatuloilla käyttömenot sekä ylläpitoinvestoinnit ilman konserniemion avustuksia	toteutui		toteutui
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu			ei toteutunut
Osinkotuottotavoite	ei jaettava osinkoa	ei asetettua tavoitetta	0
Yhtiön tunnusluvut	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Liikevaihto	677 304	678 000	639 046
Liiketoiminnan muut tuotot	1 006	0	1 006
Materiaalit ja palvelut	-246 200	-333 300	-329 427
Henkilöstökulut	-30 890	-37 000	-32 273
Poistot ja arvonalentumiset	-82 603	-82 700	-83 653
Liiketoiminnan muut kulut	-128 573	-115 400	-78 640
Liikevoitto (-tappio)	190 044	109 600	116 058
Rahoitustuotot ja -kulut	-31 335	-29 000	-26 196
Tilinpäätössiirot	0	0	0
Tuloverot	-31 742	-16 100	-22 478
Tilikauden voitto/tappio	126 967	64 500	67 384
Lainat rahoituslaitoksilta	833 333		694 444
Lainat kunnalta	0	0	0
Omavaraisuusaste	38 %		42 %

Pälkäneen Valokuitu Oy

Yhtiön tavoitteena on pyrkiä toiminnassaan taloudelliseen tasapainoon. Yhtiön tarkoituksena on valokuituyhteyksien rakentaminen ja ylläpitäminen Pälkäneen kunnan alueella. Yhtiön toiminnan tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen osakkeenomistajille.

Tytäryhtiö: Pälkäneen Valokuitu Oy	Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari	2019	2020	2020
Vakituisten asuntojen liittymäpenetraatio %	16 %	20 %	22 %
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu	0 %	100 %	100 %
Yhtiö toteuttaa voimassa olevaa liiketoimintasuunnitelmaa	100 %	100 %	100
Yhtiön tunnusluvut	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Liikevaihto	73 142	152 000	115 483
Liiketoiminnan muut tuotot	128 658	185 000	1 323
Materiaalit ja palvelut	-5 572	-20 000	-8 122
Henkilöstökulut	-145 449	-130 000	-54 190
Poistot ja arvonalentumiset	-34 501	-35 000	-45 505
Liiketoiminnan muut kulut	-74 356	-50 000	-96 108
Liikevoitto (-tappio)	-58 078	102 000	-87 120
Rahoitustuotot ja -kulut	-66 962	-70 000	-89 120
Tilinpäätössiirrot		0	0
Tuloverot		0	0
Tilikauden voitto (tappio)	-125 040	32 000	-176 241
Liittymismaksut	300 622	470 000	252 193
Viestintäviraston tuki			
Kunnan tuki	400 000	95 000	96 501
Vieras pääoma	4 000 000	4 400 000	6 075 000

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo

Kunnan omistamat osakkeet oikeuttavat tilojen hallintaan Luopioisissa sijaitsevassa hallirakennuksessa. Tiloissa on vuokralainen.

Tytäryhtiö: Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo	Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari	2019	2020	2020
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu	toteutunut	toteutunut	ei toteutunut
Yhtiön tunnusluvut	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Liikevaihto	4 541	4 751	6 131
Materiaalit ja palvelut	0	4 372	0
Henkilöstökulut	0	0	
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	
Liiketoiminnan muut kulut	-4 325	2 110	-6 856
Luottotappiot ja oikaisuerät	294	0	0
Liikevoitto (-tappio)	510	-1 731	-724
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0
Tilinpäätössiirrot	0	0	0
Tuloverot	0	0	0
Tilikauden voitto/tappio	510	-1 731	-724
Lainat rahoituslaitoksilta	0	0	0
Lainat kunnalta	0	0	0
Omavaraisuusaste	100	100	100

1.8.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan hallintosäännön 94 § mukaan konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Pälkäneellä kuntakonsernia ohjaava asiakirja on konserniohje, joka on hyväksytty vuonna 2009 ja jota on täydennetty ja tarkistettu kunnanvaltuuston päätöksillä 10.12.2012 ja 13.2.2014. Konsernin sisäistä valvontaa koskevat ohjeet on esitetty kunnanvaltuuston 18.12.2014 hyväksymässä Pälkäneen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -asiakirjassa.

Kunnanvaltuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja sen mukaiset kunnan omistajapoliittiset linjaukset, päättää pääsääntöisesti talousarvion yhteydessä kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista ja hyväksyy konserniohjeet.

Konserniohjeen mukaan konserniyhteisön johto vastaa siitä, että sillä toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen on riittävä riskienhallintasuunnitelma.

1.8.4 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tammikuussa 2020 Pälkäneen Valokuitu Oy:n hallitus kirjasi pöytäkirjaan tarpeen tulevaisuuden strategisten vaihtoehtojen selvittämisestä. Strategisten vaihtoehtojen selvittämisen tarkoituksena oli yhtiön taloudellisen tilanteen parantaminen ja tarvittavien toimenpiteiden kartoittaminen yhtiön taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Alkuvuodesta 2020 hallituskokoukseen lisättiin toimialakohtaista asiantuntemusta, aloitettiin toimet yhtiön markkinoinnin ja viestinnän tehostamiseksi sekä vahvistettiin uusi liittymähinnoittelu 1.6. alkaen, jolla tavoitellaan positiivista vaikutusta yhtiön liikevaihtoon ja kassavirtaan. Liittymä muutettiin arvonlisäverolliseksi, jolloin myyntituotto kirjataan tulokseen ja asennustyön osuus on asiakkaalle kotitalousvähennyskelpoinen.

Elokuussa 2020 hallitus päätti kutsua ulkopuolisen asiantuntijan tekemään selvitystä ja analyysiä yhtiön liiketoiminnasta ja nykytilanteesta. Selvitystä tekemään kutsuttiin Torsti Ruokoski, joka toimii kahdessa eri valokuituyhtiössä (Pohjois-Satakunnan Seutuverkko Oy ja Kokemäen Teollisuuskylä Oy) toimitusjohtajana sekä alan valtakunnallisen etujärjestön, Suomen Seutuverkot ry:n, hallituksen jäsenenä. Selvitystään varten Ruokoski haastatteli yhtiön hallitusta, toimitusjohtajaa ja Pälkäneen kunnan hallintojohtajaa sekä sai käyttöönsä yhtiön talousluvut ja dokumentaation. Ruokosken selvityksen tulokset esiteltiin Pälkäneen kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle järjestetyissä tiedotustilaisuuksissa syksyn 2020 aikana.

Tehdyn selvityksen mukaan Valokuidun liittymämyynti on liian heikkoa, minkä johdosta liikevaihto on nykyisellään liian pientä ja kasvunäkymät heikot. Myynnin tehostaminen on keskeistä hankkeen onnistumisen kannalta. Toimitusprosessi täytyy saada toimimaan paremmin, jotta asiakkaalle voidaan kertoa tilaushetkellä toimitusaika. Toimitusajat pitäisi saada lyhyemmiksi.

Selvityksen mukaan hankkeeseen liittyy kuitenkin lukuisia mahdollisuuksia, kuten kuituverkon saaminen kunnan omistamiin kiinteistöihin, vahva potentiaali liittymämäärien kasvattamiseksi sekä kunnan elinvoiman lisääminen digitaalisten palveluiden edistämisen kautta. Valokuitu muodostaa pohjan kaikelle tietoliikenneinfrastruktuurille. Valokuitu tarjoaa hyvät edellytykset etätöiden ja etäopiskelun lisääntymiselle.

Loppuvuodesta Valokuidulle palkattiin uusi myyntikoordinaattori, määräaikainen toimitusjohtaja (1.10.-31.12.2020), päivitettiin yhtiön poistosuunnitelmaa (positiivinen vaikutus yhtiön tulokseen) sekä liiketoimintasuunnitelmaa, kilpailutettiin tilitoimistopalvelut ja määriteltiin rakennusvaiheen jälkeisen ajan toimintaorganisaatio. Valokuidun pitkäaikaiset lainat rahoituslaitokselta kasvoivat tilikaudella 2020 4 miljoonasta eurosta noin 6,1 miljoonaan euroon.

Pälkäneen Aluelämpö Oy:n toiminta jatkui edellisten vuosien tapaan. Vuoden 2020 lopussa yhtiöllä oli 36 asiakasta ja näiden yhteinen lämmitettävä rakennustilavuus on noin 228 200 kuutiometriä. Lämmönmyyntiä kertyi noin 7 150 MWh, jossa oli vähennystä vuoteen 2019 nähden 4,6 prosenttia. Kaukolämmön arvonlisäverollinen keskihinta oli 110,88 euroa/MWh. Keskihinnassa tapahtui laskua edellisestä vuodesta 1,1 prosenttia.

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalolle asetetut taloudelliset tavoitteet toteutuivat vuonna 2020. Kiinteistöyhtiön toiminnassa ei tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2020 aikana.

1.8.5 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Pälkäneen kunnan konsernissa ei ole arvioon mukaan tapahtumassa olennaisia muutoksia. Nykyinen yhtiö rakenne vastaa tämän hetken tarpeita.

Konserniohjausta tullaan todennäköisesti kehittämään jatkossa ja konserniohje on aiheellista päivittää.

Pälkäneen Asuntotuotannon toimintaa ohjataan suunnitelman mukaisesti kiinteistöjä ylläpitäen ja kustannuksia optimoiden. Kiinteistöjen elinkaaren myötä peruskorjauskustannusten osuus kasvaa ja vuokratuotoista kertyvän tulorahoituksen lisäksi tarvitaan investointien lainoitusta. Pitkäaikaisten lainojen tasapaino säilytetään suunnitelman mukaisten korjausten ja niiden kattamiseksi nostettavien uusien lainojen aikataulutuksen avulla. Pälkäneen Asuntotuotannon korjaussuunnitelmassa vuosille 2020-2023 on otettu huomioon kohteiden salkuttaminen kehitettäviin, ylläpidettäviin, loppuun käytettäviin ja luovuttaviin kiinteistöihin ja korjausten toteuttaminen tehdään suunnitelman mukaisesti.

Pälkäneen Valokuitu Oy:n osalta laina- ja rahoituskulut ovat suurin yhtiön talouteen negatiivisesti vaikuttava tekijä, minkä johdosta vuoden 2021 alussa yhtiön lainapaketti on kilpailutettu ja pyritty tällä tavoin vähentämään ja ennakoimaan paremmin tulevien vuosien rahoituskuluja. Jatkossa tavoitteena on parantaa yhteistyötä ja tiedonkulkua Pälkäneen kunnan luottamushenkilöiden ja yhtiön välillä.

1.8.6 Konsernin tuloslaskelma 2020 ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA (1 000 €)	2020	2019
Toimintatuotot	26 573	25 734
Toimintakulut	-63 293	-62 319
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	53	23
TOIMINTAKATE	-36 666	-36 562
Verotulot	23 838	23 360
Valtionosuudet	18 961	16 476
Rahoitustuotot ja -kulut	-173	-173
Korkotuotot	10	8
Muut rahoitustuotot	204	211
Korkokulut	-254	-301
Muut rahoituskulut	-134	-92
VUOSIKATE	5 959	3 102
Poistot ja arvonalentumiset	-3 909	-3 544
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 912	-3 539
Omistuksen eliminointierot	8	-2
Arvonalentumiset	-4	-3
TILIKAUDEN TULOS	2 050	-442
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden verot	-149	-70
Laskennalliset verot	21	14
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-198	-55
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 725	-553

Tuloslaskelman tunnusluvut	2020	2019
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	42,0 %	41,3 %
Vuosikate/Poistot, %	152,1 %	87,6 %
Vuosikate, €/asukas	928	482
Asukasmäärä	6 420	6 436

1.8.7 Konsernin rahoituslaskelma 2020 ja sen tunnusluvut

Konsernin rahoituslaskelma (1 000 €)	2020	2019
Toiminnan rahavirta	5 581	2 496
Vuosikate	5 959	3 102
Tilikauden verot	-149	-70
Tulorahoituksen korjauserät	-229	-537
Investointien rahavirta	-4 531	-5 524
Investointimenot	-4 853	-6 310
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	322	786
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 051	-3 028
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	5	-3
Antolainasaamisten lisäykset	0	-5
Antolainasaamisten vähennykset	5	2
Lainakannan muutokset	2 403	84
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 200	1 806
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 856	-1 725
Lyhytaikaisten lainojen muutos	59	2
Oman pääoman muutokset	-1	5
Muut maksuvalmiuden muutokset	848	-1 606
Rahoituksen rahavirta	3 255	-1 520
Rahavarojen muutos	4 305	-4 548
Rahavarat 31.12.	8 592	4 287
Rahavarat 1.1.	4 287	8 835
Rahavarojen muutos	4 305	-4 548

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2020	2019
Investointien tulorahoitus, %	122,8 %	49,2 %
Lainanhoitokate	2,9	1,7
Kassan riittävyys, pv	44,5	22,1

1.8.8 Konsernitase 2020 ja sen tunnusluvut

TASE, VASTAAVAA (1 000 €)	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	59 152	58 285
Aineettomat hyödykkeet	673	669
Aineettomat oikeudet	53	57
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	66	61
Muut pitkävaikutteiset menot	554	551
Aineelliset hyödykkeet	56 300	55 404
Maa- ja vesialueet	5 774	5 776
Rakennukset	27 954	26 884
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 752	10 081
Koneet ja kalusto	2 181	2 008
Muut aineelliset hyödykkeet	5 068	1 549
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 571	9 105
Sijoitukset	2 180	2 213
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	1 554	1 572
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	482	492
Muut lainasaamiset	115	120
Muut saamiset	29	29
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	506	533
VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 689	7 754
Vaihto-omaisuus	288	252
Saamiset	3 810	3 216
Pitkäaikaiset saamiset	36	44
Lyhytaikaiset saamiset	3 774	3 172
Rahoitusarvopaperit	42	54
Rahat ja pankkisaamiset	8 550	4 233
VASTAAVAA	72 348	66 573

TASE VASTATTAVAA (1 000 €)	2020	2019
OMA PÄÄOMA	30 343	28 618
Peruspääoma	15 061	15 061
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	4	4
Arvonkorotusrahasto	7	7
Muut omat rahastot	20	20
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	13 525	14 078
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 725	-553
VÄHEMMISTÖOSUUDET	575	377
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0	0
Poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	523	543
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	523	543
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	757	748
VIERAS PÄÄOMA	40 150	36 286
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	24 565	22 117
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	4 964	4 629
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 852	1 647
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	8 769	7 894
VASTATTAVAA	72 348	66 573

Taseen tunnusluvut	2020	2019
Omavaraisuusaste, %	42,8 %	43,7 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	57,7 %	55,1 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €	15 250 414	13 525 023
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	2 375	2 101
Lainat ja vuokravastuut, €	29 135 907	25 313 019
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4 538	3 933
Lainasaamiset, €	114 999	119 550

1.9 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kunnan tilikauden tulos muodostui 1 982 505,92 euroa ylijäämäiseksi. Kunnanhallitus esittää valtuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä seuraavasti:

- tuloutetaan poistoeroja 689 747,56 euroa
- tilikauden ylijäämä 2 672 253,48 euroa siirretään tilikauden yli-/alijäämätilille.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Strategian seuranta

Pälkäneen kunnanvaltuusto hyväksyi 3.5.2018 Pälkäneen uuden kuntastrategian vuosille 2018 - 2028. Strategian jalkautuksen ja toimeenpanon käynnistämiseksi perustettiin neljä työryhmää, joiden työstämät raportit ovat olleet kunnanhallituksen kokouksen oheismateriaalina 12.9.2019 (§ 214).

Visio

Vuoteen 2028 mennessä Pälkäneen asukasluku on kasvanut tuhannella uudella tyytyväisellä asukkaalla.

Visio

Vuoteen 2028 mennessä Pälkäneen asukasluku on kasvanut tuhannella uudella tyytyväisellä asukkaalla.

Tavoite

Pälkäne on vuonna 2028 menestyvä 8 000 asukkaan kunta.

Vuonna 2028 kunnan talous on vahva ja se mahdollistaa palveluiden järjestämisen asukkaiden tarpeita tyydyttävällä tavalla.

Tavoite

Pälkäne on vuonna 2028 menestyvä 8 000 asukkaan kunta. Kunnan kasvusta suurin osa nojautuu Tampereen lähimpään vaikutusalueeseen ja parhaiden liikenneyhteyksien risteyskohtiin Onkkaalaan. Kunnan sydän, Onkkaala, on riittävän voimakas pumpaamaan elinvoimaa koko kuntaan. Kylien väkiluvun lasku on saatu pysäytettyä, koska kylien elämänmeno ja tonttitarjonta on ollut uusia asukkaita houkutteleva. Näin myös palveluiden määrää on voitu alueilla kasvattaa. Vuonna 2028 kunnan talous on vahva ja se mahdollistaa palveluiden järjestämisen asukkaiden tarpeita tyydyttävällä tavalla. Väestömäärän kasvulla on saavutettu paikallisille yrityksille paremmat toimintaedellytykset

Näin onnistumme

1. Kyläidentiteettien kehittäminen omille kohderyhmilleen houkuttelevaksi
2. Onnistunut maankäyttö, kaavoitus ja omistajapolitiikka
3. Asiakaslähtöiset palvelut
4. Markkinointi

Näin onnistumme

Pälkäneelle saadaan tuhat uutta asukasta rakentamalla kunnan ja kylien vahvuuksiin ja kehittämismahdollisuuksiin perustuva palveluohjelma, joka houkuttelee uusia asukkaita puoleensa. Menestyksemme avaimista johdetuissa palveluissa onnistuminen ratkaisee sen, saavuttaako kunta kasvutavoitteensa.

Menestyksemme avaimet:

1. Kyläidentiteettien kehittäminen omille kohderyhmilleen houkuttelevaksi.
2. Onnistunut maankäyttö, kaavoitus ja omistajapolitiikka
3. Asiakaslähtöiset palvelut
4. Markkinointi

Miksi Pälkäne?

**Parasta aikaa,
aika sopiva,
aika lähellä**

Parasta aikaa, aika sopiva, aika lähellä

Pälkäne on juuri sopivan kokoinen kunta, jotta se voi palvella asiakkaita nopeasti ja notkeasti. Täällä ihmiset tulevat tutuiksi. Pälkäne kuuluu Etelä- ja Lounais-Suomen suuralueeseen, jossa Tampereen n. 50 km kehän vaikutusalueella asuu n. 1,2 miljoonaa asukasta. Sijaitsemme siis pääliikenneväylä VT 12 varrella ja kasvukäytävän vaikutusalueella. Palvelut ja työpaikat sijaitsevat lähellä Pälkänettä.

**Käydään
kylässä**

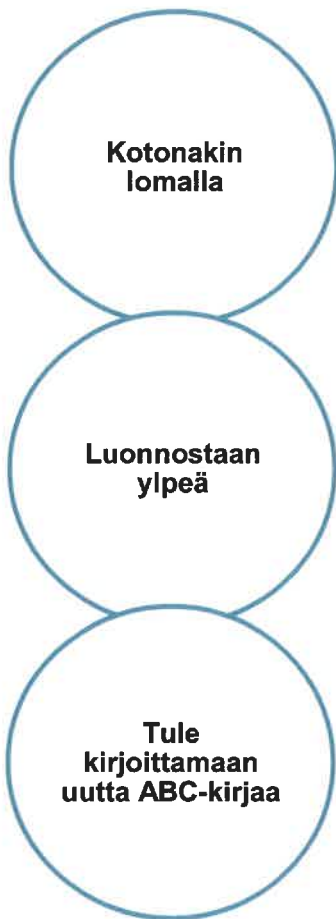
Käydään kylässä

Pälkäneellä voi jäädä kylään asumaan. Kylät ovat persoonallisia ja niiden identiteetti on vahvaa. Luopioisissa ollaan luovia, Aitoossa aitoja, Laitikkalassa ruoka on lähellä.

**Kunnon
Pälkäne**

Kunnon Pälkäne

Pälkäne tarjoaa mahdollisuuden huolehtia kunnosta vauvasta vaariin. Se haluaa tarjota parhaat mahdolliset puitteet omaehtoiseen liikkumiseen ja ohjattuun liikuntaan.

Kotonakin lomalla

Ole mökillä kuin kotonasi, kotona kuin mökilläsi. Pälkäne on erinomainen vapaa-ajanasukaskunta. Täällä saa olla omassa rauhassa luonnon keskellä ja järvien sylissä, mutta pienellä käden liikkeellä ylettää tarttumaan paikkakunnan palveluihin.

Luonnostaan ylpeä

Ihaninta Pälkäneellä on luonto. Se on hyvinvoinnin ja rentoutumisen tankkauspiste. Vedet, metsät, pellot ja harjut, niistä pälkäneläinen on ylpeä.

Tule kirjoittamaan uutta ABC-kirjaa

Pälkäneen historian vaiheet limittyvät osaksi maailmanhistoriaa ja yksittäisiä ihmiskohtaloita. Se kulkee rautakauden, taisteluiden ja sivistyksen historian kautta tähän päivään. Tule kirjoittamaan kanssamme aapiseen uutta sivua!

2.2 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Määräraha on valtuuston talousarviossa toimielimelle myöntämä euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseksi määrätyn tehtävän suorittamiseksi tai hankkeen toteuttamiseksi. Talousarviossa osoitetaan myös suoraan tuloslaskelma- ja rahoitusosaan merkittäviin menoihin määrärahat.

Toteutusvertailuissa esitetään määrärahat ja tuloarviot sekä niihin talousarviovuonna tehdyt muutokset, toteutuneet menot ja tulot sekä niiden erotus.

Valtuustoon nähden sitova taso on **tuottojen ja kulujen erotus eli netto**. Tuottojen ja kulujen erotuksesta käytetty nimitys on **toimintakate**.

TOIMIELIN:

TOIMIALA:

TILIVELVOLLINEN:

Tarkastuslautakunta

Tarkastustoimi

-

Tarkastuslautakunta valmistele valtuuston päättämät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovat valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tavoitteet kuntalain mukaan.

	TP 2019	Alkuperäinen TA 2020	TA-muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
Tarkastustoimi							
Tuloarviot ja määrärahat							
Muut toimintatuotot					9	9	
Toimintatuotot					9	9	
Henkilöstökulut	-3 200	-4 072		-4 072	-3 666	406	-9,97%
Palvelujen ostot	-14 317	-11 310		-11 310	-7 037	4 273	-37,78%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-50		-50		50	-100,00%
Toimintamenot	-17 518	-15 432		-15 432	-10 702	4 729	-30,65%
<i>josta sisäiset</i>		-10		-10	-29	-19	189,90%
Toimintakate (netto)	-17 518	-15 432		-15 432	-10 694	4 738	-30,70%
<i>josta sisäiset</i>		-10		-10	-29	-19	189,90%
Laskennalliset kustannukset							
Tehtävän kokonaiskustannukset	-17 518	-15 432	0	-15 432	-10 694	4 738	-30,70%

TOIMIELIN: Kunnanhallitus
TOIMIALA: Hallintopalvelut
TILIVELVOLLINEN: Hallintojohtaja

Hallintopalveluiden toimialue sisältää vaalien, luottamushenkilöjohdon, kunnanjohtajan, henkilöstöhallinnon, lakipalveluiden, viestinnän, kehittämisspalveluiden ja hyvinvointikoordinoinnin, tietohallinnon, nuorisopalveluiden ja työllisyyspalveluiden määrärahat.

Hallintopalveluiden tehtävänä on tuottaa kunnanjohtajan sekä toimialojen tueksi kuntakonsernin hallinto-, henkilöstö-, hyvinvointi-, nuoriso-, työllisyys-, laki- sekä tietohallinnon palvelut. Edelleen keskeinen tehtävä on luottamushenkilöiden ja toimielinten päätöksenteon valmistelu ja täytäntöönpanon koordinointi.

Tavoitteet

Tavoite 1	Strategian ajanmukaistaminen	
	Mittari Strategia on hyväksytty.	Tavoitetaso Kunnan strategia on päivitetty
Toteutuminen	Strategian päivitys on siirtynyt kunnanjohtajatilanteesta johtuvista syistä.	

Tavoite 2	Konserni- ja omistajaohjauksen päivittäminen	
	Mittari Kunnan konserni- ja omistajaohjauksen tavoitteet on määritetty. Tytäryhtiöiden toiminta on kytketty kunnan muuhun kehittämiseen ja elinvoiman kasvuun.	Tavoitetaso Konserni- ja omistajaohjauksen tavoitteet on asetettu ja johdettu kuntastrategiasta. Tytäryhtiöiden tehtävät on määritetty tarkasti strategian toteuttamiseksi.
Toteutuminen	Konserni- ja omistajaohjauksen päivittäminen on siirtynyt. Pälkäneen Valokuitu Oy:n toimenpiteet: tilanteen selvitys, tarvittavien toimenpiteiden käynnistäminen ja toteuttaminen. Muiden tytäryhtiöiden kanssa on pidetty omistajaohjaustapaamisia alkuvuonna 2021.	

Tavoite 3	Tiedonohjaussuunnitelman (TOS) laatiminen.	
	Mittari Tiedonohjaussuunnitelmaan on määritetty kaikkien kunnassa syntyvien asiakirjojen säilytysajat, julkisuus ja muut metatiedot. Kunnan prosessit on kuvattu asianhallintajärjestelmään.	Tavoitetaso Tiedonohjaussuunnitelma- ja järjestelmä on rakennettu mahdollistaen kunnan siirtyminen asianhallinnan osalta sähköiseen arkistointiin.
Toteutuminen	Tiedonohjaussuunnitelman laatiminen on kesken ja tavoite sen valmistumisesta on siirtynyt vuodelle henkilöstön suuren vaihtuvuuden vuoksi.	

Tavoite 4	Organisaation uudistaminen	
	Mittari Uusi organisaatio on toiminnassa.	Tavoitetaso Kunnalla on tarkoituksenmukainen ja ketterä organisaatio, joka on optimoitu huolehtimaan kunnan palvelutuotannosta
Toteutuminen	Organisaatiouudistus on siirtynyt kunnanjohtajatilanteesta johtuvista syistä.	

Tavoite 5	Hallintosäännön päivittäminen	
	Mittari Kunnan hallintosääntö on hyväksytty	Tavoitetaso Kunnalla on uutta organisaatiota vastaava ja ketterää toimintaa tukeva hallintosääntö, jossa vastuut on määritelty riittävällä tasolla.
Toteutuminen	Hallintosäännön päivittäminen on siirtynyt organisaatiouudistuksen viivästyisestä johtuen.	

	TP 2019	Alkuperäinen TA 2020	TA-muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
Hallintopalvelut							
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	191 302	214 661		214 661	179 591	-35 069	-16,34%
Tuet ja avustukset	224 561	264 160		264 160	172 336	-91 824	-34,76%
Muut toimintatuotot	231 455	100 000		100 000	166 933	66 933	66,93%
Toimintatuotot	647 318	578 821		578 821	518 861	-59 961	-10,36%
<i>josta sisäiset</i>	<i>140 630</i>	<i>189 907</i>		<i>189 907</i>	<i>164 515</i>	<i>-25 392</i>	<i>-13,37%</i>
Henkilöstökulut	-1 038 395	-1 050 204		-1 050 204	-944 742	105 462	-10,04%
Palvelujen ostot	-633 392	-701 000		-701 000	-545 377	155 623	-22,20%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-37 128	-47 000		-47 000	-124 979	-77 979	165,91%
Avustukset	-193 584	-189 050		-189 050	-218 188	-29 138	15,41%
Muut toimintakulut	-215 836	-182 584		-182 584	-191 789	-9 205	5,04%
Toimintamenot	-2 118 336	-2 169 838		-2 169 838	-2 025 076	144 762	-6,67%
<i>josta sisäiset</i>	<i>-113 550</i>	<i>-70 654</i>		<i>-70 654</i>	<i>-115 684</i>	<i>-45 030</i>	<i>63,73%</i>
Toimintakate (netto)	-1 471 017	-1 591 017		-1 591 017	-1 506 215	84 802	-5,33%
<i>josta sisäiset</i>	<i>27 079</i>	<i>119 253</i>		<i>119 253</i>	<i>48 831</i>	<i>-70 422</i>	<i>-59,05%</i>
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-52 408	-101 500		-101 500	-54 767	46 733	-46,04%
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 523 425	-1 692 517	0	-1 692 517	-1 560 982	131 534	-7,77%

TOIMIELIN: Kunnanhallitus
TOIMIALA: Talous- ja tukipalvelut
TILIVELVOLLINEN: Talusjohtaja

Talous- ja tukipalveluiden toimiala sisältää laskentapalveluiden, keskitettyjen hankintapalveluiden, ruoka- ja siivouspalveluiden ja asiakaspalvelun määrärahat.

Tavoitteet

Tavoite 1	Vuoden 2020 aikana tapahtuvaan kuntien taloustilastojen raportointimuutokseen valmistautuminen. Kunnilta ja kuntayhtymiltä edellytetään vuoden 2021 alusta lähtien automaattista taloustietojen raportointia Valtiokonttorin ylläpitämään palveluun.	
	Mittari Taloustietojen automaattista raportointia valmiina 2021 alussa, jotta raportointi sujuu. Osaraportteja jo vuonna 2020.	Tavoitetaso Automaattiset taloustiedot Valtiokonttorille.
Toteutuminen	Taloustietojen automaattista raportointia on valmisteltu ja toteutettu yhteistyössä Sarastian kanssa. Kunnan kirjaussuunnitelma on päivitetty siten, että se vastaa automaattisen taloustietojen raportoinnin tietovaatimuksia. Aiemmin Tilastokeskukselle raportoidun taloustilaston numerot on muutettu palveluluokiksi, joka on edellytyksenä ajantasaiselle ja oikealle taloustietojen raportoinnille Valtiokonttorille. Vuoden 2021 alusta kustannukset tulee kohdistaa lopullisille käyttäjille/kustannuspaikoille, joten tukipalveluiden palveluluokille ei voi enää jättää mitään kustannuksia, vaan ne täytyy kohdistaa eteenpäin. Tämän vuoksi muun muassa vyörytystilejä otettu käyttöön kirjanpidossa ja vyörytysten jakoperusteita tehty. Kunnalla on valmiudet toteuttaa ensimmäinen neljännesvuosisuoritusraportointi Valtiokonttorin antaman aikataulun puitteissa. Vuoden 2021 talousarvio raportoitu onnistuneesti Valtiokonttorille.	

Tavoite 2	Talousraportoinnista saatavan tiedon hyödyntäminen tehokkaasti läpi organisaation, sisäisen laskennan kehittäminen ja taloustietämyksen ylläpito organisaatiossa	
	Mittari Haahtela-ohjelmiston käyttöönotto kunnan kiinteistöjen sisäisen vuokralaskutuksen laskutusväylänä. Sisäisen laskennan kehittäminen: ruoka- ja siivouspalvelut. Kustannuslaskennan kehittäminen: ruoka- ja siivouspalvelut.	Tavoitetaso Sisäinen hoito- ja pääomavuokralaskutus Haahtela-ohjelman kautta. Sisäiset erät ovat kustannusten mukaisia ja kohdentuvat oikein. Tietoisuus toiminnan kustannuksista lisääntyy.
Toteutuminen	Haahtelan asiantuntijan kanssa pidetty tilannekatsaus ja sovittu jatkotoimenpiteistä sekä koulutuksesta. Haahtelaan on viety kiinteistöjen tietoja. Haahtelaa ei ehditty ottamaan käyttöön vielä vuoden 2021 talousarvion valmisteluun eikä sisäisten erien kohdentamiseen vuoden 2020 osalta. Seuraava palaveri on maaliskuussa 2021, jolloin tarkoitus sopia jatkosta. Sisäisessä laskennassa ei ole tapahtunut erityistä muutosta vuonna 2020. Kuntien automaattiseen taloustietojen raportointiin valmistautuminen kuitenkin parantaa jatkossa kustannusten kohdentumista ja lisää muun muassa tietojen vertailukelpoisuutta muihin kuntiin nähden. Aiheuttamisperiaate toteutuu jatkossa entistä paremmin.	

Tavoite 3	Koulumaito- ja hedelmätuki	
	Mittari Koulumaitotukea saadaan 3 000 € vuodessa. Hedelmätukea saadaan 2 000 € vuodessa. Yhteensä 5 000 €.	Tavoitetaso Tavoitteena saada koulumaito- ja hedelmätuki täysimääräisenä.
Toteutuminen	Koulujakelutukea on saatu 5 217,14 €. Lisäksi on anottu maitotukea syksyiltä 2020 1 980,98 €, ja tästä ei ole saatu vielä päätöstä. Jos anottu maitotuki syksyiltä 2020 maksetaan haetun summan mukaisesti, on vuoden 2020 koulujakelutuet yhteensä 7 198,12 €.	

Tavoite 4	Henkilöstömitoitus	
	Mittari Ruoka- ja siivouspalveluiden henkilöstö on mitoitettu palveluverkon mukaiseksi ja toiminta optimoitu.	Tavoitetaso Henkilöstömitoitus kouluverkkouudistuksen mukainen. Tavoitetasoon pääsemisen edellytyksenä on uusien siivousmitoitusten toteutus ja vuosikiertoiset perussiivoukset.

Toteutuminen	<p>Vuodelle 2020 suunniteltua henkilöstömitoitusta ei ole saatu toteutettua koronasta aiheutuneen tihentyneen siivoustarpeen vuoksi. Lisäksi kouluverkko ei toteutunut kuten vuonna 2019 suunniteltiin ja Aitoon koulu jatkaa toimintaansa.</p> <p>Suunnitellut toiminnalliset muutokset eivät ole toteutuneet tavoitetta kirjattaessa tiedossa olleella aikataululla.</p> <p>Muuta huomioitavaa vuodesta:</p> <p>Tihentynyt siivoustarve, suojausvarusteiden tarve koko yksikössä lisääntynyt moninkertaiseksi, ateriakassit etäopetusjakson aikana, lähiopetuksessa ruokailuaikojen kokonaiskeston pidentyminen turvavälien varmistamiseksi, luokissa ja liikuntasaleissa järjestettävä ruokailu, asiakasyhteistyö tiivistynyt (suunnitellaan yhdessä arjen sujuvuutta ja turvallisuutta).</p> <p>Puhdistusaineiden, käsidesin ja –saippuan sekä käsipaperin menekki kasvoi yli kolminkertaiseksi.</p> <p>Keväällä koulujen sulun aikana osa ruokapalveluhenkilöstöstä osallistui perussiivouksiin.</p>
---------------------	---

	TP 2019	Alkuperäinen TA 2020	TA-muutokset Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
Talous- ja tukipalvelut						
Tuloarviot ja määrärahat						
Myyntituotot	1 750 201	1 828 137	1 828 137	1 856 861	28 724	1,57%
Tuet ja avustukset	9 146	19 735	19 735	15 009	-4 726	-23,95%
Muut toimintatuotot	45 743			3 025	3 025	
Toimintatuotot josta sisäiset	1 805 090	1 847 872	1 847 872	1 874 895	27 023	1,46%
Henkilöstökulut	1 353 719	1 470 323	1 470 323	1 495 018	24 695	1,68%
Palvelujen ostot	-1 216 484	-1 331 118	-1 331 118	-1 185 529	145 589	-10,94%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-503 857	-473 699	-473 699	-423 307	50 392	-10,64%
Muut toimintakulut	-393 426	-469 590	-469 590	-363 044	106 546	-22,69%
Muut toimintamenot	-148 084	-56 670	-56 670	-66 933	-10 262	18,11%
Toimintamenot josta sisäiset	-2 261 851	-2 331 077	-2 331 077	-2 038 813	292 264	-12,54%
<i>Toimintakate (netto) josta sisäiset</i>	<i>-188 037</i>	<i>-83 147</i>	<i>-83 147</i>	<i>-107 504</i>	<i>-24 357</i>	<i>29,29%</i>
Toimintakate (netto) josta sisäiset	-456 761	-483 205	-483 205	-163 918	319 287	-66,08%
<i>Toimintakate (netto) josta sisäiset</i>	<i>1 165 683</i>	<i>1 387 176</i>	<i>1 387 176</i>	<i>1 387 514</i>	<i>338</i>	<i>0,02%</i>
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-20 493	-16 072	-16 072	-10 600	5 472	-34,05%
Tehtävän kokonaiskustannukset	-477 254	-499 277	0	-174 518	324 759	-65,05%

TOIMIELIN: Kunnanhallitus
TOIMIALA: Maankäyttö ja kaavoitus
TILIVELVOLLINEN: Kunnanjohtaja

Toimiala sisältää kunnan maankäytön ja kaavoituksen määrärahat.

Tavoitteet

Tavoite 1	Onkkaalan kehityskuva	
	Mittari Nähtävilläolo toteutunut	Tavoitetaso Nähtävilläolo ja kuntalaiskysely vuoden 2020 aikana
Toteutuminen	Tallinnan yliopiston arkkitehtikoulutettavan Anastassia Jakobsonin kehityskuvatyon pohjamateriaali on valmistunut loppuvuodesta 2020.	

Tavoite 2	Onkkaalan asemakaavamuutokset	
	Mittari Vireilletulokuulutukset	Tavoitetaso Strategian toteuttamiseen tähtäviä asemakaavamuutoksia tekeillä 2 kpl.
Toteutuminen	Kehityskuvatyön pohjamateriaalin viivästyminen suunnitellusta sekä kaavoittajan vaihtuminen siirtävät asemakaavamuutokset seuraavaan vuoteen.	

Tavoite 3	Hirvonkärjen asemakaava	
	Mittari Kaavaehdotuksen nähtävilläolo	Tavoitetaso Kaava edennyt hyväksymisvaiheeseen vuonna 2020
Toteutuminen	Lisäselvitysten jälkeen Hirvonkärjen asemakaavaa valmistellaan ranta-asemakaavana.	

Tavoite 4	Pälkänevedentien yritysalueen asemakaava	
	Mittari Kaavaehdotuksen nähtävilläolo	Tavoitetaso Kaava edennyt hyväksymisvaiheeseen vuonna 2020
Toteutuminen	Kaava ei ole edennyt hyväksymisvaiheeseen vuonna 2020. Kaavatyön selvityksien tuloksena on ilmennyt maaperän heikko kantavuus, jonka seurauksena kunnallistekniset kustannukset tulevat olemaan varsin korkeat alueen rakentamisenkelpoiseksi saattamisessa. Koviin kustannusten takia alueen maankäyttöä tulee miettiä uudelleen.	

	TP 2019	Alkuperäinen TA 2020	TA- muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
Maankäyttö ja kaavoitus							
Tuloarviot ja määrärahat							
Maksutuotot	1 443	3 500		3 500	4 097	597	17,06%
Tuet ja avustukset	83				94	94	
Muut toimintatuotot					94	94	
Toimintatuotot	1 526	3 500		3 500	4 284	784	22,41%
Henkilöstökulut	-38 815	-50 903		-50 903	-44 532	6 371	-12,52%
Palvelujen ostot	-36 849	-89 031		-89 031	-60 150	28 881	-32,44%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-345	-900		-900	-1 404	-504	55,96%
Muut toimintakulut	-4 107	-2 801		-2 801	-2 276	525	-18,75%
Toimintamenot	-80 116	-143 634		-143 634	-108 361	35 273	-24,56%
<i>josta sisäiset</i>	<i>-8 972</i>	<i>-5 942</i>		<i>-5 942</i>	<i>-8 159</i>	<i>-2 217</i>	<i>37,31%</i>
Toimintakate (netto)	-78 590	-140 134		-140 134	-104 077	36 057	-25,73%
<i>josta sisäiset</i>	<i>-8 972</i>	<i>-5 942</i>		<i>-5 942</i>	<i>-8 159</i>	<i>-2 217</i>	<i>37,31%</i>
Laskennalliset kustannukset						0	
Tehtävän kokonaiskustannukset	-78 590	-140 134	0	-140 134	-104 077	36 057	-25,73%

TOIMIELIN:
TOIMIALA:
TILIVELVOLLINEN:

Kunnanhallitus
Sosiaali- ja terveystalvet
Kunnanjohtaja

Kangasala toimii vastuukuntana Kangasalan ja Pälkäneen sosiaali- ja terveystalvelujen yhteistoiminta-alueella, joka järjestää ko. toimialueen talvet Kangasalan kaupungin ja Pälkäneen kunnan asukkaille. Yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystalvet muodostuvat vanhustalveluiden, terveystalveluiden sekä sosiaali- ja perhetalveluiden talvelualueista. Tampere toimii vastuukuntana yhteistoiminta-alueella (Tampere, Orivesi, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Urjala ja Akaa), joka järjestää ympäristöterveydenhuollon talvet. Lisäksi Tampere hoitaa Pirkanmaan kuntien sosiaalipäivystysten ja lastensuojelun sijaishuoltopaikkojen hankinnan, myös sosiaali- ja potilasasiamiestalvet ostetaan Tampereen kaupungilta. Perusterveydenhuollon yö- ja viikonloppupäivystys järjestetään Valkeakosken aluesairaalassa. Kunnan järjestämistalvelulle kuuluvat työtterveyshuoltalvet tuottaa Pihlajalinna Lääkärikeskukset Oy.

Kangasalan kaupunki pyytää vuosittain ennen talousarviovalmistelua Pälkäneen kunnanhallitukselta lausuntoa asioista, joihin tulee talousarviovalmistelussa erityisesti kiinnittää huomiota. Vuoden 2020 yhteistoiminta-alueen talousarvio Pälkäneen osalta on ollut 14 913 250 euroa. Pälkäneen kunnan kuukausilaskutus on toteutunut alkuperäisen talousarvion mukaisesti, ja tästä johtuen Pälkäneelle on tilinpäätöksen valmistuttua syntynyt lisälaskutusta 263 621 euroa talvelujen käytön perusteella. Terveystalveluiden osalta toteuma jäi noin 115 000 euroa kuntalaskutuksia pienemmäksi, mutta kehitysvammahuollon ja sosiaalitoimen osalta kertyi lisälaskutusta (n. 215 000 ja n. 163 000 euroa).

Terveystalveluiden osalta kustannukset jäivät siis yhteistoiminta-alueella noin 2 prosenttia alle budjetoidun, mutta edellisvuoteen verrattuna kasvua syntyi lähes 10 prosenttia. Kehitysvammahuollon osalta talousarvio ylittyi peräti 16,2 prosentilla, mutta vuoteen 2019 nähden kustannukset laskivat 5,6 prosenttia. Sosiaalitoimen kustannukset ylittivät talousarvion 2,1 prosentilla ja laskivat 0,5 prosenttia vuodentakaisesta. Sosiaali- ja terveystalveluiden nettomenot olivat vuonna 2020 Pälkäneellä 3 738 euroa per asukas. Vuonna 2019 nettomenot olivat 3 669 euroa per asukas eli kasvua noin 1,9 prosenttia.

Sosiaali- ja terveystalvet, vanhustalvet

Vanhustalveluihin kuuluvat kotona asumista tukevat talvet ja pitkäaikaisen asumisen talvet. Vanhustalveluiden tehtävänä on auttaa iäkästä ihmistä ja hänen läheisiään käyttämään ja kehittämään ikäihmisen olemassa olevia voimavaroja niin, että hän voi asua kotona sairauksista tai alentuneesta toimintakyvystä huolimatta.

Ikääntyneiden talvelujen järjestämistä ohjaavat vanhustalvelulaki, sosiaalihuoltolaki, omaishoidon tuesta annettu laki ja perhehoitolaki sekä sosiaali- ja terveystministeriön ja Suomen Kuntaliiton laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja talvelujen parantamiseksi 2017-2019 (STM 2017:6). Tavoitteena on tukea toimintakykyistä ikääntymistä, tehostaa asiakas- ja talveluohjausta, hyödyntää monipuolisesti teknologian mahdollisuuksia sekä turvata laadukkaat ja ikäystävälliset talvet. Vanhustalvelulaki, valtakunnalliset suositukset, kunnan vanhustalvelujen kehittämissuunnitelma ja talvelurakennemuudistus velvoittavat ja ohjaavat tukemaan asiakaslähtöisiä talveluita ja kotona asumista.

Pälkäneellä ikääntyneiden (>75-vuotiaiden) määrä on noin 846 (854 henkilöä v. 2019) henkilöä, joka on noin 13 % kokonaisväestöstä (13,1 % v. 2019). Pälkäneläisistä noin joka kolmas on yli 65-vuotias.

Pälkäneellä kotona asuvien osuus yli 75 vuotta täyttäneistä oli 93,1 prosenttia vuonna 2020. Prosenttiosuus pysyi lähes samana edellisvuoteen nähden (93 prosenttia vuonna 2019). Omaishoidon tukea sai 4,8 prosenttia 75-vuotta täyttäneistä vuoden aikana (4,7 prosenttia vuonna 2019). Kotihoidon nettokustannukset laskivat hieman vuodesta 2019, nettokustannuksen ollessa 265 euroa asukasta kohden (280 euroa 2019).

Pälkäneen päivätoimintaa järjestetään Kukkiakodossa (20 asiakasta/vko) ja Kanervassa (30 asiakasta/vko). Päivätoiminnassa on ollut koronatilanteen vuoksi tauko keväällä 2020. Toimintaa on uudelleen organisointu, jotta on kyetty turvallisesti toteuttamaan ennaltaehkäisevää ja kuntoutumista tukevia toimintoja, joilla edistetään ikääntyneiden henkilöiden toimintakykyä, henkistä vireyttä ja sosiaalisia suhteita.

Kaikille uusi kotihoidon asiakkaille on toteutettu kuntouttavat arviointijaksot. Kotihoidon ohjatuissa kuntoutusryhmissä (etäkuntoutus, kuntosali- ja tasapainoryhmät) vuonna 2020 oli Pälkäneellä 1 044 osallistujaa.

Pälkäneellä pitkäaikaisen asumisen hakemuksia on tullut 74 kpl. Hakemusten määrä on kasvanut merkittävästi ed. vuoteen verrattuna (60 %). Kriteerit täyttäviä asiakkaita on ollut 59. Vuonna 2019 heitä oli 37, kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 37 %. Pälkäneellä paikan sai alle 3 kk:ssa 36 (61 %). Edellisenä vuonna paikan sai vastaavassa ajassa 65 %.

Pitkäaikaisen asumisen jonotusajat Pälkäneellä:

- 1–7 vrk jonottaneet 31 % (v. 2019 22 %)
- 8–31 vrk 10 % (v. 2019 19 %)
- 1–3 kk jonottaneet 51 % (v. 2019 48 %)
- 3 kk jonottaneet 8 % (v. 2019 11 %)

Pälkäneellä 31.12.2020 yksityisissä tehostetun asumisen palveluissa on ollut yhteensä 72 asiakasta, kasvua ed. vuoteen verrattuna 9 %.

Pälkäneellä oltiin yhteydessä koronaan liittyvän turvallisuuden sekä ohjauksen ja neuvonnan tarkastamiseksi puhelimitse tai muulla yhteydenottotavalla 360 yli 80-vuotiaaseen henkilöön, jotka eivät olleet palveluiden piirissä. Iäkkään väestön turvallisen arjen varmistamiseksi organisoitiin myös uusia palvelumuotoja/toimintatapoja kuten ikäihmisten kauppa-asiointin neuvontapuhelin ja etäkuntoutusryhmiä.

Sosiaali- ja terveyskeskus, terveyspalvelut

Yhteistoiminta-alueen terveyspalveluverkkoon kuuluvat Pälkäneellä Luopioisten ja Pälkäneen terveysasemat. Terveysasemilla toimivat lääkärin ja hoitajien vastaanotot, neuvolat ja suun terveydenhuolto. Luopioisissa toimiva Haaparinteen kuntoutumiskoti tuottaa tehostettua asumispalvelua sekä tuettua asumispalvelua. Pälkäneen ja Luopioisten terveysasemilla toimii Aikuispoliklinikan sivuvastaanotto.

Asiakastyytyväisyysmittausta (HappyOrNot) toteutettiin alkuvuodesta 2020. Koronapandemian hygieniavaatimusten vuoksi laitteet on jätetty pois käytöstä maaliskuun lopussa. Vastaajista tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä palveluun (1-3/2020) oli Pälkäneen OmaAsemalla 92 %.

Kangasalan yhteistoiminta-alueella yleisenä tavoitteena on ollut, että kiirettömään hoitoon pääsee OmaAsemilla 7-14 päivässä. Hoitoon pääsy on vaihdellut merkittävästi vuoden aikana hidastuen syksyn kuluessa koronakauden vaikutuksesta. Tavoite on toteutunut osittain OmaAsemien lääkäreiden ja terveydenhoitajien (th) vastaanotoilla sekä täysin sairaanhoitajien (sh) vastaanotoilla. Pälkäneen terveysasemalle on päässyt kiirettömässä tapauksissa lääkärille keskimäärin 52 vuorokaudessa, Luopioisissa puolestaan hieman nopeammin, 43 vuorokaudessa. Lääkärille pääsyn vaihteluvälit ovat Pälkäneellä 1-52 vuorokautta, Luopioisissa 7-76 vuorokautta. Sairaanhoitajalle on päässyt Pälkäneellä keskimäärin 1 vuorokauden sisällä, Luopioisissa taas 9 vuorokauden sisällä. Terveydenhoitajien osalta keskimääräiset jonotusajat ovat olleet Pälkäneellä 5 ja Luopioisissa 13 vuorokautta.

Informatiiviset tunnusluvut	TP2019	TA2020	TP 2020
Pälkäne			
Terveyspalvelut oma toiminta nettokustannus €/asukas	767	767	819
Suun terveyspalvelut nettokustannus €/asukas	88	112	70
Mielenterveys- ja päihdepalvelut nettokustannus €/asukas	174	173	193
Erikoissairaanhoito PSHP €/asukas	1238	1300	1276
Kiireettömään hoitoon pääsy lääkäreiden vastaanotolle T3	8- yli 42	7-14	1-76
Suun terveydenhuollon yli 3 kk jonottaneiden osuus %	0	0	6
Laadittujen terveys- ja hoitosuunnitelmien määrä	465	150	250

Informatiiviset tunnusluvut –taulukko: Kangasalan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintakertomus 2020

Tupakoimattomuuteen on kannustettu kaikkia tupakoivia perheitä. Tupakointitieto on kirjattu rakenteisesti kaikille odottajille. Pälkäneen äitiysneuvoloissa on ollut kirjoilla 1–12/2020 86 raskaana olevaa. Heistä tupakoi satunnaisesti tai päivittäin 14 henkilöä, eli 16,3 %. Suomessa tupakoi keskimäärin 14 % odottajista. Kangasalan yhteistoiminta-alueella käytössä olevat uloshengitysilman häkämittarit on tupakoinnin korkean esiintyvyyden vuoksi keskitetty Pälkäneen neuvolaan, ja mittaus tehdään siellä odottaville perheille vapaaehtoisuuteen perustuen.

Sosiaali- ja terveyskeskus, sosiaali- ja perhepalvelut

Sosiaali- ja perhepalveluiden palvelualueeseen kuuluvat sosiaalityö, perhetyö, perheneuvola sekä vammaispalvelut ja kehitysvammahuolto. Sosiaalityön keskeisenä tehtävä on ehkäistä sosiaalisia ongelmia sekä edistää ja ylläpitää alueen asukkaiden sosiaalista turvallisuutta. Sosiaalityön tavoitteena on vahvistaa asiakkaiden valmiuksia oman elämänsä hallintaan sekä edistää toimintakykyä ja mahdollisuuksia itsenäiseen elämään. Kaikkien palveluiden painopisteenä on ennaltaehkäisevä työ.

Sosiaali- ja perhepalveluiden informatiivisia tunnuslukuja on esitetty alla:

Informatiiviset tunnusluvut	TP2019	TA2020	TP2020
Pätkäne			
Perhetyö			
- lapsiperheiden kotipalvelu / perheiden lkm.	15	15	8
- perhetyön asiakkuus / lasten lkm	85	85	29
- lastensuojelun tehostettu perhetyö / lasten lkm.	34	25	38
Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset lkm.	8	8	10
Kiireellisiä sijoituksia, lasten lkm./ päätösten lkm.*	3/3	3/3	3/3
Avohuollon sijoituksia, lasten lkm./ päätösten lkm.*	5/6	4/4	5/5
- Lastensuojeluilmoitusten lkm	50	50	136
- Yhteydenotot tuen tarpeen arvioimiseksi lkm.	30	60	16
- Hakemus tuen tarpeen arvioimiseksi lkm	21	25	9
Kehitysvammahuolto, asiakkaiden lkm.	55	55	44
Vammaispalvelut, asiakkaiden lkm.	157	157	140
Omaishoidontuki, alle 65, asiakkaita lkm.	22	22	20
Perheneuvola / asiakaskäynnit	430	430	303

* Päätösten lukumäärä kertoo toteutuneiden sijoitusten määrän, sillä yhdelle lapselle voidaan tarvittaessa joutua tekemään useampi sijoitustoimenpide yhden vuoden aikana.

Informatiiviset tunnusluvut –taulukko: Kangasalan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintakertomus 2020

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin tuottamat palvelut

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin palvelujen ostoihin oli varattu vuoden 2020 talousarviossa 9 143 000 euroa. PSHP kustannukset toteutuivat 551 765 euroa budjetoitua pienempänä eli kustannukset toteutuivat 94 prosenttisesti. Sairaanhoitopiirit ovat ajaneet alas kiirettömän hoitonsa koronapandemian vuoksi keväällä 2020, mikä on näkynyt lähes kaikkien vastualueiden käytön vähenemisenä.

Alla olevassa taulukossa on esitetty kaikkien ulkoisten sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintakulujen toteutuminen:

	TP 2019	TA 2020	TA- muutok- set	MTA 2020	TP 2020	Poikkeaa- ma	Poikkeaa- ma-%

Sosiaalipalvelut	10 398 731	10 025 426		10 025 426	10 109 977	84 551	0,84 %
Perusterveydenhuolto	5 214 812	5 881 309		5 881 309	5 762 893	-118 416	-2,01 %
Ympäristöterveydenhuolto	99 352	101 747		101 747	108 539	6 792	6,68 %
Erikoissairaanhoido	8 630 032	9 249 460		9 249 460	8 692 401	-557 059	-6,02 %
Yhteensä	24 342 927	25 257 942		25 257 942	24 673 810	-584 131	-2,31 %

Taulukko: toimintakulujen toteutuminen sosiaali- ja terveyspalveluissa

Henkilöstömenot muodostuvat pääosin eläkemenoperusteisista maksuista. Eläkemenoperusteisia maksuja maksetaan niistä maksussa olevista eläkkeistä, jotka ovat kertyneet yhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005. Yllä olevan taulukon summa pitää sisällään Pirkanmaan sairaanhoitopiirin palvelujen ostojen lisäksi myös eläkemenoperusteisia maksuja.

	TP 2019	Alkuperäinen TA 2020	TA-muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
Sosiaali- ja terveyspalvelut							
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	152 144	35 000		35 000	63 577	28 577	81,65%
Muut toimintatuotot					11	11	
Toimintatuotot	152 144	35 000		35 000	63 588	28 588	81,68%
Henkilöstökulut	-440 514	-466 300		-466 300	-449 733	16 567	-3,55%
Palvelujen ostot	-23 750 269	-24 756 591		-24 756 591	-24 162 849	593 742	-2,40%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-50		-50	-198	-148	296,40%
Avustukset	-152 144	-35 000		-35 000	-61 078	-26 078	74,51%
Toimintamenot	-24 342 927	-25 257 942		-25 257 942	-24 673 858	584 083	-2,31%
<i>josta sisäiset</i>					-48	-48	
Toimintakate (netto)	-24 190 783	-25 222 942		-25 222 942	-24 610 271	612 671	-2,43%
<i>josta sisäiset</i>					-48		
Laskennalliset kustannukset							
Tehtävän kokonaiskustannukset	-24 190 783	-25 222 942	0	-25 222 942	-24 610 271	612 671	-2,43%

TOIMIELIN:	Elinvoimalautakunta
TOIMIALA:	Elinvoimapalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Elinkeinojohtaja

Toimiala sisältää elinkeinopalveluiden, kulttuuripalveluiden sekä liikunta- ja vapaa-aikapalveluiden määrärahat. Toimiala vastaa kuntakehittämisestä, yrityspalveluista, markkinoinnista ja matkailusta, kulttuuripalveluista, kumppanuuksista, järjestö- ja yhdistysyhteistyöstä ja vapaa-aikapalveluista.

Tavoitteet

Tavoite 1	Tehokas kunnan yleis- ja matkailumarkkinointi, viestintävälineet	
	Mittari Tonttimarkkinoinnin toimenpiteet Matkailumarkkinoinnin toimenpiteet Nettisivujen ja verkkopalveluiden saavutettavuus	Tavoitetaso Markkinointiresurssin pienentyessä yhdistetään markkinointitoiminnot ja selvitetään olisiko tehostaminen helpompaa markkinointi-/viestintäkumppanuuden avulla. Kehitetään kunnan nettisivuja ja verkkopalveluita saavutettavuusdirektiivin mukaiseksi
Toteutuminen	Tonttimarkkinointia tehtiin Maalle asumaan –virtuaalimessujen yhteydessä, sekä erilaisin lehtimainoksia, Iltalehdessä sekä Matkailulehdessä olleiden ilmoitusten myötä. Saavutettavuusdirektiivin selvitystyö oli kesätyöntekijöillä 2020 työnalla ja työtä on jatkettu edelleen.	

Tavoite 2	Yrittäjyyden edistäminen	
	Mittari Yrittäjyyskasvatuksen tukeminen Alkavien yrittäjien aktivointi Toimivien yrittäjien kehittämistyön tukeminen Yritystonttien määrä	Tavoitetaso Tuetaan yrittäjyyskasvatukseen liittyviä hankkeita Aktivoidaan uutta yritystoimintaa yhdessä Ensimetri-palvelun kanssa Järjestetään toimivien yrittäjien kehittämistyön tueksi vähintään yksi tilaisuus Ollaan mukana kehittämässä uutta yritysalueita
Toteutuminen	Ensimetripalveluiden hyödyntämistä on tehty koko vuoden 2020 aikana runsaasti, lähes kaikki yritysneuvontaa tarvitsevat on ohjattu Ensimetrin palveluiden pariin. Yhteisiä tapahtumia ei osittain koronan vuoksi ollut. Pätkäneveden yritysalueen suunnittelua on jatkettu.	

Tavoite 3	Kulttuurin matkailullinen tuotteistaminen	
	Mittari Kulttuurimatkailun kehittäminen	Tavoitetaso Toteutetaan suunnitelman mukaisesti kulttuurimatkailun kehittämisen Leader-hanke

Toteutuminen	Kulttuurireittihankkeen (käynnistyi keväällä 2020) myötä on saavutettu hyvin sekä paikallisia, että ulkopaikkakuntalaisia matkailijoita. Kulttuurireittihanke päättyy huhtikuussa 2021 ja valmiit reitit julkaistaan 2021 kesän alussa.
---------------------	---

Tavoite 4	Sähköisten varauspalvelujen kehittäminen	
	Mittari Tarkastellaan, mitkä vapaa-aikapalvelut voidaan siirtää sähköiseen varaus- ja hallintajärjestelmiin sekä millä aikataululla uudistukset voidaan toteuttaa.	Tavoitetaso Kostia Areenan varausjärjestelmät käytössä vuoden 2020 aikana ja laaditaan suunnitelma muista kohteista.
Toteutuminen	Kostia Areenan verkkokauppa on otettu käyttöön helmikuussa 2020. Liikuntapaikkojen sähköinen varauskalenterijärjestelmä otettiin käyttöön toukokuusta 2020 alkaen. Alkuvaiheessa on käytössä 10 varauskalenteria (mm. Kostia Areena) ja järjestelmää laajennetaan tarpeen mukaan, kun saadaan käyttökokemuksia lisää.	

Tavoite 5	Liikunnallista elämäntapaa edistävän ympäristön kehittäminen	
	Mittari Päivitetään liikuntapaikkasuunnitelma ja sen tavoitteet sekä huomioidaan kohteet, jotka lisäävät arkiliikkumista.	Tavoitetaso Pääpaino matalan kynnyksen liikuntapaikkojen ja -palvelujen kehittämisessä, ja joita käytetään jo aktiivisesti.
Toteutuminen	Suunnitelmaa päivitetään syyskauden aikana.	

	TP 2019	Alkuperäinen TA 2020	TA-muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
Elinvoimapaalvelut							
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	111 521	76 700		76 700	90 428	13 728	17,90%
Tuet ja avustukset	27 314	36 371		36 371	23 435	-12 936	-35,57%
Muut toimintatuotot	11 685	8 800		8 800	9 338	538	6,11%
Toimintatuotot	150 520	121 871		121 871	123 202	1 331	1,09%
<i>josta sisäiset</i>	<i>7 499</i>				<i>1 184</i>	<i>1 184</i>	
Henkilöstökulut	-238 460	-243 360		-243 360	-245 817	-2 458	1,01%
Palvelujen ostot	-268 381	-279 262	-55 000	-334 262	-298 897	35 365	-10,58%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 582	-17 002		-17 002	-14 606	2 396	-14,09%
Avustukset	-35 287	-41 000		-41 000	-51 820	-10 820	26,39%
Muut toimintakulut	-887 387	-568 657		-568 657	-602 094	-33 437	5,88%
Toimintamenot	-1 455 097	-1 149 280	-55 000	-1 204 280	-1 213 234	-8 953	0,74%
<i>josta sisäiset</i>	<i>-942 177</i>	<i>-671 086</i>		<i>-671 086</i>	<i>-700 407</i>	<i>-29 321</i>	<i>4,37%</i>
Toimintakate (netto)	-1 304 578	-1 027 409	-55 000	-1 082 409	-1 090 032	-7 623	0,70%
<i>josta sisäiset</i>	<i>-934 678</i>	<i>-671 086</i>		<i>-671 086</i>	<i>-699 223</i>	<i>-28 137</i>	<i>4,19%</i>
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-4 787	-9 785		-9 785	-3 060	6 725	-68,73%
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 309 364	-1 037 194	-55 000	-1 092 194	-1 093 092	-897	0,08%

TOIMIELIN:	Sivistyslautakunta
TOIMIALA:	Sivistyspalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Sivistysjohtaja

Toimiala sisältää varhaiskasvatuksen, peruskoulu- ja lukiopalveluiden ja kirjastopalveluiden määrärahat. Kansalaisopistopalvelut ostetaan Valkeakoski-opistolta.

Keskittetyt osastopalvelut ja peruskoulupalvelut

Tavoitteena on järjestää perusopetuksen palvelut uuden kuntastrategian mukaisesti niin, että palveluverkko on tuottava, taloudellinen, tehokas ja vaikuttava. Kaikille lapsille taataan opetukselliset ja sivistykselliset perusoikeudet. Pälkäneellä kasvatetaan vastuuntuntoisia, rehellisiä, tasapainoisia ja muita ihmisiä kunnioittavia lapsia ja nuoria, jotka käyttäytyvät hyvin, ovat suvaitsevaisia ja yhteistyökykyisiä. Opetus järjestetään siten, että se tukee oppilaan kulloistakin oppimis- ja kehitysvaihetta.

Kunnan talouden tervehdyttämistarve ja oppilasmäärän voimakas pieneneminen edellyttävät palveluverkkoon tehtäviä muutoksia. Kustannusvaikutusten lisäksi palveluverkkotarkastelussa tulee huomioida yksiköiden toiminnallisuus ja laadukkaan perusopetuksen edellytykset.

Lukuvuonna 2016 - 2017 käyttöön otettu uusi perusopetuksen opetussuunnitelma on vuonna 2020 käytössä kaikilla vuosiluokilla. Uudessa opetussuunnitelmassa halutaan vahvistaa oppilaan aktiivisuutta ja osallisuutta. Uudistuksen myötä oppimisympäristöjä uudistetaan ja otetaan aiempaa enemmän teknologia avuksi. Perusopetuksen tuntimäärä on Pälkäneen kunnassa 1.8.2016 alkaen 226 tuntia.

Sivistyspalveluissa painotetaan lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin merkitystä tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksenä. Lukuvuonna 2019-2020 yhteisöllisen oppilashuollon pääteemana on mielen hyvinvoinnin tukeminen positiivisen pedagogiikan teemalla ”huomaa hyvä”. Vuonna 2020 jatkettiin lukutaidon painotuksella. Lukemisen ja lukutaidon merkitystä syrjäytymistä ehkäisevänä ja terveyttä sekä hyvinvointia lisäävänä tekijänä painotetaan.

Perusopetuksessa lähdettiin rakentamaan opetussuunnitelman mukaista yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuria. Kostian koulu ja Pälkäneen Yhteiskoulu ja lukio yhdistettiin hallinnollisesti niin, että 1.2.2020 alkaen niillä on yhteinen rehtori. Koulujen organisaatiosta vähennettiin siten yksi rehtori. Tästä saatiin säästöä vuodelle 2020 n. 25 000 euroa. Yhtenäiskoulutyöryhmä kokoontui syksyn aikana viisi kertaa ja sai aikaiseksi suunnitelman yhtenäiskoulun perustamiseksi. Loppuraportti valmistui vuoden lopussa. Harhalan koulun toiminta päättyi 1.8.2020 alkaen ja lapset siirtyivät sieltä Kostian kouluun. Koulun lakkautumisesta tuleva säästö vuodelle 2020 oli n. 60 000 euroa.

Koronan vuoksi keväällä maaliskuussa siirryttiin etäopetukseen yläluokilla ja lukiossa. Lähiopetukseen palattiin vielä kahdeksi viikoksi ennen kesälomia. Korona vähensi koulujen kuljetuskustannuksia kevään aikana n. 50 000 euroa. Kaiken kaikkiaan kuljetuskulut olivat n. 81 000 euroa budjetoitua pienemmät. Lukiokoulutus sai valtion erityisavustusta koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi 33 249 euroa. Avustuksen käyttöaika päättyi 31.7.2021.

Yksikköhintaiset menot, euroa/oppilas

Oppilasennusteen 20.9.2020 mukaan. Mukana kunnassa nyt asuvat, muuttoliikettä ei ole ennakoitu.

Yksikkö	TA 2020	TA 2021	TP 2020	Oppilaita 20.9.2020	Oppilaita 2021-2022	Oppilaita 2022-2023
Aitoon koulu	10 764	11 530	10 619	52	50	42
Harhalan koulu *)	6 966	*	5 894	*	*	*
Kirkonkylän koulu	12 358	9 379	10 291	43	58	48
Kostian koulu	8 714	8 915	8 285	309	285	277
Rautajärven koulu **)	12 645	8 464	10 824	21	**	**
Päikäneen yhteiskoulu	9 993	10 474	9 719	175	179	169
Yhteensä				600	572	536

* Harhalan koulun toiminta päätynyt kevätlukukauden 2020 jälkeen. Luvut 2020 osalta siis puolelta vuodelta.

** Rautajärven koulun toiminta päättyy kevätlukukauden 2021 jälkeen. Luvut TA2021 osalta siis puolelta vuodelta.

Koulukohtaiset henkilöstö- ja toimintakulut

Yksikkö	TP 2019 henkilöstö- kulut	TP 2019 toiminta- kulut	TA 2020 henkilöstö- kulut	TA 2020 toiminta- kulut	TP 2020 henkilöstö- kulut	TP 2020 toiminta- kulut	TA 2021 henkilöstö- kulut	TA 2021 toiminta- kulut
Aitoon koulu	254 067	505 413	243 172	567 631	282 316	552 200	275 327	578 976
Harhalan koulu *)	164 076	296 115	106 594	208 990	* 100 393	* 176 826	*	*
Kirkonkylän koulu	268 245	460 296	275 932	539 081	272 299	493 992	266 989	545 482
Kostian koulu	1 359 995	2 415 111	1 400 330	2 459 461	1 300 723	2 327 962	1 418 280	2 560 202
Rautajärven koulu **)	188 521	323 494	110 698	** 328 762	189 871	281 434	** 117 222	** 177 746
Päikäneen yhteiskoulu	1 225 820	1 779 018	1 187 036	1 852 142	1 199 313	1 788 220	1 262 162	1 878 154

* Harhalan koulun toiminta päätynyt kevätlukukauden 2020 jälkeen.

** Rautajärven koululle 120 000 euron lisämääräraha vuoden 2020 talousarvioon. Näkyy toimintakuluissa, ei henkilöstökuluissa. Koulun toiminta päättyy kevätlukukauden 2021 jälkeen.

Tavoitteet

Tavoite 1	Laadukas perusopetus	
	Mittari jatko-opintopaikan saaneiden 9.lk määrä% / peruskoulunsa päättäneet	Tavoitetaso 100%
Toteutuminen	Toteutui 100 %:sti.	

Tavoite 2	Aktiivinen kehittämistyö ja oman toiminnan arviointi	
	Mittari KuntaKesu	Tavoitetaso Valmis vuoden 2020 aikana
Toteutuminen	Kehittämissuunnitelma työ on vielä kesken osittain koronan aiheuttamien kokoontumisrajoitusten vuoksi.	

Tavoite 3	Perusopetuspalvelun tuottaminen nykyistä taloudellisemmin	
	Mittari €/oppilas/vuosi – seutuvertailun tiedot	Tavoitetaso kustannustaso 110% seudullinen keskiarvo
Toteutuminen	Perusopetuksen hinta kaikki koulut mukaan lukien on 9272 euroa. Seudullisen keskiarvon (v. 2019) ollessa 8508. Tavoite toteutui.	

Varhaiskasvatus

Hallitus päätti varhaiskasvatuksen subjektiivisen oikeuden palauttamisesta 1.8.2020 alkaen. Pälkäneellä ei ole poistettu subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta. Hallituksen päätöksellä ei siis ole taloudellisia vaikutuksia Pälkäneellä. Vallitsevan korona tilanteen vuoksi varhaiskasvatus menetti asiakasmaksutuloja n. 30 000€ johtuen perheiden lasten poissaoloista aiheutuneista maksuhojennuksista. Muuten asiakasmaksutulot olisivat olleet budjetoidun mukaisia.

Kunnan talouden tervehdyttämistarve ja toisaalta lapsimäärän pieneneminen edellyttävät palveluverkon tarkoituksenmukaisuuden tarkastelua ja palveluverkkoon tehtäviä muutoksia. Rautajärven ja Tuulenpesän ryhmäperhepäiväkotien toiminta päättyi 1.8.2019. Vuositasolla säästöä kertyi noin 200 000€. Samalla alueiden muiden yksiköiden käyttöasteet nousivat, mikä on lisännyt toiminnan taloudellisuutta ja parantaa yksiköiden toiminnallisuutta. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste näyttäisi olevan kasvussa.

Vuoden 2020 talousarvioon sisältyi kustannustehokkuutta lisäävinä toimenpiteinä toisen kiertävän lastenhoitajan toimen lakkauttaminen 1.8.2020 alkaen sekä Harjun ryhmäperhepäiväkodin muuttaminen päiväkodiksi 1.8.2020 alkaen. Palveluverkon tiivistyminen mahdollistaa toisen kiertävän lastenhoitajan toimen lakkauttamisen. Kustannussäästö vuodelle 2020 oli noin 13 500€ ja vuositasolla noin 32 000€. Toimen lakkauttaminen ei aiheuta hoitohenkilökunnan irtisanomisia.

Harjun ryhmäperhepäiväkodin toimintamuodon muuttaminen päiväkodiksi lisää yksikön paikkalukua viidellä lapsella ja parantaa Onkkaalan suunnan varhaiskasvatuksen paikkatilannetta pysyvästi. Toimenpide toi kustannussäästöä vuonna 2020 noin 12 000€ ja vuositasolla noin 30 000€. Yksi lastenhoitajan vakanssi muutetaan varhaiskasvatuksen opettajan vakanssiksi, jotta henkilöstörakenne on päiväkodin ryhmävaatimusten mukainen.

Kunnan maksettavaksi tuleva kotihoidon tuen määrä pysyi vuoden 2019 tasolla sen ollessa 220 549 € (v. 2019 223 199€).

Varhaiskasvatus on mukana Ilo kasvaa liikkuen – ohjelmassa. Ilo kasvaa liikkuen -ohjelma on osa Liikkuva koulu -ohjelmakokonaisuutta. Ohjelman puitteissa Parkour-Akatemia on jo kouluttanut Pälkäneen varhaiskasvatuksen henkilökuntaa, lapsia ja heidän vanhempiaan Parkouriin yhtenä liikkumisen muotona.

Uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen toiminnan kehittäminen on edelleen yksi tärkeimmistä pedagogisista tavoitteistamme. Kehittämistyötä varten aletaan järjestää kasvattajakahviloita varhaiskasvatuksen erityisopettajien johdolla. Tilaisuuksien teemat nousevat varhaiskasvatusyksiköiden arjesta ja varhaiskasvatussuunnitelmasta. Sähköinen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön jokaisessa yksikössä 1.8.2020. Uuden toiminnan ja laadun arviointitaulukko otettiin aktiivisesti käyttöön.

Yksikköhintaiset menot päiväkotien, ryhmäperhepäiväkodin ja perhepäivähoidon osalta

Yksikkö	TP 2019 henkilöstö- kulut	TP 2019 toiminta- kulut	TA 2020 henkilöstö- kulut	TA 2020 toiminta- kulut	TP 2020 henkilöstö- kulut	TP 2020 toiminta- kulut	TA 2021 henkilöstö- kulut	TA 2021 toiminta- kulut
Virikukon päiväkoti	386 951	552 625	418 702	577 088	359 272	547 831	402 897	558 253
Hermannin päiväkoti	449 199	674 230	406 217	701 182	478 279	707 687	475 354	754 623
Aitoon päiväkoti	122 499	220 852	116 438	218 964	108 016	202 025	115 962	202 588
Lumpeennupun päiväkoti	146 275	217 460	146 037	203 548	134 943	203 761	148 092	220 516
Harjun päiväkoti	133 717	179 703	144 762	222 406	135 152	232 252	155 354	231 267
Laitikkalan ryhmis	108 233	151 499	113 479	160 734	116 473	171 640	117 318	178 850
Perhepäivähoito	65 934	73 885	70 824	73 505	47 988	53 397	67 142	68 942

Esiopetus

Syksyllä 2020 esioppilaita aloitti 50 (syksyllä 2019 54). Onkkaalan esiopetusryhmässä Kostian koululla 38 ja Luopioisten esiopetuksessa 12 oppilasta. Esiopetusta annetaan 700 h/lukuvuosi.

Tavoitteet

Tavoite 1	Varhaiskasvatuspalvelujen tuottaminen taloudellisemmin	
	Mittari Rakenteelliset muutokset	Tavoitetaso kustannustason lasku 5 %
Toteutuminen	Ei toteutunut. Kustannustason lasku oli vajaat 3%. Osaltaan tämä johtui Korona-ajasta, kun varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuloutuma jäi lasten poissalujen vuoksi (asiakasmaksuhyvitykset) arvioitua pienemmäksi.	

Tavoite 2	Pedagoginen kehittäminen ja siihen liittyvä arviointi	
	Mittari Uusi arviointitaulukko	Tavoitetaso Hoitohenkilökunta osaa käyttää arviointitaulukkoa arjen työvälineenään.
Toteutuminen	Henkilökunta on ottanut uuden toiminnan ja laadun arviointitaulukon käyttöönsä hallitusti.	

Yksikköhintaiset menot esiopetuksen ja avoimen varhaiskasvatustoiminnan osalta

Yksikkö	TP 2019 henkilöstö- kulut	TP 2019 toiminta- kulut	TA 2020 henkilöstö- kulut	TA 2020 toiminta- kulut	TP 2020 henkilöstö- kulut	TP 2020 toiminta- kulut	TA 2021 henkilöstö- kulut	TA 2021 toiminta- kulut
Kostian esiopetus	118 141	208 234	119 354	203 396	122 980	220 983	132 315	226 362
Kostian esiopetuksen jälkeinen hoito	141 660	142 800	130 780	132 953	131 421	132 653	108 059	110 232
Luopioisten esiopetus	40 503	84 302	57 761	99 368	49 885	95 882	66 589	113 586
Luopioisten esiopetuksen jälkeinen hoito	33 147	33 653	57 569	58 672	37 839	37 941	38 472	39 375
Avoin varhaiskasvatus-toiminta	38 483	39 586	50 216	51 626	40 994	42 528	48 945	50 355

Kirjastopalvelut

Kunnalla on pääkirjasto Onkkaalassa, lähikirjasto Luopioisissa ja lainausasemat Aitoossa, Laitikkalassa ja Sappeessa. Kirjastoautopalvelua ostamme Hämeenlinnan kaupungilta Kuohijoen pysäkillä. Vuonna 2020 oli kirjastoissa yleisesti koronapandemiasta johtuvia sulkujaksoja ja muita palvelurajoituksia. Pälkäneen kirjaston toimipaikat olivat kokonaan suljettuina 18.3. – 4.5.2020. Pälkäneen kirjasto kuuluu Pirkanmaan kirjastojen PIKI-yhteisjärjestelmään.

2019	Pälkäne	Maaseutumaiset kunnat	Koko maa
Kirjaston palkkaamat htv:t / 1000 asukasta	0,67	0,82	0,72
Kokonaislainaus / asukasluku	15,66	14,10	15,66
Toimintakulut / kokonaislainaus	3,52	4,74	3,81
Toimintakulut / asukas	55,12	66,81	59,65
Lainaus / aukiolotunti	14,08	16,98	43,38

Hankkeet

- Omatoimiaukioloaikaa Pälkäneen pääkirjastoon: toteutettu suunniteltuna toteutusaikana vuoden 2020 loppuun mennessä
- Valkeakosken kirjaston hallinnoima yhteishanke Etelä-Pirkanmaan kirjastot lukemaan innostamassa päättyi vuonna 2020
- Valkeakosken kirjaston hallinnoiman yhteishankkeen Osallistamassa – yhdistysten ja kirjaston kumppanuus toteuttaminen ei ole koronarajoitusten vuoksi edennyt
- Pälkäneen kirjasto on mukana kahdessa yhteishankkeiden avustushakemuksessa, joiden avustuspäätökset tulevat keväällä 2021: Etelä-Pirkanmaan kirjastojen yhteishanke alle kouluikäisten lasten lukemaan innostamiseksi sekä Tampereen kaupunginkirjaston hallinnoima hanke Mitä lukisin? –suositteleva palvelu verkossa

Toimipaikka	Lainat 2019	Lainat 2020	Lainat/aukiolotunnit 2020	Fyysiset käynnit 2020 yhteensä ja käynnit/aukiolotunti
pääkirjasto	79918	72893 (+14 kaukolainaa)	50,67/palvelutunti	34426 ja 23,9/palvelutunti
Luopioinen	15925	14162	34,21/palvelutunti	8387 ja 20,3/palvelutunti
Aitoo	2497	2206	15,37	2164 ja 15,1
Laitikkala	716	632	7,61	247 ja 3
Sappee	758	516	8,39	225 ja 3,7
Kirjastoauton pysäkit	Kuohijoki 307, Padasjoen auto 1453	Kuohijoki 116	Kuohijoki 20,46	Kuohijoki 68 ja 12

Vuonna 2020 Pälkäneen laskennallinen osuus PIKI-kirjastojen yhteisten e-kirjojen lainoista oli 2408 ja e-lehtien käyttökerroista 4133.

Tavoitteet

Tavoite 1	Kirjastopalvelujen taloudellisuuden ja tehokkuuden parantaminen osana kunnan talouden tasapainotustoimia	
	Mittari - palvelupaikkojen määrä - toimintakulut ja käyttö aukiolotuntia kohden	Tavoitetaso - sopeuttaminen niukkeneviin resursseihin - käyttö ja toimintakulut maaseutumaisen kuntien keskiarvon tuntumassa tai paremmat
Toteutuminen	Salmentaan lainausasema on lakkautettu vuonna 2019, mutta Laitikkalan ja Sappeen lainausasemat on päätetty säilyttää. Vuonna 2020 toimintaresurssit pysyivät lähellä edellisen vuoden tasoa. Säästötoimet ovat kohdistuneet viime vuosina lähinnä aineisto- ja sijaiskuluihin. Lainausmäärä laski vuonna 2020 ja oli alustavasti 14,07/asukas. Lasku aiheutui pääasiassa koronataudista johtuvasta sulkujaksosta ja muista käyttörajoituksista. Myös Padasjoen kirjastoauton toiminnan päättyminen laskee kokonaislainausta. Lainaus palvelutuntia kohti kuitenkin nousi edellisiin vuosiin verrattuna pääkirjastossa ja Aitoossa.	

Tavoite 2	Lukutaidon edistäminen	
	Mittari: - lukemisen edistämistoimet	Tavoitetaso: - erityisesti kyettävä jatkamaan kouluyhteistyötä OPS:n liitteenä olevan suunnitelman mukaisesti
Toteutuminen	Kouluyhteistyö jatkui ja kirjastonkäytön opetus toteutui melko hyvin suunnitelman mukaan. Myös mm. vinkkausta ja satutunteja oli, alkuvuonna myös lukukoiria kirjastossa ja Perhepäivä. Koronatauti rajoitti toimintaa.	

	TP 2019	Alkuperäinen TA 2020	TA- muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
Sivistyskeskus							
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	298 193	268 403		268 403	321 084	52 681	19,63%
Maksutuotot	342 789	312 060		312 060	304 633	-7 427	-2,38%
Tuet ja avustukset	153 193	65 578		65 578	112 942	47 364	72,22%
Muut toimintatuotot	26 732	5 840		5 840	52 726	46 886	802,84%
Toimintatuotot	820 906	651 881		651 881	791 384	139 503	21,40%
<i>josta sisäiset</i>					-5 880	-5 880	
Henkilöstökulut	-6 952 612	-6 691 861		-6 691 861	-6 686 138	5 724	-0,09%
Palvelujen ostot	-3 118 077	-3 219 243		-3 219 243	-2 958 981	260 263	-8,08%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-284 883	-282 740		-282 740	-274 349	8 391	-2,97%
Avustukset	-223 199	-230 000		-230 000	-220 550	9 450	-4,11%
Muut toimintakulut	-1 682 826	-1 593 323		-1 593 323	-1 565 048	28 275	-1,77%
Toimintamenot	-12 261 597	-12 017 168		-12 017 168	-11 705 065	312 103	-2,60%
<i>josta sisäiset</i>	-2 737 140	-2 810 156		-2 810 156	-2 760 506	49 650	-1,77%
Toimintakate (netto)	-11 440 691	-11 365 287		-11 365 287	-10 913 681	451 606	-3,97%
<i>josta sisäiset</i>	-2 737 140	-2 810 156		-2 810 156	-2 766 386	43 770	-1,56%
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-20 963	-51 437		-51 437	-8 060	43 378	-84,33%
Tehtävän kokonaiskustannukset	-11 461 654	-11 416 724	0	-11 416 724	-10 921 740	494 984	-4,34%

TOIMIELIN:
TOIMIALA:
TILIVELVOLLINEN:

Tekninen lautakunta
Tekniset palvelut
Tekninen johtaja

Tekninen lautakunta johtaa ja kehittää alaistaan toimialaa ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Lautakunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikuttavuutta ja varaa asukkaille ja käyttäjille mahdollisuuden osallistua palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen.

Toimiala sisältää yhdyskuntatekniikan, kiinteistöpalvelujen ja vapaa-aikapalvelujen kiinteistöjen määrärahat.

Tavoitteet

Tavoite 1	Liikenneväylien ja yleisten alueiden hoidon laadukas ja tasainen taso	
	Mittari Kaavateiden talvikunnossapito on huolella suoritettua ja tehokasta. Viheralueiden, puistojen ja leikkikenttien hoito on korkealaatuista.	Tavoitetaso Hyvä hoitotaso. Positiivinen kuntalaispalaute.
Toteutuminen	Talvi oli hyvin vähäluminen, joten liukkauden torjunta oli kaavateiden hoidon ykkösprioriteetti. Viheralueiden hoitotyöt sujuivat koko kunnan alueella hyvin.	

Tavoite 2	Turvalliset ja energiatehokkaat kiinteistöt	
	Mittari Kiinteistöjen käyttäjät ovat tyytyväisiä työskentelytiloihin ja olosuhteisiin. Kiinteistöt ovat turvallisia. Kiinteistöjen energian kulutuksen vähentäminen.	Tavoitetaso Vikojen korjaus nopeata, palvelutaso hyvä. Uudet laitteet, valistus, neuvonta.
Toteutuminen	Kostian koulun sisäilma- ja kosteusvaurioiden korjaus oli suurin yksittäinen korjauskohde. Vikojen- ja puutteiden korjaus saatiin toteutettua Onkkaalan päässä hyvin ja Luopioisissa tyydyttävästi. LED- valaisimia laitettiin eri kiinteistökohteisiin vanhojen valaisimien tilalle.	

Tavoite 3	Omaisuuuden hallinta	
	Mittari Salkutus, kiinteistöjen ylläpidon ja korjauksen PTS (pitkän tähtäimen suunnitelma).	Tavoitetaso Selvä näkemys siitä mihin keskitytään.

Toteutuminen	Hanke on työn alla.
---------------------	---------------------

	TP 2019	Alkuperäinen TA 2020	TA- muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
Tekninen lautakunta							
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	354 530	267 900		267 900	319 500	51 600	19,26%
Tuet ja avustukset	1 927	139		139	3 212	3 073	2 210,61%
Muut toimintatuotot	3 598 637	3 119 048		3 119 048	3 254 535	135 487	4,34%
Toimintatuotot	3 955 094	3 387 087		3 387 087	3 577 247	190 160	5,61%
<i>josta sisäiset</i>	<i>2 595 763</i>	<i>2 104 545</i>		<i>2 104 545</i>	<i>2 194 505</i>	<i>89 961</i>	<i>4,27%</i>
Henkilöstökulut	-435 022	-417 694		-417 694	-348 674	69 020	-16,52%
Palvelujen ostot	-1 520 293	-1 372 474	-410 000	-1 782 474	-1 999 390	-216 916	12,17%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 074 400	-983 660	-5 000	-988 660	-998 593	-9 933	1,00%
Muut toimintakulut	-155 390	-118 549		-118 549	-177 016	-58 467	49,32%
Toimintamenot	-3 185 105	-2 892 377	-415 000	-3 307 377	-3 523 672	-216 295	6,54%
<i>josta sisäiset</i>	<i>-176 171</i>	<i>-181 788</i>		<i>-181 788</i>	<i>-159 979</i>	<i>21 809</i>	<i>-12,00%</i>
Toimintakate (netto)	769 989	494 710	-415 000	79 710	53 575	-26 135	-32,79%
<i>josta sisäiset</i>	<i>2 419 591</i>	<i>1 922 756</i>		<i>1 922 756</i>	<i>2 034 526</i>	<i>111 770</i>	<i>5,81%</i>
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-1 879 251	-2 063 989		-2 063 989	-1 997 902	66 087	-3,20%
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 109 263	-1 569 279	-415 000	-1 984 279	-1 944 327	39 952	-2,01%

TOIMIELIN: Rakennus- ja ympäristöjaosto
TOIMIALA: Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu
TILIVELVOLLINEN: Tekninen johtaja

Toimiala sisältää rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävät.

Tavoitteet

Tavoite 1	Lupa-asioiden käsittelyn sujuvuus ja tasapuolisen kohtelun varmistaminen	
	Mittari Rakennusluvut, toimenpideluvat	Tavoitetaso Hakemusten nopea käsittely, tehokas asiakaspalvelu
Toteutuminen	Viranhaltijapäätösten osalta rakennusvalvonnassa tilanne on erinomainen. Hakemukset pystytään käsittelemään nopeasti ja tehokkaasti. Viranhaltijapäätöksen käsittelyaika on noin 2-3 viikkoa, kun hakemuksen käsittelemiseksi tarvittavat liitteet ovat rakennusvalvonnan käytettävissä. Poikkeamislupien määrä on edelleen suuri, johtuen rantaosayleiskaavan puuttumisesta. Käsittelyaika poikkeamisluvissa on 3-5 viikkoa, riippuen hieman hakemuksen jättäjasta ja kokousaikataulusta. Maanomistajien tasapuolinen kohtelu rantavyöhykkeelle rakentamisessa varmistetaan emätilatarkastelun kautta.	
Tavoite 2	Tehokas ja tasapuolinen valvonta	

	Mittari Lupalaitosten tarkistukset	Tavoitetaso Tarkastussuunnitelman päivittäminen ja suunnitelman mukaisten tarkastusten tekeminen.
Toteutuminen	Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma ja -ohjelma päivitetty. Suunnitelman mukaisista tarkastusmääristä jäätin edellisten vuosien tapaan. Suurimpana syynä ympäristönsuojelusihteerin vaihtuminen ja koronan aiheuttamat hankaluudet tapaamisten järjestämisessä ja laitoskäynneissä.	

Tavoite 3	Lupahakemusten vastaanottaminen	
	Mittari Lupapisteeseen jätetyt hakemukset	Tavoitetaso 85 % hakemuksista tulee lupapisteen kautta.
Toteutuminen	Lupapisteen käyttööto onnistunut hyvin. Valtaosa asiakkaista toimittaa hakemuksen lupapisteen kautta. Paperisia hakemuksia ei vuonna 2020 saapunut enää kuin muutamia.	

Tavoite 4	Lupapisteen neuvontapyyntö	
	Mittari Neuvontapyynnot vastaanotetaan lupapisteen neuvontapyyntö osioon	Tavoitetaso Nopea vastailu
Toteutuminen	Neuvontapyynnot tulee ohjata pääsääntöisesti lupapisteseen jäljitettävyyden ja väärinkäsityksien välttämiseksi. Kirjallisesti annettu oheistus ja neuvonta ovat helposti todennettavissa jälkeenpäin ja asian käsittely on luontevaa tehdä lupapistestä, josta käsittely etenee mahdollisesti myöhemmin lupahakemuksen jättämiseen. Vastausaika on pystytty pitämään kohtuullisessa 3-4 päivässä.	

Lupatilasto 01.01.-31.12.2020		Saapunut	Myönnetty	Muu päätös
R	Rakennuslupa	86	87	
RJ	Rakennusluvan jatko	13	14	
RM	Rakennusaikainen muutos	4	4	
T	Toimenpide	102	115	
TJ	Toimenpiteen jatko	0	1	
TM	Toimenpiteen aikainen muutos	4	4	
I	Ilmoitus	29	29	
TP	Tilapäinen lupa	3	4	
P	Purkamislupa	4	4	
POI	Poikkeamispäätös	29	30	9
MAI	Maisematyölupa	23	25	
SUU	Suunnittelutarveratkaisu	0	2	
TJO	Vastuullinen työnjohtaja	177	174	
KMK	Kehotus	34	0	
Yhteensä		508	493	9

Taulukko: rakennusvalvonnan lupatilasto

	TP 2019	Alkuperäinen TA 2020	TA-muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
Rakennus ja ympäristöjaosto							
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	43 309	12 000		12 000	23 199	11 199	93,33%
Maksutuotot	119 929	112 000		112 000	123 215	11 215	10,01%
Tuet ja avustukset	363	334		334	593	259	77,42%
Muut toimintatuotot					444	444	
Toimintatuotot	163 601	124 334		124 334	147 451	23 117	18,59%
<i>josta sisäiset</i>	<i>1 125</i>				<i>4 390</i>	<i>4 390</i>	
Henkilöstökulut	-187 347	-177 353	-35 000	-212 353	-218 575	-6 223	2,93%
Palvelujen ostot	-114 201	-44 506	-35 000	-79 506	-82 754	-3 248	4,09%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 904	-1 000	-5 000	-6 000	-6 040	-40	0,67%
Avustukset	-128 751	-120 000		-120 000	-109 117	10 883	-9,07%
Muut toimintakulut	-16 268	-11 018		-11 018	-16 413	-5 395	48,96%
Toimintameno	-451 472	-353 876	-75 000	-428 876	-432 899	-4 023	0,94%
<i>josta sisäiset</i>	<i>-14 696</i>	<i>-12 695</i>		<i>-12 695</i>	<i>-18 109</i>	<i>-5 414</i>	<i>42,65%</i>
Toimintakate (netto)	-287 871	-229 542	-75 000	-304 542	-285 448	19 094	-6,27%
<i>josta sisäiset</i>	<i>-13 571</i>	<i>-12 695</i>		<i>-12 695</i>	<i>-13 719</i>	<i>-1 024</i>	<i>8,07%</i>
Laskennalliset kustannukset							
Tehtävän kokonaiskustannukset	-287 871	-229 542	-75 000	-304 542	-285 448	19 094	-6,27%

2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot sekä satunnaiset erät.

	Alkup. TA 2020	TA muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Toimintatulot	8 158 513,70		8 158 513,70	8 448 161,44	289 647,74
Myyntituotot	4 110 786,21		4 110 786,21	4 192 448,95	81 662,74
Maksutuotot	427 560,00		427 560,00	431 945,28	4 385,28
Tuet ja avustukset	386 479,79		386 479,79	328 323,74	-58 156,05
Muut toimintatuotot	3 233 687,70		3 233 687,70	3 495 443,47	261 755,77
Sisäiset tuotot	3 841 499,47		3 841 499,47	3 897 707,01	56 207,54
Toimintamenot	-47 038 175,41	-545 000,00	-47 583 175,41	-46 510 706,92	1 072 468,49
Henkilöstömenot	-10 650 556,29	-35 000,00	-10 685 556,29	-10 314 624,89	370 931,40
Palvelujen ostot	-31 236 767,59	-500 000,00	-31 736 767,59	-30 903 304,13	833 463,46
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 998 421,92	-10 000,00	-2 008 421,92	-1 996 322,04	12 099,88
Avustukset	-615 050,00		-615 050,00	-660 753,73	-45 703,73
Muut toimintamenot	-2 537 379,61		-2 537 379,61	-2 635 702,13	-98 322,52
Sisäiset menot	-3 841 499,47		-3 841 499,47	-3 897 707,01	-56 207,54
Toimintakate	-38 879 661,71	-545 000,00	-39 424 661,71	-38 062 545,48	1 362 116,23
Verotulot	24 170 000,00		24 170 000,00	23 877 182,60	-292 817,40
Valtionosuudet	16 260 202,00		16 260 202,00	18 725 369,00	2 465 167,00
Rahoitustulot ja -menot	-66 100,00		-66 100,00	88 830,98	154 930,98
Korkotulot muilta	66 000,00		66 000,00	56 999,07	-9 000,93
Muut rahoitustulot muilta	97 400,00		97 400,00	216 055,70	118 655,70
Korkomenot	-209 000,00		-209 000,00	-168 549,13	40 450,87
Muut rahoitusmenot	-20 500,00		-20 500,00	-15 674,66	4 825,34
Vuosikate	1 484 440,29	-545 000,00	939 440,29	4 628 837,10	3 689 396,81
Poistot ja arvonalentumiset	-2 866 841,17		-2 866 841,17	-2 646 331,18	220 509,99
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 866 841,17		-2 866 841,17	-2 646 331,18	220 509,99
Tilikauden tulos	-1 382 400,88	-545 000,00	-1 927 400,88	1 982 505,92	3 909 906,80
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	689 745,08		689 745,08	689 747,56	2,48
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-692 655,80	-545 000,00	-1 237 655,80	2 672 253,48	3 909 909,28

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio 2020	TA muutokset	Muutettu talousarvio 2020	TP 2020	Poikkeama
Verotulot	24 170 000		24 170 000	23 877 183	-292 817
Kunnan tulovero	20 549 000		20 549 000	20 374 097	-174 903
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 279 000		1 279 000	1 347 163	68 163
Kiinteistövero	2 342 000		2 342 000	2 155 923	-186 077

Tuloveron määräytyminen	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Tuloveroprosentti	21,50	21,50	21,00	21,00	21,00	21,00
Verotettava tulo / as *	14 945	14 533	14 141	13 570	13 924	13 734
Muutosprosentti	2,84	2,76	4,21	-2,54	1,38	1,97

Taulukko: tuloveroprosentti, verotettava tulo/asukas (eur) * Maksuunpantua kumallisperoä vastaavat verotettavat tulot.

Kiinteistöveroprosentit

Vuosi	Yleinen	Vakituinen asuinrakennus	Muut asuinrakennukset
2020	1,10	0,48	1,10
2019	1,10	0,48	1,10
2018	1,00	0,45	1,05
2017	1,00	0,45	1,05
2016	1,00	0,45	1,05
2015	1,00	0,45	1,05

Taulukko: kiinteistöveroprosentit

Valtionosuuksien erittely

	Alkuperäinen talousarvio 2020	TA muutokset	Muutettu talousarvio 2020	TP 2020	Poikkeama
Valtionosuudet	16 260 202	0	16 260 202	18 725 369	2 465 167
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus ml. tasaukset	16 856 280	0	16 856 280	15 933 931	-922 349
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-596 078	0	-596 078	-722 989	-126 911
Verotulomenetysten kompensatio	0	0	0	3 514 427	3 514 427
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0	0	0	0

2.4 Investointien toteutuminen

Investointimenojen toteutumisaste oli 45,6 prosenttia (vuonna 2019 45,3 prosenttia). Tulojen toteutumisaste oli 159,4 prosenttia (vuonna 2019 126,3 prosenttia). Investointien toteutumisasteen netto oli 39,3 prosenttia, kun se edellisenä vuonna oli 42,6 prosenttia.

Valtuustoon nähden sitova taso on esitetty sinisellä korostuksella.

Kunnanhallitus	TA 2020	TA muutos	TA muut. Jäik.	Toteuma	Tot. %
Maa- ja vesialueet					
Menot	-100 000		-100 000	0,00	0,0 %
Tulot	200 000		200 000	134 396	67,2 %
Netto	100 000		100 000	134 396	134,4 %
Osakkeet					
Menot	0		0	-2 268	0,0 %
Tulot				184 500	0,0 %
Netto	0		0	182 232	0,0 %
Valokuidun SVOP-sijoitus					
Menot	0	-460 000	-460 000	-460 000	100,0 %
Tulot					
Netto	0	-460 000	-460 000	-460 000	100,0 %
Tukiosuus valokuituverkon rakentamiseen					
Menot	-400 000		-400 000	-96 501	24,1 %
Tulot					
Netto	-400 000		-400 000	-96 501	24,1 %
ATK-hankinnat					
Menot	-25 000		-25 000	0	0,0 %
Tulot					
Netto	-25 000		-25 000	0	0,0 %
Ruokahuollon kaluste- ja laitehankinnat					
Menot	-87 000		-87 000	0	0,0 %
Tulot					
Netto	-87 000		-87 000	0	0,0 %
Menot yhteensä	-612 000	-460 000	-1 072 000	-558 769	52,1 %
Tulot yhteensä	200 000		200 000	318 896	159,4 %
Netto yhteensä	-412 000	-460 000	-872 000	-239 873	27,5 %

Tekninen lautakunta	TA 2020	TA muutos	TA muut. Jälk.	Toteuma	Tot. %
**Peruskorjaushankkeet (erittely jäljempänä)					
Menot	-380 000		-380 000	-127 312	33,5 %
Tulot				20 819	0,0 %
Netto	-380 000		-380 000	-106 493	28,0 %
***Kaavateiden rakentamiskohteet (erittely jäljempänä)					
Menot	-725 000	-250 000	-975 000	-614 537	63,0 %
Tulot				13 476	0,0 %
Netto	-725 000		-975 000	-601 061	61,6 %

Tekninen lautakunta	TA 2020	TA muutos	TA muut. Jälk.	Toteuma	Tot. %
Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet					
Menot	-20 000		-20 000	0	0,0 %
Tulot					
Netto	-20 000		-20 000	0	0,0 %
Pätkäneveden teollisuusalue					
Menot	-200 000		-200 000	0	0,0 %
Tulot					
Netto	-200 000		-200 000	0	0,0 %
Liikuntapaikat					
Menot	-40 000		-40 000	-37 110	92,8 %
Tulot					
Netto	-40 000		-40 000	-37 110	92,8 %
Roholan kunnallistekniikka					
Menot	-30 000		-30 000	-11 583	38,6 %
Tulot					
Netto	-30 000		-30 000	-11 583	38,6 %
Menot yhteensä	-290 000		-290 000	-48 693	16,8 %
Tulot yhteensä					
Netto yhteensä	-290 000		-290 000	-48 693	16,8 %

**Peruskorjaushankkeet	TA 2020	TA muutos	TA muut. Jälk.	Toteuma	Tot. %
Luopioisten liikekiinteistön pihan peruskorjaus	-20 000		-20 000	0	0,0 %
Viirikukon salaoja- ja sadevesiviemärinti, aita ja leikkivälineet	-120 000		-120 000	-114 209	95,2 %
Lumpeennupun ja Mikkolan navetan lämmitysjärjestelmä	-80 000		-80 000	0	0,0 %
Kostian koulu, ikkunoiden uusiminen	-70 000		-70 000	0	0,0 %
Koulujen PTS:n mukaiset työt	-50 000		-50 000	0	0,0 %
Harjutuulen keittiö	0		0	20 819	0,0 %
Luopioisten kunnanviraston pihapiirin asuinrakennuksen katto	-20 000		-20 000	0	0,0 %
Harjun päiväkodin poistumistie	-20 000		-20 000	-13 103	65,5 %
Yhteensä	-380 000		-380 000	-106 493	28,0 %

***Kaavateiden rakentamiskohteet	TA 2020	TA muutos	TA muut. Jälk.	Toteuma	Tot. %
Kadut, tiet, puistot ym kohteet	-70 000		-70 000	-155 237	221,8 %
Tievalaistuksen rakentaminen	-200 000		-200 000	-9 240	4,6 %
Pukkivuoren katuvalaistuksen rakentaminen	-30 000		-30 000	0	0,0 %
Tommolan alue	-200 000	-250 000	-450 000	-341 716	75,9 %
Muikkutie	-30 000		-30 000	-108 344	361,1 %
Lastenlinnan alue	-150 000		-150 000	0	0,0 %
Tervapirtintie	0		0	13 476	0,0 %
Vohlisaari	-15 000		-15 000	0	0,0 %
ViherKostiala II	-30 000		-30 000	0	0,0 %
Yhteensä	-725 000	-250 000	-975 000	-601 061	61,6 %

VESIHUOLTOLAITOS	TA 2020	TA muutos	TA muut. Jälk.	Toteuma	Tot. %
Toiminta-alueiden rak., Iltasmäen viemäröinti, vaihe 2					
Menot	-150 000		-150 000	-3 230	2,2 %
Tulot					
Netto	-150 000		-150 000	-3 230	2,2 %
*Vesihuoltolaitoksen eri kohteet (erittely jäljempänä)					
Menot	-860 000	-30 000	-890 000	-427 747	48,1 %
Tulot					
Netto	-860 000	-30 000	-890 000	-427 747	48,1 %
Lastenlinnan teollisuusalue					
Menot	-25 000		-25 000	0	0,0 %
Tulot					
Netto	-25 000		-25 000	0	0,0 %
Sappee (Rakennuskierroalueen vesi ja viemäri)					
Menot	-50 000		-50 000	0	0,0 %
Tulot					
Netto	-50 000		-50 000	0	0,0 %
Menot yhteensä	-1 085 000	-30 000	-1 115 000	-430 976	38,7 %
Tulot yhteensä					
Netto yhteensä	-1 085 000	-30 000	-1 115 000	-430 976	38,7 %
*Vesihuoltolaitoksen eri kohteet	TA 2020	TA muutos	TA muut. Jälk.	Toteuma	Tot. %
Pienet hankkeet	0		0	-22 184	0,0 %
Muikkutie	-100 000		-100 000	0	0,0 %
Salmentaan runkovesijohtolinjan jatkaminen	-200 000		-200 000	0	0,0 %
Lastenlinnan metsä					
Tomola	-100 000		-100 000	-73 848	73,8 %
Vesilinjojen automaatio	-50 000		-50 000	0	0,0 %
Viherkostiala vesi- ja viemäriinjat	-30 000		-30 000	0	0,0 %
Putkistosaneeraukset	-200 000		-200 000	-80 058	40,0 %
Luopioisten vedenottamo	-30 000		-30 000	-16 899	56,3 %
Vohliisaaren vesi- ja viemäriinjat					
Vesitomin saneeraus	-150 000	-30 000	-180 000	-234 758	130,4 %
Yhteensä	-860 000	-30 000	-890 000	-427 747	48,1 %
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TA 2020	TA muutos	TA muut. Jälk.	Toteuma	Tot. %
MENOT YHTEENSÄ	-3 092 000	-740 000	-3 832 000	-1 745 992	45,6 %
TULOT YHTEENSÄ	200 000	0	200 000	318 896	159,4 %
NETTO YHTEENSÄ	-2 892 000	-740 000	-3 632 000	-1 427 096	39,3 %

2.5 Yhteenveto käyttötalousosan, tuloslaskelmaosan, rahoitusosan ja investointiosan toteutumisesta

Toimiala	TA2020	TA- muutokset	MTA2020	TP2020	Poikkeama (€)	Poikkeama (%)
Tekninen lautakunta	494 710	-415 000	79 710	53 575	-26 135	-32,8 %
Elinvoimapalvelut	-1 027 409	-55 000	-1 082 409	-1 090 032	-7 623	0,7 %
Tarkastustoimi	-15 432		-15 432	-10 694	4 738	-30,7 %
Rakennus ja ympäristöjaosto	-229 542	-75 000	-304 542	-285 448	19 094	-6,3 %
Maankäyttö ja kaavoitus	-140 134		-140 134	-104 077	36 057	-25,7 %
Hallintopalvelut	-1 591 017		-1 591 017	-1 506 215	84 802	-5,3 %
Talous- ja tukipalvelut	-483 205		-483 205	-163 918	319 287	-66,1 %
Sivistyskeskus	-11 365 287		-11 365 287	-10 913 681	451 606	-4,0 %
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-25 222 942		-25 222 942	-24 610 271	612 671	-2,4 %
Vesihuoltolaitos	700 597		700 597	568 215	-132 382	-18,9 %

Taulukko: käyttötalousosan toimintakateen (toimintatuottojen ja -kulujen erotus) toteutuminen toimialoittain. Luvut euroina.

Kunnanvaltuuston nähden sitova toimintakate ylittyy teknisen lautakunnan, elinvoimapalveluiden ja vesihuoltolaitoksen kohdalla yllä olevan taulukon mukaisesti.

	TA2020	TA- muutokset	MTA2020	TP2020	Poikkeama (€)	Poikkeama- %
Rahoitustulot ja -menot (netto)	-66 100		-66 100	88 831	154 931	-234,4 %

Taulukko: tuloslaskelmaosan rahoitustulojen ja -menojen (netto) toteutuminen. Luvut euroina.

Sarakel	TA2020	TA- muutokset	MTA2020	TP2020	Poikkeama (€)	Poikkeama- %
Antolainojen lisäykset	0		0	0	0	0,0 %
Lainanlyhennykset (brutto)	-885 537		-885 537	-896 811	-11 274	1,3 %
Lainojen lisäykset (brutto)	0		0	0	0	0,0 %

Taulukko: rahoitusosan antolainojen lisäysten, lainanlyhennysten (brutto) ja lainojen lisäysten (brutto) toteutuminen. Luvut euroina.

Toimiala	TA2020	TA- muutokset	MTA2020	TP2020	Poikkeama (€)	Poikkeama- %
Kunnanhallitus	-412 000	-460 000	-872 000	-239 873	632 127	-72,5 %
Tekninen lautakunta	-1 395 000	-250 000	-1 645 000	-756 247	888 753	-54,0 %
Vesihuoltolaitos	-1 085 000	-30 000	-1 115 000	-430 976	684 024	-61,3 %

Taulukko: investointiosan investointimenojen ja -tulojen (netto) toteutuminen. Luvut euroina.

Käyttötalousosassa valtuustoon nähden sitova taso on tuottojen ja kulujen erotus eli netto.

Investointiosan osalta oheisessa taulukossa on esitetty talousarviovuodelle 2020 talousarviossa olevien investointimenojen ja -tulojen toteutuminen kunnanhallituksen, teknisen lautakunnan ja vesihuoltolaitoksen osalta.

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma

	TP 2020		TP 2019	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 489 247,36		2 729 932,09	
Maksutuotot	431 945,28		464 160,92	
Tuet ja avustukset	328 323,74		416 699,03	
Muut toimintatuotot	<u>1 300 938,05</u>	4 550 454,43	<u>1 273 583,58</u>	4 884 375,62
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot yhteensä	-7 989 065,30		-8 331 566,94	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-2 065 931,00		-2 192 719,95	
Muut henkilösivukulut	-259 628,59		-239 065,99	
Palvelujen ostot	-29 219 085,93		-28 784 122,99	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 977 338,65		-1 972 995,10	
Avustukset	-660 753,73		-732 965,95	
Muut toimintakulut	<u>-441 196,71</u>	-42 612 999,91	<u>-484 118,21</u>	-42 737 555,13
Toimintakate		-38 062 545,48		-37 853 179,51
Verotulot		23 877 182,60		23 392 200,67
Valtionosuudet		18 725 369,00		16 263 961,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	1 294,90		2 306,52	
Muut rahoitustuotot	204 017,92		199 384,51	
Korkokulut	-112 844,96		-124 522,56	
Muut rahoituskulut	<u>-3 636,88</u>	88 830,98	<u>-3 371,65</u>	73 796,82
Vuosikate		4 628 837,10		1 876 778,98
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 646 331,18		-2 551 160,33	
Arvonalentumiset	<u>0,00</u>	-2 646 331,18	<u>0,00</u>	-2 551 160,33
Tilikauden tulos		1 982 505,92		-674 381,35
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		689 747,56		793 744,13
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		2 672 253,48		119 362,78

3.2 Tase

	2020	2019
VASTAAVAA		
APYSYVÄT VASTAAVAT	42 031 440,88	43 101 687,50
I Aineettomat hyödykkeet	105 039,10	148 248,49
2. Tietokoneohjelmistot	524,87	6 880,11
3. Muut pitkävaikutteiset menot	104 514,23	141 368,38
II Aineelliset hyödykkeet	34 602 494,52	35 941 471,63
1. Maa- ja vesialueet	5 212 698,37	5 232 277,81
2. Rakennukset	16 587 955,00	18 006 097,59
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 660 732,13	9 197 537,65
4. Koneet ja kalusto	132 141,71	165 412,26
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 008 967,31	3 340 146,32
III Sijoitukset	7 323 907,26	7 011 967,38
1. Osakkeet ja osuudet	7 092 744,79	6 780 804,91
3. Muut lainasaamiset	191 512,47	191 512,47
4. Muut saamiset	39 650,00	39 650,00
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	386 031,25	428 247,35
2. Lahjoitusrahastojen varat	386 031,25	428 247,35
C VAHTUVAT VASTAAVAT	5 882 139,76	2 387 479,96
II Saamiset	954 235,11	1 240 232,34
Lyhytaikaiset saamiset	954 235,11	1 240 232,34
1. Myyntisaamiset	338 729,92	427 263,84
2. Lainasaamiset	30 000,00	8 000,00
3. Muut saamiset	246 251,54	210 480,70
4. Siirtosaamiset	339 253,65	594 487,80
IV Rahat ja pankkisaamiset	4 927 904,65	1 147 247,62
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>48 299 611,89</u>	<u>45 917 414,81</u>

VASTATTAVAA	2020	2019
A OMA PÄÄOMA	27 159 172,00	24 486 918,52
I Peruspääoma	15 061 194,75	15 061 194,75
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	9 425 723,77	9 306 360,99
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	2 672 253,48	119 362,78
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 990 181,73	3 679 929,29
1. Poistoero	2 990 181,73	3 679 929,29
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	587 560,76	589 475,56
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	587 560,76	589 475,56
E VIERAS PÄÄOMA	17 562 697,40	17 161 091,44
I Pitkäaikainen	12 333 061,33	13 133 180,85
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 583 343,28	9 463 341,96
3. Lainat julkisyhteisöiltä	46 964,39	63 988,53
7. Muut velat	3 702 753,66	3 605 850,36
II Lyhytaikainen	5 229 636,07	4 027 910,59
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	879 998,68	879 998,68
3. Lainat julkisyhteisöiltä	17 024,22	16 812,59
5. Saadut ennakot	102 479,05	144 079,37
6. Ostovelat	2 494 285,12	1 293 015,36
7. Muut velat	277 468,65	203 051,66
8. Siirtovelat	1 458 380,35	1 490 952,93
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>48 299 611,89</u>	<u>45 917 414,81</u>

3.3 Rahoituslaskelma

	2020		2019	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	4 628 837,10		1 876 778,98	
Tulorahoituksen korjaukset	-148 988,84	4 479 848,26	-271 366,33	1 605 412,65
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 745 992,12		-2 816 741,82	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	318 896,40	-1 427 095,72	347 560,00	-2 469 181,82
Toiminnan ja investointien rahavirta		3 052 752,54		-863 769,17
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-896 811,19		-1 048 739,38	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	-896 811,19	0,00	-1 048 739,38
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	40 301,30		-37 880,14	
Saamisten muutos	285 997,23		-261 762,49	
Korottomien velkojen muutos	1 298 417,15	1 624 715,68	-1 888 369,69	-2 188 012,32
Rahoituksen rahavirta		727 904,49		-3 236 751,70
Rahavarojen muutos		3 780 657,03		-4 100 520,87
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	4 927 904,65		1 147 247,62	
Rahavarat 1.1.	1 147 247,62	3 780 657,03	5 247 768,49	-4 100 520,87

3.4 Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA	2020	2019
Toimintatuotot	26 573 441,29	25 734 062,71
Toimintakulut	-63 293 130,93	-62 318 893,84
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	53 244,80	23 329,49
TOIMINTAKATE	-36 666 444,84	-36 561 501,63
Verotulot	23 837 610,17	23 360 390,63
Valtionosuudet	18 961 128,66	16 476 379,31
Rahoitustuotot ja -kulut	-173 084,78	-172 869,06
Korkotuotot	10 381,24	8 291,46
Muut rahoitustuotot	204 295,17	211 480,52
Korkokulut	-254 126,83	-300 513,90
Muut rahoituskulut	-133 634,36	-92 127,15
VUOSIKATE	5 959 209,21	3 102 399,25
Poistot ja arvonalentumiset	-3 908 849,75	-3 544 459,97
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 912 473,98	-3 539 144,64
Omistuksen eliminointierot	7 903,12	-2 230,68
Arvonalentumiset	-4 278,89	-3 084,65
TILIKAUDEN TULOS	2 050 359,46	-442 060,73
Tilinpäätössirrot	189,01	89,60
Tilikauden verot	-148 850,27	-69 898,10
Laskennalliset verot	21 282,79	13 781,60
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-197 539,15	-55 036,13
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 725 441,85	-553 123,75

3.5 Konsernitase

TASE, VASTAAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat oikeudet	52 658,69	56 627,27
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	66 221,60	61 190,31
Muut pitkävaikutteiset menot	553 795,03	550 684,61
Aineettomat hyödykkeet	672 675,32	668 502,19
Maa- ja vesialueet	5 774 258,63	5 776 455,36
Rakennukset	27 953 780,46	26 884 306,71
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 752 252,25	10 081 146,78
Koneet ja kalusto	2 180 820,43	2 008 390,86
Muut aineelliset hyödykkeet	5 068 346,86	1 548 959,59
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 570 511,37	9 105 037,02
Aineelliset hyödykkeet	56 299 970,01	55 404 296,32
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	1 553 584,12	1 571 642,14
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	482 038,46	492 191,12
Muut lainasaamiset	114 998,65	119 550,19
Muut saamiset	29 185,42	29 151,08
Sijoitukset	2 179 806,65	2 212 534,53
PYSYVÄT VASTAAVAT	59 152 451,98	58 285 333,04
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	119 351,17	104 128,48
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	386 457,83	428 807,51
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	505 808,99	532 935,99
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Aineet ja tarvikkeet	287 509,51	246 959,38
Muu vaihto-omaisuus	0,00	4 742,78
Vaihto-omaisuus	287 509,51	251 702,16
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Laskennalliset verosaamiset	3 256,49	4 033,84
Muut saamiset	3 551,78	4 768,17
Siirtosaamiset	28 907,77	35 402,77
Pitkäaikaiset saamiset	35 716,05	44 204,78
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 478 597,30	1 742 136,01
Lainasaamiset	30 896,82	8 229,77
Laskennalliset verosaamiset	22 317,31	21 798,69
Muut saamiset	713 710,62	621 952,75
Siirtosaamiset	528 923,53	777 712,31
Lyhytaikaiset saamiset	3 774 445,58	3 171 829,53
Saamiset yhteensä	3 810 161,62	3 216 034,32
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	476,84	193,78
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2 348,36	2 366,36
Joukkovelkakirjalainasaamiset	39 336,10	48 685,34
Muut arvopaperit	0,00	2 486,35
Rahoitusarvopaperit	42 161,30	53 731,83
Rahat ja pankkisäästöt	8 549 610,14	4 232 800,09
VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 689 442,57	7 754 268,40
VASTAAVAA	72 347 703,55	66 572 537,42

TASE VASTATTAVAA	2020	2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 061 107,11	15 061 194,75
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	4 305,55	4 296,97
Arvonkorotusrahasto	6 872,61	6 860,00
Muut omat rahastot	20 190,82	20 379,69
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	13 524 971,84	14 078 146,48
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 725 441,85	-553 123,75
OMA PÄÄOMA	30 342 889,78	28 617 754,15
VÄHEMMISTÖOSUDET	574 998,55	377 423,91
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	522 939,22	543 436,99
PAKOLLISET VARAUKSET	522 939,22	543 436,99
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	119 351,46	104 128,48
Lahjoitusrahastojen pääomat	637 156,95	643 893,99
Muut toimeksiantojen pääomat	11,62	23,23
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	756 520,03	748 045,69
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 333 845,37	17 855 499,45
Lainat julkisyhteisöiltä	726 923,32	608 809,65
Lainat muilta luotonantajilta	3 504 514,53	3 652 494,16
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	24 565 283,22	22 116 803,26
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma		
Muut velat	4 958 669,43	4 622 197,54
Laskennalliset verovelat	5 549,12	6 569,77
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	4 964 218,55	4 628 767,31
Pitkäaikainen vieras pääoma	29 529 501,77	26 745 570,57
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 507 523,43	1 395 707,44
Lainat julkisyhteisöiltä	141 877,61	119 294,82
Lainat muilta luotonantajilta	202 130,14	131 601,92
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 851 531,17	1 646 604,18
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma		
Saadut ennakot	136 853,88	175 872,29
Ostovelat	3 857 721,29	2 934 917,89
Muut velat	642 464,10	738 958,16
Siirtovelat	3 856 247,65	3 773 552,40
Laskennalliset verovelat	276 036,12	270 401,19
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	8 769 323,04	7 893 701,92
Lyhytaikainen vieras pääoma	10 620 854,21	9 540 306,10
VIERAS PÄÄOMA	40 150 355,98	36 285 876,67
VASTATTAVAA	72 347 703,55	66 572 537,42

3.6 Konsernirahoituslaskelma

Konsernin rahoituslaskelma	2020	2019
Toiminnan rahavirta	5 581 193,04	2 495 711,51
Vuosikate	5 959 209,21	3 102 399,25
Tilikauden verot	-148 850,27	-69 898,10
Tulorahoituksen korjaukset	-229 165,91	-536 789,64
Investointien rahavirta	-4 530 534,81	-5 523 909,58
Investointimenot	-4 852 564,18	-6 310 481,46
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	408,52
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	322 029,37	786 163,36
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 050 658,23	-3 028 198,07
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	4 590,84	-2 618,31
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-4 805,64
Antolainasaamisten vähennykset	4 590,84	2 187,33
Lainakannan muutokset	2 403 072,13	83 730,78
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 199 874,07	1 806 054,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 856 221,22	-1 724 768,36
Lyhytaikaisten lainojen muutos	59 419,28	2 445,14
Oman pääoman muutokset	-658,35	5 179,28
Muut maksuvalmiuden muutokset	847 576,66	-1 606 206,63
Rahoituksen rahavirta	3 254 581,30	-1 519 914,87
Rahavarojen muutos	4 305 239,53	-4 548 112,94
Rahavarat 31.12.	8 591 771,44	4 286 531,92
Rahavarat 1.1.	4 286 531,92	8 834 644,86
Rahavarojen muutos	4 305 239,52	-4 548 112,94

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Pälkäneen kunnan poistosuunnitelmaa muutettiin 8.2.2016 ja poistosuunnitelmaa on sovellettu vuoden 2015 tilinpäätöksestä lähtien. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Rahoitusomaisuus

Saamiset ja rahoitusomaisuus on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kiinteistö Oy Luopioisten Pienteollisuustalo on siirtynyt osakkuusyhtiöstä tytäryhtiöksi vuonna 2017.

Osakkuusyhteisöistä yhdistelemättä on jätetty asunto-osakeyhtiöt. Kunnalla on sääntöihin perustuva määräysvalta Pälkäneen Tauko osuuskunnassa. Osuuskunta on jätetty yhdistelemättä konserniin. Em. tahoja ei ole yhdistelty konserniin, koska niiden merkitys on riittävän vähäinen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Konsernia koskeva taulukko on esitetty toimintakertomuksen kohdassa 1.8.1.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6

Kunnan ulkoiset toimintatuotot tehtäväalueittain	TP 2020	TP 2019
Hallintopalvelut	354 354	506 689
Talous- ja tukipalvelut	379 877	451 371
Maankäyttö ja kaavoitus	4 284	1 526
Elinvoimapalvelut	122 018	143 020
Sosiaali- ja terveyspalvelut	63 588	152 144
Sivistyspalvelut	797 264	820 906
Tekniset palvelut	1 378 211	1 264 494
Rakennus- ja ympäristöjaosto	143 061	162 476
Vesilaitos	1 224 026	1 192 549
Kunnan toimintatuotot yhteensä	4 466 683	4 695 176

Liitetieto 7

Verotulojen erittely	TP 2020	TP 2019
Kunnan tulovero	20 374 097	19 814 878
Osuus yhteisöveron tuotoista	1 347 163	1 217 315
Kiinteistövero	2 155 923	2 360 007
Verotulot yhteensä	23 877 183	23 392 201

Liitetieto 8

Valtionosuuksien erittely	TP 2020	TP 2019
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	15 933 931	16 989 453
- Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	4 324 092	4 243 436
- Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0
Opetus ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	- 722 989	- 725 492
Verotulomenetysten kompensatio *	3 514 427	0
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	18 725 369	16 263 961

* Veroperustemuutoksista aiheutuva verotulomenetysten kompensatio on erotettu vuodesta 2020 alkaen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta erilliselle momentille.

Liitetieto 9

Palvelujen ostojen erittely	TP 2020	TP 2019
Asiakaspalvelujen ostot	25 449 488	25 052 752
Muiden palvelujen ostot	3 769 598	3 731 371
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	29 219 086	28 784 123

Liitetieto 11 – Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet	Tasapoisto 5-20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto 2 – 5 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto 10 - 30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto 15 vuotta
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Tasapoisto 10 – 30 vuotta
Koneet ja kalusto	Tasapoisto 3 – 15 vuotta
Rakennusten peruskorjaukset	Tasapoisto 10 – 30 vuotta hankekohtaisesti

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Eläkevastuu 1.1	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Eläkevastuu 31.12.				
Potilasvakuutusmaksu 1.1.	536 545,67	762 993,69	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	1 071,15	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-21 318,93	-226 448,02	0,00	0,00
Potilasvakuutusmaksu 31.12.	516 297,89	536 545,67	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	6 891,32	13 879,48	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	212,42	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-462,40	-6 988,16	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	6 641,33	6 891,32	0,00	0,00

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	114 816,96	193 057,85	114 816,96	193 057,85
Osakkeiden myyntivoitot	49 071,73	33 267,66	49 071,73	33 267,66
Rakennusten myyntivoitot	0,00	47 527,82	0,00	47 500,00
Muut myyntivoitot	6 009,92	31 043,36	0,00	0,82
Myyntivoitot yhteensä	169 898,61	304 896,69	163 888,69	273 826,33
Muut toimintakulut				
Käyttöomaisuuden myyntitappiot, maa-alueet	0,00	- 2 460,00	0,00	- 2 460,00
Käyttöomaisuuden myyntitappiot, osakkeet	-14 899,85	0,00	-14 899,85	0,00
Käyttöomaisuuden myyntitappiot, rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Käyttöomaisuuden myyntitappiot, muut	-652,87	-5,86	0,00	0,00
Myyntitappiot yhteensä	-15 552,72	-2 465,86	-14 899,85	- 2 460,00

Liitetieto 15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkojen ja pääoman palautuksen erittely	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Osinkotuotot muista yhteisöistä	117 418	118 030	117 418	118 030
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	73 182	73 182	73 182	73 182
Pääoman palautus kuntayhtymältä	0	0	0	0
Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot yhteensä	190 600	191 212	190 600	191 212

Liitetieto 16

Erittely poistoeron muutoksista	TP 2020	TP 2019
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	689 748	793 744
Poistoeron muutokset yhteensä	689 748	793 744

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 18

Arvonkorotukset	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvo 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00
Rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusten muutos	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvo 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00

Liitetieto 19. Pysyvät vastaavat	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet				Yhteensä	KAIKKI YHTEENSÄ
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat		
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 880,11	1 413 668,38	148 248,49	5 232 277,81	18 006 097,59	9 197 537,65	165 412,26	3 340 146,32	35 941 471,63	36 089 720,12
Lisäykset tilikauden aikana	+		0,00		33 570,71	16 641,50		1 233 511,91	1 283 724,12	1 283 724,12
Rahoitusosuudet tilikaudella	-								0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	-			19 579,44					19 579,44	19 579,44
Siirrot erien välillä	+-								0,00	0,00
Tilikauden poisotot	-	6 355,24	43 209,39		139 172,79	2 425 518,13		-2 564 690,92	0,00	0,00
Arvonlennukset ja niiden palaut	-	0,00		0,00	1 590 886,09	978 965,15	33 270,55		2 603 121,79	2 646 331,18
Poistamaton hankintameno 31.12.	524,87	104 514,23	105 039,10	5 212 698,37	16 587 955,00	10 660 732,13	132 141,71	2 008 967,31	34 602 494,52	34 707 533,62
Arvonkorotukset	+	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpito- ja tasearvo 31.12.	524,87	104 514,23	105 039,10	5 212 698,37	16 587 955,00	10 660 732,13	132 141,71	2 008 967,31	34 602 494,52	34 707 533,62
Olennaiset lisäpoistot										
Erittely olennaisista lisäpoistoista	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet			Jvk-, muut laina- ja muut saamiset			Yhteensä		
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Jvk-saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt		Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 021 118,33	1 448 026,84	3 071 841,29	239 818,45	6 780 804,91	0,00	0,00	111 814,18	231 162,47
Lisäykset	+	460 000,00		2 268,00	462 268,00				0,00
Vähennykset	-			11 132,36	150 328,12				0,00
Siirrot erien välillä				0,00	0,00				0,00
Hankintameno 31.12.	2 481 118,33	1 308 831,08	3 071 841,29	230 954,09	7 092 744,79	0,00	0,00	111 814,18	231 162,47
Arvonlennukset	-	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00	0,00
Arvonkorotukset	+	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 481 118,33	1 308 831,08	3 071 841,29	230 954,09	7 092 744,79	0,00	0,00	111 814,18	231 162,47

Liitetieto 20 – 22 Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

Omistukset muissa yhteisöissä	Kotipaikka	Omistusosuus		Kuntakonsernin osuus (tEUR)		
		Kunta	Konserni	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta / tappiosta
Tytärtyhteisöt						
Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	Pälkäne	100,0 %	100,0 %			
Pälkäneen Aluelämpö Oy	Pälkäne	100,0 %	100,0 %	988	1 374	67
Pälkäneen Valokuitu Oy	Pälkäne	100,0 %	100,0 %	302	7 129	-176
Kiinteistö Oy Luopioisten Pienteollisuustalo	Pälkäne	78,0 %	78,0 %	135	0	-1
Kuntayhtymät						
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	Tampere	1,9 %	1,9 %	3 633	12 628	-288
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	Valkeakoski	1,6 %	1,6 %	166	48	-9
Pirkanmaan liitto	Tampere	1,3 %	1,3 %	23	17	4
Koulutuskeskuntayhtymä Tavastia *	Hämeenlinna	0,2 %	0,2 %	59	18	-10
Osakkuusyhteisöt						
Luopioisten vesihuolto Oy	Pälkäne	42,5 %	42,5 %	31	6	0
Osakkuusyhteisöt, asunto-osakeyhtiöt, ei yhdistelty konsernitilinpäätökseen						
As Oy Rantakukkia *	Pälkäne	26,5 %	26,5 %	77	1	1
As Oy Luopioisten Retkitie *	Pälkäne	17,2 %	17,2 %	55	0	0
As Oy Aitoonrivi *	Pälkäne	26,6 %	26,6 %	65	1	0
As Oy Luopioisten Retkipirtti *	Pälkäne	10,7 %	10,7 %	36	0	0
As Oy Kyläkantola *	Pälkäne	37,1 %	37,1 %	107	14	-6
As Oy Tiilivakki	Pälkäne	40,2 %	40,2 %	153	0	0
As Oy Luopioisten Kokinrivi *	Pälkäne	20,1 %	20,1 %	97	0	0

* Käytetty vuoden 2019 tilinpäätöstietoja, koska vuoden 2020 tietoja ei ole vielä saatavilla.

Liitetieto 23

Saamisten erittely	TP 2020		TP 2019		
	Kunta	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä					
Myyntisaamiset		0,00	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset		91 648,28	0,00	91 648,29	0,00
Muut saamiset		27 700,00	0,00	27 700,00	0,00
Siirtosaamiset		0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä		119 348,28	0,00	119 348,29	0,00
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä					
Myyntisaamiset		0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset		0,00	73 182,16	0,00	73 182,16
Yhteensä		0,00	73 182,16	0,00	73 182,16
Saamiset yhteensä		119 348,28	73 182,16	119 348,29	73 182,16

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Kelan korvaus työterveyshuollosta	79 018,79	93 357,06	40 000,00	40 000,00
Muut tuet ja avustukset	36 244,83	46 097,42	27 930,75	39 872,95
Siirtyvät korot jäsenkuntayhtymiltä	73 182,16	73 182,16	73 182,16	73 182,16
Muut siirtosaamiset muilta	240 769,20	174 853,12	65 684,81	15 787,87
Muut siirtosaamiset tytäryhteisöiltä	8 080,00	20 494,63	8 080,00	20 494,63
Muut siirtosaamiset jäsenkuntayhtymiltä	124 356,43	405 130,69	124 356,43	405 130,69
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	561 651,41	813 115,08	339 234,15	594 468,30

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Peruspääoma 1.1.	15 065 491,72	15 065 491,72	15 061 194,75	15 061 194,75
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	15 065 491,72	15 065 491,72	15 061 194,75	15 061 194,75
Arvonkorotusrahasa 1.1.	6 860,00	6 860,00	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasa 31.12.	6 860,00	6 860,00	0,00	0,00
Muut omat rahastot				
Vahinkorahaston pääoma 1.1.				
Muut omat rahastot yhteensä 1.1.	20 469,29	20 469,29	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	20 469,29	20 469,29	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	13 524 971,84	14 078 146,48	9 425 723,77	9 306 360,99
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	13 524 971,84	14 078 146,48	9 425 723,77	9 306 360,99
Tilikauden yli-/alijäämä	1 725 441,85	-553 123,75	2 672 253,48	119 362,78
Oma pääoma yhteensä	30 342 889,78	28 617 754,15	27 159 172,00	24 486 918,52

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat (yli viisi vuotta), kunta	TP 2020	TP 2019
Velan osuus, joka erääntyy 1.1.2026 jälkeen		
Lainat rahoituslaitoksilta	5 063 348,56	5 943 347,24
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	6 163,93
Pitkäaikaiset velat yhteensä	5 063 348,56	5 949 511,17

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	516 297,89	536 545,67	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	6 641,33	6 891,32	0,00	0,00
Yhteensä	522 939,22	543 436,99	0,00	0,00

Liitetieto 30

Vieras pääoma Kunta	TP 2020		TP 2019	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	40 605,03	0,00	00,00
Yhteensä	0,00	40 605,03	0,00	0,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	1 147 430,27	0,00	33 944,41
Yhteensä	0,00	1 147 430,27	0,00	33 944,41
Vieras pääoma yhteensä	0,00	1 188 035,30	0,00	33 944,41

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Muut velat				
Liittymismaksuvelat	4 517 154,50	4 622 197,54	3 702 753,66	3 605 850,36
Yhteensä	4 517 154,50	4 622 197,54	3 702 753,66	3 605 850,36

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 820 208,10	2 848 430,86	1 095 061,97	1 082 341,48
Korkojaksotukset	35 825,66	51 533,76	24 651,29	26 828,57
Valtionosuuspalautukset ja ennakot		0,00	0,00	0,00
Muut menojäämät	1 001 629,13	873 587,79	338 667,09	381 782,88
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 857 662,89	3 773 552,40	1 458 380,35	1 490 952,93

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 38

Leasingvastuiden yhteismäärä	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Vuokravastuut	2 563 943,02	1 549 611,67	45 969,84	0,00
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	502 559,75	419 299,82	45 969,84	0,00
Leasingvastuut yhteensä	155 149,50	447 686,19	155 149,50	150 442,47
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	68 688,94	151 296,86	68 688,94	81 353,09
Siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2 719 092,52	1 997 297,86	201 119,34	231 795,56

Liitetieto 39

Vastuusitoumukset	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	8 072 607,83	5 972 607,83	8 072 607,83	5 972 607,83
Jäljellä oleva pääoma	6 933 333,25	5 131 041,20	6 933 333,25	5 131 041,20
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	2 610 000,00	2 610 351,33	2 610 000,00	2 610 000,00
Jäljellä oleva pääoma	1 427 400,00	1 427 751,33	1 427 400,00	1 427 400,00
Yhteensä	8 360 733,25	6 558 792,53	8 360 733,25	6 558 441,20

Liitetieto 40

Vastuu Kuntien takauskeskuksen vastuista	TP 2020	TP 2019
Kunnan osuus takausvastuista 31.12.	42 925 431	39 125 895
Kunnan osuus rahastosta 31.12.	26 746	25 742

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kunta	
	TP 2020	TP 2019	TP 2020	TP 2019
Arvonlisäverotuksen palautusvastuu	70 276,95	78 557,80	0	0
Muut vastuusitoumukset				
Alkuperäinen pääoma	0	0	0	0
Jäljellä oleva pääoma	0	0	0	0
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet	2 921 200	2 237 600	2 237 600	2 237 600
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	120 000	64 000	64 000	64 000
Sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet	282 740,42	288 809,27	0	0

4.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitettyt luottamushenkilö maksut	TP 2020	TP 2019
Pälkäneen Kokoomus	1455,02	1 294,44
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	1626,39	1 736,41
Suomen Keskusta	983,26	1 013,83
Pälkäneen Vihreät	553,13	626,03
Aitoon Kokoomus	540,00	618,75
Luopioisten Kokoomus	501,76	466,13
Pälkäneen Perussuomalaiset	0	10,40
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	5662,56	5 765,99

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkio	TP 2020	TP 2019
KPMG Oy Ab	7 936,00	16 205,00
Tilintarkastuspalkkiot		
Palkkiot yhteensä	7936,00	16 205,00

Liitetieto 46 – Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Pälkäneen kunnan ja Pälkäneen Valokuitu Oy:n väliset liiketoimet:

- Pälkäneen kunta on tilikaudella antanut Pälkäneen Valokuitu Oy:lle tukea 96 501 euroa. Tuki perustuu lakiin laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueille 1186/2009, joka edellyttää kunnan sitoutuvan valtiontukea vastaavan osuuteen laajakaistarakentamisen tukikelpoisista kustannuksista.
- Pälkäneen kunta on myöntänyt Pälkäneen Valokuitu Oy:lle omavelkaisia takauksia yhteensä 6 100 000 euron edestä. Omavelkaisten takausten määrä on kasvanut 2 075 000 eurolla edellisestä vuodesta. Lainan takauksesta peritään takausprovisiota Euroopan komission ja De minimis-tuista annetun ohjeistuksen mukaisesti.

Pälkäneen kunnan ja muiden intressitahojen väliset liiketoimet:

- Kunnan keskeisissä luottamushenkilöissä on yritystoiminnassa mukana olevia henkilöitä. Kaikki mahdolliset hankinnat tehdään tavanomaisilla ehdoilla ja hankintalakia ja kunnan hankintaohjeita noudatetaan.

Liitetieto 48

Henkilöstön lukumäärä 31.12. toimialoittain	TP 2020			TP 2019		
	Kokoaika.	Osa-aik.	Työllistetyt	Kokoaika.	Osa-aik.	Työllistetyt
Hallintopalvelut	14	5	5	13	5	5
Maankäyttö ja kaavoitus	1			1		
Talous- ja tukipalvelut	34	3	2	39	4	2
Elinvoimapalvelut	5			5	1	
Sivistyskeskus	134	38		132	35	
Tekniset palvelut	16			16	1	
Yhteensä	204	46	7	206	46	7

5 PÄLKÄNEEN VESIHUOLTOLAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS

5.1 Toimintakertomus

Pälkäneen vesihuoltolaitos on luonteeltaan kirjanpidollinen taseyksikkö, joka on eriytetty kunnan kirjanpidossa. Taseyksikkö noudattaa tasejatkuvuutta ja se pidetään kuitenkin talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä. Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on turvata kuntalaisille hyvä ja laadukas juomavesi sekä varmistaa ympäristön puhtaus laadukkaalla puhdistamotoiminnalla.

Vesihuoltolaitoksen toiminta oli edellisvuosiin verrattuna rauhallista. Verkostossa aiempina vuosina tehdyt saneeraustoimenpiteet alkavat näkyä ongelmien vähenemisenä ja pumppaamoille suunniteltu huolto- ja saneerauskierron alkaa näkyä entistä enemmän ongelmien vähenemisenä. Vesi- ja viemärijohdon saneerauksia tehtiin Onkkaalassa Muikkutien alueella ja venttiileiden vaihtoa eri puolella kuntaa. Vesitorni saneerattiin ja Tommolan uuden asuinalueen kunnallistekniikka rakennettiin.

Talous

Talouden osalta vesihuoltolaitoksenmyyntituotot olivat noin 1 338 200 euroa (alv 0 %), josta puhdasvesi 599.000 € ja jätevesi 739.200 €.

5.1.1 Hallinto ja organisaatio

Pälkäneen vesihuoltolaitos on kunnan omistama vesihuoltolaitos ja kuuluu osaksi Pälkäneen kuntaa. Vesihuoltolaitoksen asiat päätetään Pälkäneen kunnan teknisessä lautakunnassa ja vesihuoltolaitos on osa teknisen toimen yksikköä.

Henkilöstö

Vesihuoltolaitoksella on vesihuollon työnjohtaja ja kaksi vesihuoltolaitoksen hoitajaa. Tekninen johtaja vastaa tälläkin hetkellä suunnittelun ohella vesihuoltolaitoksen taloudesta, kilpailutuksesta ja laitosten saneeraustöiden valvonnasta ja vesihuoltolaitoksen verkoston rakennuttamisen valvonnasta uudis- ja saneerauskohteissa yhdessä vesihuoltolaitoksen työnjohtajan kanssa. Työnjohtajan panos näissä töissä on erittäin arvokasta ja myös vaativaa. Vesihuollon työnjohtaja toimii vesihuoltolaitoksen hoitajien työnjohtajana.

Pääsääntöisesti käyttötoiminta saadaan hoidettua omalla henkilöstöllä, mutta lomien, sairastapausten yms. sattuessa joudutaan käyttämään ulkopuolista päivystysapua. Tekniseltä toimelta pyritään kouluttamaan yksi lisähenkilö päivystykseen. Henkilöstömäärä on hyvin niukka ja siksi vesihuoltolaitoksella on käytössä tarvittaessa ostopalveluna yksi ulkopuolinen koulutettu työntekijä tekemään hätätyötä vesihuoltolaitokselle.

5.1.2 Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa

Vesijohtoverkostossa sattui vuoden aikana muutamia vuotoja, mutta kokonaisuudessa ongelmien määrä pysyi maltillisena. Vuoden 2020 aikana korjattiin vuotoja 6 kpl, avattiin muutamia viemäritukoksia sekä muita ongelmia oli 3 kpl. Muissa ongelmissa haittaavimmat olivat sähkökatkoista johtuvat jätevedenpumppaamoiden käynnin katkeamiset ja niistä johtuneet erikoisratkaisut.

Vesihuoltolaitoksen suurin yksittäinen investointi oli Tommolan alueen kunnallistekniikan rakentaminen.

Uutta vesijohtoverkostoa tehtiin vuoden 2020 aikana noin 600 metriä ja viemäriverkostoa noin 700 metriä. Viemäriverkoston saneerausta tehtiin Onkkaalassa noin 500 metriä. Vuoden 2020 hukkavesiprosentti on noin 24,5 % ja puhdistamoille tuleva huleveden osuus oli noin 34 %.

Valtuusto hyväksyi toiminta-alueet vuoden 2018 viimeisessä valtuustossa. Toiminta-alueiden laajentuminen toi lisää liittyjiä vesihuoltolaitoksen verkostoon vuoden 2020 aikana. Vesihuoltolain 10 § mukaan toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin. Samassa yhteydessä hyväksyttiin vesihuollon kehittämissuunnitelmat. Kehittämissuunnitelmissa esitetään vesihuollon painopisteet, keskeiset tavoitteet ja keskeiset strategiat 5-30 vuoden aikaväliltä vesihuollon kehittämisen kannalta. Kehittämissuunnitelma ei ole laillisesti sitova asiakirja ja suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät ole pakollisia.

Vuonna 2017 saatu Harhalan vedenottamon ottolupa ei ole käytössä ja vedenottoa ei ole kasvatettu vuoden 2020 aikana. Luvassa olevat ehdot/vaateet tuovat laitokselle vuotuisesti paljon työtä ja lisäkustannuksia. Tulevana vuonna ratkaistaan, onko todellista tarvetta ottaa lupaa käyttöön, koska poikkeusoloissa vettä saadaan ottaa kuitenkin enemmän poikkeusolosta johtuen ja lupa ei vaikuta nykyiseen käyttöön.

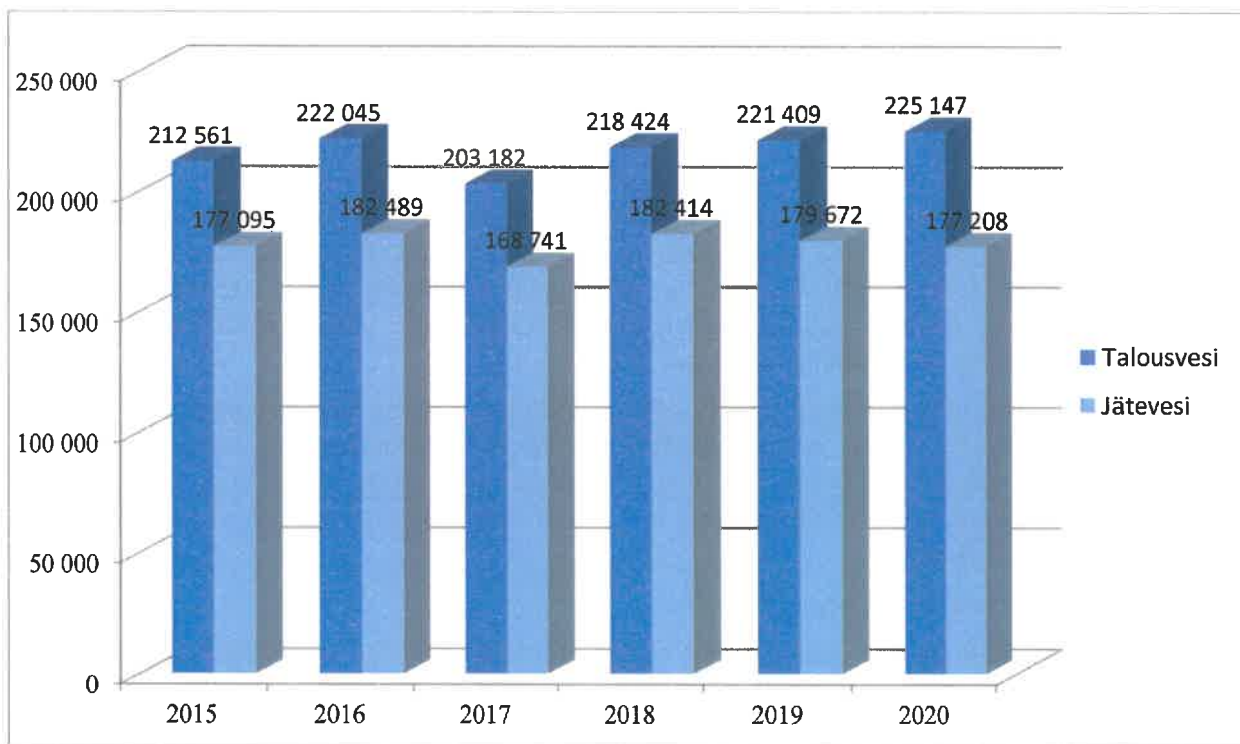
	2020	2019	2018
Liikevaihto (euroa)	1 338 208,28	1 376 003,16	1 219 357,56
Toimintakulut (euroa)	779 025,87	752 140,62	615 754,10
Verkostoon liitetyt kiinteistöt (kpl)	1 851	1 828	1 805
Laskutus (m³)			
- Vesi	225 147	221 409	218 424
- Jätevesi	177 208	179 672	182 414
Verkostopituudet (km)			
- Vesijohto	236,30	234,20	221,98
- Jätevesiviemäri	122,20	120,50	111,49
Pälkäneen vesilaitoksen toiminta-alueella verkostoon johdettu kokonaisvesimäärä (m³/a)			
- Kinnala	164 749	161 795	149 444
- Harhala	77 732	77 732	76 325
- Aitoo	56 548	57 294	60 131
- Luopioinen	26 361	27 546	26 074
YHTEENSÄ	325 390	324 366	311 974

Pälkäneen kunnan verkostoon vastaanotettu jätevesi (m ³ /a)			
-Tommola	243 295	228 949	245 690
-Luopioinen	41 928	41 596	41 761
-Rautajärvi	4 549	4 650	4 909
YHTEENSÄ	289 772	275 195	292 360

Toiminnan tunnuslukutaulukko

		2020	2019	2018	2017	2016	2015
Vesilaitos	Laskutettu talousvesimäärä m ³	225 147	221 409	218 424	203 182	222 045	212 561
	Talousveden käyttömaksu euroa/m ³ (alv 0 %)	2,01	2,01	2,01	1,7	1,39	1,39
Viemärlaitos	Laskutettu jätevesimäärä m ³	177 208	179 672	182 414	168 741	182 489	177 095
	Jäteveden käyttömaksu euroa/m ³ (alv 0 %)	2,96	2,96	2,96	2,61	2,26	2,26

Myytyt vesimäärät

Myytyt vesimäärät m³

5.1.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Verkosto

Vesihuoltolaitoksen käyttömaksujen nostaminen on vähentänyt myytävän veden määrää, mutta uudet liittyjät ovat nostaneet myytävän veden osuuden lähes vuoden 2016 tasolle. Myytävän veden määrän nouseminen on vähentänyt osassa verkoston osia viemäritukoksia. Viemäriverkoston saneerausta varten on syytä tehdä vuotovesiselvitys, jolla voidaan arvioida järkevästi ja kustannustehokkaasti saneerausten oikeat kohteet. Verkoston saneerausta on joka vuosi jatkettava, jotta saadaan kirittyä kiinni saneerausvelkaa. Kiireellisemmät korjaukset vesijohdoille on nyt tehty ja saneerauksien suunnittelua tulee jatkaa siten, että seuraavina vuosina saman urakan aikana saneerataan vesi- ja viemärijohdot. Saneeraussuunnitelman yhteydessä on hyvä huomioida kunnan tulevaisuuden näkymät ja verkoston mahdollinen suurentamisen tarve. Verkoston kestävyyttä varten vesihuoltolaitoksella on käytössään vesi- ja viemärijohdoille mallintamisohjelma. Saneeraussuunnitelmassa on syytä ottaa huomioon Pirkanmaan ELY-keskuksen tekemä päätös pohjavesien rajauksesta. Uusi pohjavesialue rajautuu Kostianvirtaan saakka, jolloin Pälkäneen viemäriverkostosta Onkkaalan alueella melkein puolet on pohjavesialueella.

Sappeen alueen laajentuminen tulee olemaan lähitulevaisuuden suurin haaste. Sappeen alueella olevien rakennuskieltoalueiden vapautuminen tulee lisäämään vesihuollon laajentamispaineita Sappeen alueelle.

Laitokset

Vedenottamot ja kaivot ovat Pälkäneellä kohtuullisessa kunnossa. Luopioisten vedenottamo tulee saneerauskohteeksi vuonna 2021 ja saneerausta varten teetettiin suunnitelmat vuonna 2019. Lisäksi laitoksilla on syytä selvittää sähköistyksen ja automaation uusimisen tarve. Automaation osalta laitoksilla on ennakoitavissa ongelmia saatavuuden kanssa, jos automaation osat hajoavat. Automaation uusiminen on toteutettava vuonna 2021.

Aitoon uuden kaivon projektia tulee edistää selvittämällä pohjaveden virtaussuunnat ja lisäämällä pohjaveden mittaamista varten pohjavesiputkia. Pohjaveden virtaussuuntien selvittämisen ja pohjavesiputkien asentamisen jälkeen projektia voidaan jatkaa koepumppauksilla ja luvittamisella. Tätä työtä varten on maanomistajilta pyydetty kirjallisesti tutkimusluvat ja heille järjestettiin myös asian tiimoilta infotilaisuuksia.

Pälkäneen vesitorni saneerattiin vuonna 2020.

Pälkäneen vesihuoltolaitoksen puhdistamot toimivat tällä hetkellä ympäristölupavaatimusten mukaisesti, tulevaisuuden saneeraustarpeet tulevat olemaan puhdistamoiden sähköissä ja automaatioissa. Automaatio alkaa olla ikänsä päässä ja uusia vastaavia laitteita ei löydy hajonneiden tilalle. Ympäristölupien mahdollisten tiukentumisten jälkeen laitosten saneeraukset ovat mahdollisia ja silloin tulee mietittäväksi, saneerataanko vanha laitos vai tuodaanko yhdyslinjalla jätevedet Pälkäneen pääpuhdistamolle.

Kaikki kunnan alueella olevat jätevedenpumppaamot tarkastettiin ja niille tehtiin tarvittavat huolto- ja korjaustoimet vuoden 2020 aikana. Pumppaamoiden huoltotoimet kilpailutettiin vuoden 2020 lopussa ja uusi urakoitsija aloittaa työt helmikuussa 2021.

5.1.4 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä vesilaitoksen muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Merkittävin toimintariski liittyy talousveden puhtauteen ja sitä kautta ihmisten terveyteen ja elintarviketeollisuuden toimintaan. Verkoston ikääntyminen tulee olemaan yksi verkoston

merkittävimmistä riskeistä talousveden puhtauteen, seuraavaksi merkittävin riski tulee olemaan pohjaveden saastuminen. Pälkäneen pohjavesialueilla on merkittävästi maanottoa ja maanotosta on tullut suuri riski alueen pohjavesille.

Lisäksi Pälkäneen pohjavesille merkittävä riski on VT12-tie ja tiealueella käytettävä tiesuola. Lisäksi VT12 alueella kulkeva liikenne ja varsinkin vaarallista kemikaalia sisältävä kuljetus on aina riski pohjavedelle ja pohjaveden laadulle.

Jäteveden joutuminen pohjaveteen tai jätevedenpumpkauksen tai puhdistamon toimintahäiriö saattaa aiheuttaa myös merkittävän riskin. Jätevedenpumpkauksen tai puhdistamon toimintahäiriö saattaa aiheuttaa vesistöjen saastumisen ja sitä kautta suuren ihmismassan sairastumisen esimerkiksi uimavedestä.

Jäteveden joutuminen pohjaveteen on epätodennäköistä ja vaatisi pitkään jatkuneen ongelman verkostossa tai pumpaamossa, mutta pohjaveteen joutuessaan aiheuttaisivat merkittävät ongelmat ihmisten terveydelle ja talousvettä toimittavalle laitokselle. Kaikissa toteutuvissa onnettomuuksissa ovat mukana myös taloudelliset tappiot.

5.1.5 Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä

Selonteko sisäisen valvonnan, riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä on kunnan varsinaisen tilinpäätöksen yhteydessä.

Ympäristötekijät

Jätevedenpuhdistuksessa ja vedenhankinnassa toimitaan ympäristöluvan ehtojen puitteissa. Talousveden laatua tutkitaan Pälkäneen kunnan vesihuoltolaitoksen talousveden valvontatutkimuksen mukaisesti, joka päivitettiin vuoden 2020 keväällä. Jätevedenpuhdistamoiden toimintaa valvotaan ympäristölupien mukaisesti. Juomavedelle annetut määräykset saavutettiin vuoden jokaisena ajankohtana ja jätevedenpuhdistamoiden toiminta oli ympäristöluvan mukaista. Pumppaamoiden toimintaa valvotaan kaukovalvonnalla ja pumppaamot kierretään viikoittain.

5.1.6 Esitys tilikauden 2020 tuloksen käsittelystä

Tilikauden tuloksen -89 494,95 euroa käsittelystä esitetään seuraavaa:

- Tuloutetaan aikaisemmin tehtyjä poistoeroja 9 273,96 euroa
- Tilikauden alijäämä 80 220,99 euroa siirretään taseen edellisten tilikausien yli- / alijäämätilille.

5.2 Talousarvion toteutuminen

5.2.1 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

TOIMIELIN:	Tekninen lautakunta
TOIMIALA:	Vesihuoltolaitos
TILIVELVOLLINEN:	Tekninen johtaja

Vesihuoltolaitos on taseyksikkö, jonka kustannuksia seurataan erillisenä yksikkönä.

Vesihuoltolaitoksen tehtävä on taata kuntalaisille hyvä talousveden laatu ja toimiva luvanmukainen jätevedenpuhdistus

Tavoitteet

Tavoite 1	Vesihuoltolaitokseen liittyminen	
	Mittari Hakemusten vastaanotto ja käsittely Lisähaarat	Tavoitetaso Nopea käsittely ja asiakaspalvelu Teknisen lautakunnan päätösten täytäntöönpano.
Toteutuminen	Hakemukset liittymisestä vesihuoltolaitokseen käsiteltiin ripeästi. Vesi- ja viemärijohtojen lisähaaroja rakennettiin vuoden aikana muutamia.	

Tavoite 2	Talousveden laatu	
	Mittari Talousveden tarkkailutulosten toteutuminen	Tavoitetaso Talousvesi laatuvaatimuksen täytyminen vuoden jokaisena ajankohtana
Toteutuminen	Tulokset olivat koko vuoden hyvät.	

Tavoite 3	Puhdistamon ympäristöluvan vaatimusten täytyminen	
	Mittari Puhdistamoiden tarkkailutulokset.	Tavoitetaso Ympäristöluvan lupamääräykset
Toteutuminen	Puhdistamot toimivat moitteettomasti eikä raja-arvoja ylitetty kertaakaan.	

Tavoite 4	Pumpatun talousveden määrän pienentäminen ja saapuvan hulevesimäärän pienentäminen puhdistamolle.	
	Mittari Saneeraussuunnitelmat	Tavoitetaso Saneeraussuunnitelman ja verkoston tilan selvittämisen teko aloitettu.
Toteutuminen	Verkostokorjauksia tehtiin jonkin verran.	

Vesihuoltolaitos	TP 2019	Alkuperäinen TA 2020	TA-muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatulot	1 376 780	1 408 147		1 408 147	1 347 241	-60 906	-4,33%
Liikevaihto	1 376 003	1 407 985		1 407 985	1 338 208	-69 777	-4,96%
Muut tulot	777	162		162	9 033	8 871	5 475,83%
<i>josta sisäiset</i>	<i>89 868</i>	<i>76 725</i>		<i>76 725</i>	<i>43 974</i>	<i>-32 751</i>	<i>-42,69%</i>
Toimintamenot	-752 141	-707 551		-707 551	-779 026	-71 475	10,10%
Materiaalit ja palvelut	-524 086	-486 082		-486 082	-577 673	-91 591	18,84%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-197 131	-196 430		-196 430	-213 108	-16 678	8,49%
Palvelujen ostot	-326 954	-289 652		-289 652	-364 565	-74 912	25,86%
Henkilöstön menot	-212 503	-217 691		-217 691	-187 219	30 472	-14,00%
Muut menot	-15 552	-3 777		-3 777	-14 134	-10 357	274,21%
<i>josta sisäiset</i>	<i>-7 860</i>	<i>-6 022</i>		<i>-6 022</i>	<i>-27 282</i>	<i>-21 260</i>	<i>353,02%</i>
Toimintakate	624 640	700 597		700 597	568 215	-132 382	-18,90%
Rahoitustulot- ja menot	-101 569	-111 600		-111 600	-85 767	25 833	-23,15%
Muut rahoitustulot	561	2 400		2 400	-110	-2 510	-104,58%
Korkomenot sisäiset	-63 553	-65 000		-65 000	-55 704	9 296	-14,30%
Korvaus peruspääomasta	-14 061	-15 000		-15 000	-12 038	2 962	-19,75%
Muut rahoitusmenot	-24 517	-34 000		-34 000	-17 916	16 084	-47,31%
Poistot ja arvonalentumiset	-573 258	-624 058		-624 058	-571 943	52 115	-8,35%
Suunnitelman mukaiset poistot	-573 258	-624 058		-624 058	-571 943	52 115	-8,35%
Tilikauden tulos	-50 188	-25 787		-25 787	-89 495	-63 708	247,05%
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	9 274	9 274		9 274	9 274	0	0,00%
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-40 914	-25 787		-25 787	-80 221	-54 434	211,09%
Tehtävän kokonaiskustannukset	-40 914	-25 787		-25 787	-80 221	-54 434	211,09%

5.3 Tilinpäätöslaskelmat

5.3.1 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

	TP 2020	TP 2019
Liikevaihto	1 338 208,28	1 376 003,16
Liiketoiminnan muut tuotot	9 032,84	777,15
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-213 108,46	-197 131,39
Palvelujen ostot	-364 564,74	-326 954,43
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-153 526,67	-172 608,57
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-27 912,24	-36 521,30
Muut henkilösivukulut	-5 779,95	-3 373,22
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-571 942,71	-573 258,42
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-14 133,81	-15 551,71
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-3 727,46	51 381,27
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	-109,97	561,30
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	-55 704,17	-63 553,15
Muille maksetut korkokulut	-17 915,57	-24 266,55
Korvaus peruspääomasta	-12 037,78	-14 060,57
Muut rahoituskulut	0,00	-250,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-89 494,95	-50 187,70
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-89 494,95	-50 187,70
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys (+)	9 273,96	9 273,92
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-80 220,99	-40 913,78

5.3.2 Vesihuoltolaitoksen tase

	2020	2019
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	10 156 217,82	10 297 184,19
I Aineettomat hyödykkeet	524,87	6 880,11
2. Tietokoneohjelmistot	524,87	6 880,11
II Aineelliset hyödykkeet	10 150 092,95	10 284 704,08
1. Maa- ja vesialueet	183 080,17	183 080,17
2. Rakennukset	3 329 552,83	3 569 980,81
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 776 773,69	5 837 642,39
4. Koneet ja kalusto	14 765,96	16 701,01
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	845 920,30	677 299,70
III Sijoitukset	5 600,00	5 600,00
4. Muut saamiset	5 600,00	5 600,00
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	127 652,78	137 744,26
II Saamiset	127 652,78	137 744,26
Lyhytaikaiset saamiset	127 652,78	137 744,26
1. Myyntisaamiset	90 162,80	117 784,45
4. Muut saamiset	37 489,98	19 959,81
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 283 870,60	10 434 928,45
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	-1 321 333,62	-1 241 112,63
I Peruspääoma	1 605 037,46	1 605 037,46
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-2 846 150,09	-2 805 236,31
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-80 220,99	-40 913,78
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	54 631,93	63 905,89
1. Poistoero	54 631,93	63 905,89
E VIERAS PÄÄOMA	11 550 572,29	11 612 135,19
I Pitkäaikainen	5 782 111,66	5 998 540,36
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 050 010,00	2 363 342,00
8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	29 348,00	29 348,00
9. Muut velat	3 702 753,66	3 605 850,36
Lyhytaikainen	5 768 460,63	5 613 594,83
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	313 332,00	313 332,00
3. Lainat kunnilta/kuntayhtymiltä	3 847 924,54	4 278 972,14
6. Saadut ennakot	2 611,84	1 226,32
7. Ostovelat	110 239,85	73 937,98
8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	1 432 835,63	917 890,80
9. Muut velat	33 768,63	2 663,35
10. Siirtovelat	27 748,14	25 572,24
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	10 283 870,60	10 434 928,45

5.3.3 Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

	2020		2019	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyljäämä (-alijäämä)	-3 727,46		51 381,27	
Poistot ja arvonalentumiset	571 942,71		573 258,42	
Rahoitustuotot ja -kulut	-85 767,49		-101 568,97	
	482 447,76	482 447,76	523 070,72	523 070,72
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-430 976,34		-446 088,51	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	-430 976,34	0,00	-446 088,51
Toiminnan ja investointien rahavirta		51 471,42		76 982,21
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-313 332,00		-323 332,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-431 047,60		-550 871,01	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	-744 379,60	0,00	-874 203,01
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	0,00		32 984,78	
Saamisten muutos muilta	10 091,48		-18 232,44	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	514 944,83		694 726,56	
Korottomien velkojen muutos muilta	167 871,87	692 908,18	87 741,90	797 220,80
		-51 471,42		-76 982,21
Rahoituksen rahavirta				
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00

5.4 Vesihuoltolaitoksen liitetiedot

5.4.1 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu kunnan tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Laatimisperiaatteet on kuvattu tilinpäätöksen kohdassa 4.1.1 kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.

5.4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 8

Toimintatuotot	TP 2020	TP 2019
Vesilaitoksen myyntituotot	603 036,10	643 016,83
Viemärlaitoksen myyntituotot	735 172,18	732 986,33
Liikevaihto yhteensä	1 338 208,28	1 376 003,16
Vesilaitoksen muut tuotot	7 777,63	733,31
Viemärlaitoksen muut tuotot	1 255,21	43,84
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	9 032,84	777,15

Liitetieto 12 - Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Rakennukset	10-30 vuotta, tasapoisto	3,3 - 10,0 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10-30 vuotta, tasapoisto	3,3 - 10,0 %
Koneet ja kalusto	5 - 20 vuotta, tasapoisto	5,0 - 20,0 %
Laitteiden ohjelmistot	2 - 3 vuotta, tasapoisto	33,3 - 50 %

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu pääsääntöisesti vuosikuluksi.

5.4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

Maa- ja vesialueet erittely	TP 2020	TP 2019
Kiinteistöjen liittymismaksut	50 620,39	46 718,77
Muut maa- ja vesialueet	132 459,78	132 459,78
Maa- ja vesialueet yhteensä	183 080,17	179 178,55

Liitteet 19. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet											
	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet			KAIKKI YHTEENSÄ				
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteis- menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Käytettyä rakentamista ja laitteita		Koneet ja koneeräiset hankinnat	Yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	+	6 880,11	0,00	6 880,11	183 080,17	3 569 980,81	5 837 642,39	16 701,01	677 299,70	10 284 704,08	10 291 584,19
Lisäykset tilikauden aikana	+								430 976,34	430 976,34	430 976,34
Rahoitusuudet tilikaudella	-										0,00
Vähennykset tilikauden aikana	-										0,00
Siirrot erien välillä	+										0,00
Tilikauden poistot	-	6 355,24		6 355,24		240 427,98	262 355,74	1 935,05	-262 355,74	565 587,47	0,00
Arvonlaskennat ja niiden palautukset	-										0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.		524,87	0,00	524,87	183 080,17	3 329 552,83	5 776 773,69	14 765,96	845 920,30	10 150 092,95	10 150 617,82
Arvonkorotukset	+	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpito- ja tasearvo 31.12.		524,87	0,00	524,87	183 080,17	3 329 552,83	5 776 773,69	14 765,96	845 920,30	10 150 092,95	10 150 617,82
Olennaiset lisäpoistot											
Erittely olennaisista lisäpoistoista		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pysyvien vastausten sijoitukset										
	Osakkeet ja osuudet			Julk., muut laina- ja muut saannit			Yhteensä			
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhtiöt	Muut osuudet	Julk. saannit	Saannit konserni- yhtiöt	Saannit muut yhteisöt		Yhteensä		
Hankintameno 1.1.							5 600,00	0		5 600,00
Lisäykset	+									0
Vähennykset	-									0
Siirrot erien välillä										0
Hankintameno 31.12.							5 600,00			5 600,00
Arvonlaskennat	-									0
Arvonkorotukset	+									0
Kirjanpitoarvo 31.12.							5 600,00			5 600,00

6 PÄLKÄNEEN KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Pälkäneellä 30. maaliskuuta 2021
PÄLKÄNEEN KUNNANHALLITUS

Pertti Salminen

Jyrki Ahola

Maria Aho

Tom Hirmukallio

Jyri Kankila

Antti-Jussi Mikkola

Virpi Pohjola

Rainer Zeitlin

Outi Viitanen

Anitta Hietaniemi

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Tampereella 27. päivä HUHTI kuuta 2021

KPMG Oy Ab

Mari Säynätjoki
JHT, KHT

Liitetieto 28

Oman pääoman erittely	TP 2020	TP 2019
Peruspääoma	1 605 037,46	1 605 037,46

Liitetieto 30

Pitkäaikaiset velat (yli 5v.) eräännyttyä 1.1.2026 jälkeen	TP 2020	TP 2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	796 682	1 110 014

Liitetieto 36

Muiden velkojen erittely	TP 2020	TP 2019
Muut velat		
Liittymismaksut	3 702 753,66	3 605 850,36
Muut velat yhteensä	3 702 753,66	3 605 850,36

Liitetieto 37

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	TP 2020	TP 2019
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	23 090,27	21 904,90
Korkojaksotukset	1 642,24	1 792,00
Muut menoajämät	3 015,63	1 875,34
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	27 748,14	25 572,24

5.4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	TP 2020	TP 2019
Vahvistetut kaavoista vesilaitokselle aiheutuvat velvoitteet	1 106 600	1 106 600
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	0	80 200
Maankäyttösopimuksista vesilaitokselle aiheutuvat velvoitteet	683 600	683 600
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	56 000	0

5.4.5 Henkilöstöä ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	TP 2020	TP 2019
Kokoaikaiset	3	3

7 LUETTELOT JA SELVITYKSET

KIRJANPITOKIRJAT

Tasekirja
Päiväkirja
Pääkirja

APUKIRJAT

Myyntireskontra
Ostoreskontra
Käyttöomaisuus
Konsernikirjanpito

TOSITELAJIT

Kirjanpito
AIF
AKT
ALV
AS
Kman
KPA
MuistioE
MuistSisLa
Palkka
Pankki

Myyntireskontra

Ltappio
Man
PERINTÄ
Vii
10 - 92

Ostoreskontra

OL
OM
ORK

Käyttöomaisuus

KOM
XAKOM

TAPAHTUMA

AIF tositekonsersio
Aktivoinnit
ALV-maksuajo
Alkusaldo
Asiakkaan man. kuittaukset
Kirjanpilotapahtuman palautustapahtuma
Muistiotositteet Excelistä
Muistiotositteet Sisäinen laskutus
Palkat Populus
Pankkitositteet

Luottotappiokirjaus
Manuaaliset suoritukset
Perintä toimeksiantoliittymä
Viitesuoritukset
Laskulajit 10-92

Ostolaskut
Ostoreskontran maksut
Ostoreskontran kohdistustapahtumat
maksutosite

Käyttöomaisuus
Kom-konsersio

SÄILYTYSTAPA

Sidottu kirja
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä

SÄILYTYSTAPA

Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
"Sähköisessä järjestelmässä, paperitulosteet"

SÄILYTYSTAPA

Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä

